

EDG

**შპს „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯია“
კორპორაციული მართვის შიდა სახელმძღვანელო**

დამტკიცებულია ორგანიზაციის სამეთვალყურეო საბჭოს სხდომის 22/12/2022წ ოქმით N2

განახლდა 21/04/2026წ. ოქმით N3.

ქ. თბილისი

კარი I	ზოგადი მიმოხილვა
კარი II	ეთიკის კოდექსი
კარი III	ორგანიზაციის მდგრადი განვითარების სტრატეგია ენერგეტიკის სფეროში
კარი IV	ორგანიზაციის გარემოსდაცვითი და სოციალური მმართველობის სტრატეგია
კარი V	სამეთვალყურეო საბჭოს როლი და პასუხისმგებლობა
კარი VI	სამეთვალყურეო საბჭოს შერჩევის კრიტერიუმებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფისათვის სათანადო პოლიტიკა და პროცედურები
კარი VII	სამეთვალყურეო საბჭოს (ორგანიზაციის)კომიტეტები
კარი VIII	ორგანიზაციის დირექტორი
კარი IX	სამეთვალყურეო საბჭოს დამოუკიდებელი წევრის დამოუკიდებლობის კრიტერიუმები
კარი X	კორპორაციული მდივნის ფუნქციები
კარი XI	შვილობილი საწარმოს საქმიანობის კონტროლის მექანიზმი
კარი XII	შიდა კონტროლის და აუდიტის სისტემა
კარი XIII	აქციონერთა/პარტნიორთა/ დაინტერესებულ მხარეთა უფლებები
კარი XIV	ინფორმაციის გამჟღავნება და გამჭვირვალობა
კარი XV	ანაზღაურების პოლიტიკა, სამეთვალყურეო საბჭოს საქმიანობის შეფასება
კარი XVI	ადამიანური რესურსების მართვის პოლიტიკა.

კარი I ზოგადი მიმოხილვა

სახელმძღვანელო კორპორაციული დოკუმენტები

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის ბრძანება N:172/04 –ით დამტკიცებული „საჯარო ფასიანი ქაღალდების ემიტენტებისთვის კორპორაციული მართვის კოდექსთან“ შპს „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯიას“ კორპორაციული მართვის შესაბამისობის მიზნით შპს „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯიას“ სამეთვალყურეო საბჭოს მიერ შემუშავდა და დამტკიცდა “კორპორაციული მართვის შიდა სახელმძღვანელო”, რომელმაც განსაზღვრა ორგანიზაციაში კორპორაციული მართვის პრინციპები და ანგარიშგების მოთხოვნები.

კორპორაციული მართვის შიდა სახელმძღვანელო წარმოადგენს კორპორაციული მართვის და კონტროლის ერთიან ჩარჩო სისტემას, რომელიც მოიცავს უფლებების და პასუხისმგებლობების განაწილებას, საკითხების განხილვის და დამტკიცების ცირკულარს, გადაწყვეტილებების მიღების და მონიტორინგის წესს.

კორპორაციული მართვის შიდა სახელმძღვანელო ორგანიზაციის წესდებასთან კონსოლიდირებულად უზრუნველყოფს, შპს „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯიას“, როგორც ფასიანი ქაღალდების ემიტენტის გამჭვირვალობის ხარისხს, რომელიც თავის მხრივ ინვესტორთა ნდომის ამაღლების საფუძველია და მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ადგილობრივი და უცხოური ინვესტიციების მოზიდვაში. ორგანიზაციის დირექტორს აქვს ვალდებულება უზრუნველყოს კორპორაციული მართვის შიდა სახელმძღვანელოს, მის ქვეთავებთან, მათ შორის საწარმოს ფინანსურ და სხვა სახის ინფორმაციაზე დაინტერესებულ პირთა წვდომა ორგანიზაციის ვებ-გვერდის თუ სხვა ტექნიკური საშუალებით.

კორპორაციული მართვის შიდა სახელმძღვანელო სავალდებულოდ შესასრულებელი სახელმძღვანელო დოკუმენტია ორგანიზაციის ყველა პოზიციაზე მომუშავე, მმართველობითი ორგანოების თუ ორგანიზაციაში დასაქმებული პირებისთვის. მისი ხელმისაწვდომობა ორგანიზაციაში უზრუნველყოფილია ორგანიზაციის დირექტორის მიერ. კორპორაციული მართვის შიდა სახელმძღვანელო შესაბამისობაშია კორპორაციული მართვის კოდექსთან, მისგან გადახვევის შემთხვევაში მასში აღნიშნულია შესაბამისი მითითება განსხვავებული ნორმის ორგანიზაციის წესდებაში, სხვა კორპორაციულ დოკუმენტებში ასახვასთან დაკავშირებული გეგმის და თარიღის მითითებით.

კორპორაციული მართვის შიდა სახელმძღვანელო დამტკიცდა 2022 წლის 22 დეკემბერს სამეთვალყურეო საბჭოს მიერ (სხდომის ოქმი N2); 2026 წლის 21 აპრილს სამეთვალყურეო საბჭოს მიერ (სამეთვალყურეო საბჭოს სხდომის ოქმი N3) მოწონებულ იქნა დირექტორის მიერ წარმოდგენილი ორგანიზაციის მდგრადი განვითარების განახლებული სტრატეგია (წინამდებარე სახელმძღვანელოს კარი III). შესაბამისად, განახლდა წინამდებარე კორპორაციული მართვის შიდა სახელმძღვანელო.

კარი II

ეთიკის კოდექსი

კომპანია და ყველა მისი შვილობილი კომპანია (შემდგომში ერთობლივად „კომპანია“ ან „საწარმო“) მოწოდებულია საკუთარი ბიზნეს საქმიანობის ყველა მიმართულებით დაიცვას ეთიკისა და პროფესიული ქცევის უმაღლესი სტანდარტები. შესაბამისად, წინამდებარე ეთიკის კოდექსი (შემდგომში „კოდექსი“) განსაზღვრავს ქცევის წესების სტანდარტებს, რომელიც ვრცელდება საწარმოს მმართველ ორგანოსა და საწარმოში მომუშავე პირებზე (შემდგომში – „თანამშრომელი“). საკითხები, რომლებიც არ არის „კოდექსით“ მოწესრიგებული, რეგულირდება საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობით, „კომპანიის“ კორპორატიული სახელმძღვანელოთი ან/და სხვა პოლიტიკებით, პროცედურებით, სახელმძღვანელოებით ან „კომპანიის“ სხვა შესაბამისი შიდა დოკუმენტებით.

საწარმოში ეთიკის კოდექსის სათანადო აღსრულების საკითხებზე მონიტორინგს ახორციელებს სამეთვალყურეო საბჭო.

მუხლი 1. კოდექსის მიზანი

წინამდებარე კოდექსის მიზანია უზრუნველყოს კომპანიის, როგორც ბიზნეს-საზოგადოების სოციალურად პასუხისმგებელი წევრის რეპუტაცია, კომპანიაში უმაღლესი ზნეობრივ-ეთიკური ღირებულებების დაცვა, ინტერესთა კონფლიქტის, ძალაუფლების ბოროტად გამოყენების, კორუფციის, ინსაიდერული ვაჭრობის, ფულის გათეთრებისა და სხვა კანონსაწინააღმდეგო ქმედებების თავიდან აცილება, საქართველოს კანონმდებლობის მოთხოვნების დარღვევის პრევენცია;

მუხლი 2. კოდექსის პრინციპები

2.1. კომპანიის საქმიანობა ემყარება ფუნდამენტურ პრინციპებს და პოლიტიკას, რომლებიც წარმოადგენს სახელმძღვანელოს გადაწყვეტილების მიღებისას და ასევე იძლევა საშუალებას, წარიმართოს საქმიანობა ეთიკის უმაღლესი სტანდარტების შესაბამისად. გადაწყვეტილების მიღებისას კომპანიის თითოეული თანამშრომელი იღებს ვალდებულებას იხელმძღვანელოს წინამდებარე კოდექსით გათვალისწინებული პრინციპებით.

2.2. კომპანიის საქმიანობა ემყარება ისეთ პრინციპებს, როგორცაა ადამიანის უფლებების პატივისცემა, ნდობა, წესიერება, პატიოსნება და სამართლიანობა, ვინაიდან ისინი წარმოადგენს არა მხოლოდ ბიზნესის წარმატებულად წარმართვის საწინდარს, არამედ მდგრადი განვითარების საფუძველსაც. „კომპანია“ მხარს უჭერს და იცავს საერთაშორისო დონეზე გაცხადებულ ადამიანის უფლებებსა და მისი თანამშრომლების ინტერესებს, უზრუნველყოფს თანაბარ უფლებებს ყველა თანამშრომლისთვის, განურჩევლად სქესისა, ასაკისა და ფიზიკური შესაძლებლობებისა, არ უშვებს იძულებით და ბავშვთა შრომას, მონობას და ადამიანებით ვაჭრობას, არ უშვებს დისკრიმინაციის რაიმე ფორმას რასობრივი და ეროვნული კუთვნილების, ასაკის, სქესის, ჯანმრთელობის მდგომარეობის, ოჯახური მდგომარეობის, რელიგიის, სოციალური წარმოშობისა და ნებისმიერი სხვა ნიშნით, უზრუნველყოფს თანამშრომლების სიცოცხლისა და შრომის უსაფრთხოებას, ქმნის ეფექტურ სამუშაო პირობებს, ასრულებს ნორმებს და მოთხოვნებს შრომის დაცვის, სამრეწველო და სახანძრო უსაფრთხოების სფეროში და ასევე ახორციელებს შრომის პირობების მუდმივად გაუმჯობესების ღონისძიებათა კომპლექსს, ქმნის პირობებს თანამშრომლების მიერ მათი თანამდებობრივი მოვალეობების სათანადო შესრულებისათვის და უზრუნველყოფს შრომის დაცვის და უსაფრთხოების მაღალ დონეს სამუშაო ადგილებზე.

2.3. კომპანიის საქმიანობა ორიენტირებულია მოგების მიღებაზე, კაპიტალდაბანდებების დაცვაზე, რაციონალურ ხარჯვაზე, კომპანიის აქტივების დაცვასა და შენარჩუნებაზე, ასევე ყველა სახის საქმიან ურთიერთობაში საქმიანი ეთიკის საყოველთაოდ აღიარებული სტანდარტების დაცვაზე.

2.4. კომპანია თავის საქმიანობაში ორიენტირებულია შრომის საბოლოო შედეგის მიღწევაზე, რომელიც აკმაყოფილებს კომპანიის პარტნიორების და ინვესტორების ინტერესებს.

2.5. კომპანია აცნობიერებს პასუხისმგებლობის მაღალ დონეს ყველა დაინტერესებული მხარის წინაშე.

2.6. კომპანია იღებს ვალდებულებას, უზრუნველყოს ნაკისრი ვალდებულებების დროულად და სრულყოფილად შესრულება, მისი საქმიანობის შესახებ ინვესტორებისა და პარტნიორებისთვის ინფორმაციის მიწოდების ოპერატიულობა, უტყუარობა და სისრულე, კორპორაციული მართვის ეფექტურობა და ღიაობა.

2.7. კომპანია თავის საქმიანობაში ხელმძღვანელობს ვალდებულებების შესრულების პრინციპით, როგორც გადახდების, ასევე ხელშეკრულებებისა და შეთანხმებების სხვა პირობების ნაწილში.

2.8. კომპანია თავისი საქმიანობის განხორციელებისას მხარს უჭერს ნებისმიერი ფორმით და გამოვლინებით კორუფციის, ინტერესთა კონფლიქტის, ძალაუფლების ბოროტად გამოყენების, კორუფციის, ინსაიდერული ვაჭრობის, ფულის გათეთრებისა და უშეგებლობის პრინციპს.

მუხლი 3. კანონთან, პროცედურებთან და რეგულაციებთან შესაბამისობა

3.1. კომპანია ვალდებულია უზრუნველყოს, რომ ნებისმიერ დროს არსებითად შეესაბამებოდეს და ასრულებდეს მოქმედი კანონმდებლობის მოთხოვნებს, მათ შორის, ხელისუფლების ორგანოების მითითებებსა და სამართლებრივ აქტებს.

3.2. კომპანია უზრუნველყოფს კანონთან, პროცედურებთან და რეგულაციებთან შესაბამისობას.

მუხლი 4. ინტერესთა კონფლიქტი

4.1. კომპანიის თანამშრომელი ვალდებულია არ ჰქონდეს პირადი დაინტერესება ან ისეთი სახის ვალდებულება, რომელიც გავლენას მოახდენს მის საქმიანობაზე ან მიაღებნებს მას კომპანიისთვის საზიანო გადაწყვეტილებას.

4.2. კომპანიის თანამშრომელი ვალდებულია არ იკისროს სხვა მხარეთა წინაშე იმგვარი ვალდებულებები, რომლებიც ეწინააღმდეგება ან შეუსაბამობაში მოდის მის მიერ ამჟამად ან მომავალში განსახორციელებელ მოვლენებთან.

4.3. კომპანიის წინასწარი თანხმობის გარეშე, კომპანიის თანამშრომელს ეკრძალება კომპანიას შესთავაზოს ან თავად დაამყაროს საქმიანი ურთიერთობა ისეთ კომპანიებთან, სადაც მოსამსახურე ან მისი ოჯახის წევრები (ან/და მათთან დაკავშირებული პირები) ფლობენ წილს ან გააჩნიათ სხვა სახის ფინანსური ან კომერციული ინტერესი.

4.4. კომპანიის თანამშრომელს უფლება არ აქვს კომპანიის კლიენტისგან, პარტნიორისგან, მომწოდებლისგან ან კომპანიის რაიმე სახის მომსახურებით სარგებლის/ინტერესის მიღებით დაინტერესებული სხვა ნებისმიერი მესამე პირისგან მიიღოს ფინანსური ან/და სხვა სახის სარგებელი კომპანიის სახელით რაიმე მოქმედების შესრულებისათვის.

4.5. კომპანიის თანამშრომელი, რომელიც დაკავებულია თანამდებობის შესაბამისად ვალდებულია კომპანიის მიერ ოფიციალურად დადგენილი საზღაურის (ხელფასის) საფასურად გასწიოს მომსახურება ან მიიღოს გადაწყვეტილება, უფლება არ აქვს ამისათვის მოითხოვოს ან მიიღოს დამატებითი ანაზღაურება ფინანსური ან სხვა სახის სარგებლის სახით.

4.6. ინტერესთა კონფლიქტის ფაქტის შესახებ ინფორმაციის ფლობის შემთხვევაში კომპანიის თანამშრომელი ვალდებულია დაუყოვნებლივ შეატყობინოს უშუალო ხელმძღვანელს ან კომპანიის დირექტორს.

მუხლი 5. ძალაუფლების ბოროტად გამოყენების და კორუფციის თავიდან აცილება

5.1. კომპანიის თანამშრომელს უფლება არა აქვს, სამსახურებრივი უფლებამოსილება ან მასთან დაკავშირებული შესაძლებლობა გამოიყენოს კომპანიის ინტერესების საწინააღმდეგოდ ან იმ საკითხის გადასაწყვეტად, რომელიც მის სამსახურებრივ უფლებამოსილებას არ განეკუთვნება;

5.2. კომპანიის თანამშრომელს უფლება არა აქვს, გაამჟღავნოს ან არასამსახურებრივი მიზნით გამოიყენოს სამსახურებრივი საიდუმლოების შემცველი ან სხვა კონფიდენციალური ინფორმაცია, რომელიც მისთვის ცნობილი გახდა სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს.

5.3. კომპანიის თანამშრომელმა სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას უნდა დაიცვას ეკონომიურობისა და ეფექტიანობის პრინციპი. თანამშრომელმა ბოროტად არ უნდა ისარგებლოს სამსახურებრივი რესურსებით, რათა არ გაიფლანგოს ისინი.

5.4. კომპანიის თანამშრომელმა თანამდებობა ან მასთან დაკავშირებული შესაძლებლობი არ უნდა გამოიყენოს ქონებრივი ან სხვა სიკეთის მიღების მიზნით, აგრეთვე არ უნდა შეუწყოს ხელი მისთვის ამ სიკეთის გადაცემას ან მის მიღებას.

5.5. კომპანიის თანამშრომლები ვალდებული არიან თავი შეიკავონ ხელშეკრულების მხარეების, ფიზიკური პირების, აგრეთვე ნებისმიერი პოლიტიკური პარტიის ან მისი წარმომადგენლის, პოლიტიკური თანამდებობის კანდიდატის, თანამდებობის პირის ან სახელმწიფო მოხელის, ან ნებისმიერი პირისთვის, რომელიც მოქმედებს სახელმწიფოს ან სახელმწიფოს კონტროლს დაქვემდებარებული ნებისმიერი ორგანიზაციის სახელით ფულადი ან სხვა რაიმე მატერიალური ფასეულობების პირდაპირი ან არაპირდაპირი გადაცემისგან, შეთავაზების და დაპირების ჩათვლით, ეკონომიკური პრივილეგიების ან სარგებლის უკანონოდ მიღების მიზნით.

5.6. თანამშრომლებს ეკრძალებათ პირდაპირ ან ირიბად, პირადად ან რაიმე შუამავლობის მეშვეობით თაღლითურ სქემებში და/ან კორუფციულ ქმედებებში მონაწილეობის მიღება ქრთამის მიცემის და მიღების ჩათვლით.

მუხლი 6. ინსაიდერული ვაჭრობის აკრძალვა

6.1. თანამშრომლებმა თავიანთი სამუშაოს შესრულებისას შეიძლება მიიღონ წვდომა შიდა ინფორმაციაზე, რომელიც ჯერ არ გახმაურებულა, აგრეთვე მომხმარებლების, კონკურენტების და კონტრაქტორების შესახებ. თანამშრომლებმა არ უნდა გამოიყენონ ეს ინფორმაცია საკუთარი ინტერესებისათვის ან მათი ნათესავებისათვის.

6.2. კომპანიისთვის მიუღებელია შიდა ინფორმაციით ვაჭრობა ან მისი არასათანადო გამჟღავნება;

6.3. კომპანიის იმ თანამშრომელს, რომელიც ფლობს ინსაიდერულ ინფორმაციას (ასეთის არსებობის შემთხვევაში), ეკრძალება ინსაიდერული ინფორმაციის გამოყენებით თავის ან მესამე პირის სასარგებლოდ, ვაჭრობა/ვაჭრობის მცდელობა, მესამე პირისთვის ინსაიდერულ ვაჭრობასთან დაკავშირებით რეკომენდაციის მიცემა ან მესამე პირის ინსაიდერულ ვაჭრობაზე დაყოლიება;

6.4. კომპანიის თანამშრომლები არ უნდა ჩაერთონ ინსაიდერულ ვაჭრობაში, ინსაიდერულ გარიგებაში, არასათანადო შესყიდვაში ან შიდა ინფორმაციის გამჟღავნებაში.

7. ფულის გათეთრების აკრძალვა

7.1. კომპანიისთვის მიუღებელია ეკონომიკური დანაშაული, მათ შორის ფულის გათეთრება და ტერორიზმის დაფინანსება.

7.2. კომპანია განსაზღვრავს ფულის გათეთრებას, როგორც პროცესს, რომლის მეშვეობითაც უკანონო ქმედებებიდან მიღებული სარგებელი ისეა შენიღბული, თითქოს ისინი კანონიერი წყაროებიდანაა მიღებული. ეს მოიცავს შემოსავლების დამალვას, შექმნას, გამოყენებას და მსგავსი შემოსავლების ფლობას ან მსგავსი შემოსავლების შექმნის, გამოყენების, დაკავების ან კონტროლის უზრუნველყოფას;

7.3. კომპანიის თანამშრომლებმა არ უნდა განახორციელონ რაიმე სახის მომსახურების მიწოდება ან გააფორმონ ისეთი შეთანხმება, რომელიც ხელს უწყობს კომპანიის პირდაპირ ან ირიბად ეკონომიკურ დანაშაულში ჩაბმას, მათ შორის ფულის გათეთრებაში.

7.4. კომპანიის თანამშრომლებმა არ უნდა მიმართონ რაიმე სახის თანხები უკანონო ქმედებისაკენ ან მხარი დაუჭირონ უკანონო ქმედებებს რაიმე სახით (მაგ. ტერორიზმი, გადასახადებისთვის თავის არიდება, თაღლითობა).

მუხლი 8. საწარმოს თანამშრომლების ვალდებულებები

8.1. საწარმოს თანამშრომლები ვალდებული არიან:

8.1.1. მოქმედებდნენ კეთილსინდისიერად, პროფესიონალურად, საწარმოს და აქციონერთა/პარტნიორთა საუკეთესო ინტერესების გათვალისწინებით;

8.1.2. საწარმოს ინფორმაცია და აქტივები გამოიყენონ მხოლოდ მიზნობრივად;

8.1.3. კეთილსინდისიერად, პასუხისმგებლობით და გონივრულად შეასრულონ მათზე დაკისრებული ვალდებულებები, იხელმძღვანელონ კომპანიის ინტერესების პრიორიტეტით და არ დაუშვან პიროვნული ინტერესების, აგრეთვე მათი ოჯახის, მეგობრების ინტერესების და სხვა პირადი ურთიერთობების გავლენა კომპანიის საქმიანობაში გადაწყვეტილების მიღების პროცესზე და შედეგზე და ამასთან გამოხატონ ლოიალობა;

8.1.4. საქმიან საკითხებზე გადაწყვეტილებების მიღებისას, უნდა იხელმძღვანელონ მხოლოდ კომპანიის ინტერესებით;

8.1.5. თავი შეიკავონ კომპანიის ქონებისა და შესაძლებლობების პირადი სარგებლობისთვის გამოყენებისაგან;

8.1.6. არ მიიღონ საჩუქრები, მომსახურება ან სხვა სარგებლი, როგორც მატერიალური, ისე არამატერიალური პირებისგან ან ორგანიზაციებისგან, რომლებსაც აქვთ საქმიანი ურთიერთობები კომპანიასთან ან ცდილობენ ასეთი ურთიერთობების დამყარებას, ასევე არ განახორციელონ ქრთამის, საჩუქრების თუ სხვა სახის სარგებლის შეთავაზება;

8.1.7. მათი ინტერესების კომპანიის ინტერესებთან რაიმე პოტენციური ან ფაქტობრივი კონფლიქტის არსებობის შემთხვევაში აცნობონ ამის შესახებ კომპანიას შიდა დოკუმენტებით დადგენილი წესის შესაბამისად.

8.1.9. საწარმოს საქმიანობის პროცესში უზრუნველყოს კანონმდებლობასთან და კომპანიის შიდა ნორმატიულ დოკუმენტებთან, მათ შორის წინამდებარე ეტიკის კოდექსთან შესაბამისობა;

მუხლი 9. რისკების მართვა და შიდა კონტროლი

9.1. კომპანია ახორციელებს თავის საქმიანობას რისკზე ორიენტირებული მიდგომის გათვალისწინებით, რაც გულისხმობს კომპანიის მიზნების მიღწევაზე ინტერესების პრიორიტეტით და არ დაუშვან პიროვნული ინტერესების, აგრეთვე მათი ოჯახის, მეგობრების ინტერესების და სხვა პირადი ურთიერთობების გავლენა კომპანიის საქმიანობაში გადაწყვეტილების მიღების პროცესზე და შედეგზე და ამასთან გამოხატონ ლოიალობა.

9.2. ინტერესებთან რაიმე პოტენციური ან ფაქტობრივი კონფლიქტის არსებობის შემთხვევაში კომპანიის თანამშრომლები ვალდებული არიან აცნობონ ამის შესახებ კომპანიას შიდა დოკუმენტებით დადგენილი წესის შესაბამისად.

9.3. კომპანიაში ფუნქციონირებს რისკების მართვის და შიდა კონტროლის სისტემა, რომელიც უზრუნველყოფს გონივრულ რწმენას კომპანიის სტრატეგიული და ოპერაციული მიზნების მიღწევაში, ფინანსურ-სამეურნეო საქმიანობის ეფექტურობაში, აქტივების დაცულობის უზრუნველყოფაში, ანგარიშგების სისრულესა და საიმედოობაში, საკანონმდებლო და კომპანიის შიდა ნორმატიულ დოკუმენტებთან შესაბამისობაში.

9.4. კომპანია უზრუნველყოფს რისკების მართვის და შიდა კონტროლის სისტემის პროცედურების მუდმივ სრულყოფას მისი მისიის და პრინციპების დაცვით, მათ შორის, შემდეგის მეშვეობით: ა) რისკების და რისკ-ფაქტორების გამოვლენის, შეფასების, პროფილაქტიკისა და მინიმიზაციის, აგრეთვე რეალიზებული რისკების შედეგების დარეგულირების

პროცესები; ბ) კონტროლის პროცედურები, რომლებიც უზრუნველყოფს ბიზნეს პროცესების საიმედოობას და რისკების შემცირებას რისკის ფაქტორებზე პრევენციული ზემოქმედების ხარჯზე.

9.5. კომპანია აცნობიერებს, რომ თანამშრომელთა პირადი ინტერესების კომპანიის ინტერესებთან კონფლიქტი, შეიძლება უკიდურესად უარყოფითად აისახოს მის რეპუტაციაზე და მნიშვნელოვანი ზიანი მიაყენოს მის მომგებიანობასა და ეფექტურობას. ამასთან დაკავშირებით, კომპანია იღებს კანონმდებლობით და შიდა დოკუმენტებით დაშვებულ ყველა ზომას ინტერესთა პოტენციური ან ფაქტობრივი კონფლიქტის თავიდან ასაცილებლად.

9.6. თანამშრომლებს, კომპანიის მართვის და კონტროლის ორგანოების წევრებს, ეკრძალებათ საჩუქრების (კანონმდებლობით და კომპანიის შიდა დოკუმენტებით დადგენილი ნორმების გათვალისწინებით), მომსახურების ან სხვა სარგებლის, როგორც მატერიალურის, ისე არამატერიალურის, მიღება პირებისგან ან ორგანიზაციებისგან, რომლებსაც აქვთ საქმიანი ურთიერთობები კომპანიასთან ან ცდილობენ ასეთი ურთიერთობების დამყარებას.

9.7. დაუყოვნებლივ (არა უგვიანეს მიმართვის დღის მომდევნო პირველი სამუშაო დღის დასრულებისა) შეატყობინონ უსაფრთხოების განყოფილებას, კორუფციული სამართალდარღვევების ჩასადენად მასთან ნებისმიერი პირის მიმართვის ყველა შემთხვევის შესახებ.

9.8. კომპანიის თანამშრომელს არ აქვს უფლება მონაწილეობა მიიღოს იმ დისციპლინურ წარმოებაში, რომელიც წარმოებს მის მიმართ ან წარმოების შედეგად, პოტენციურად შესაძლებელია გამოიკვეთოს მისი დისციპლინური პასუხისმგებლობის საკითხი;

მუხლი 10. უკანონო ან არაეთიკურ ქცევასთან დაკავშირებით ინფორმაციის გამჟღავნების პროცედურები

10.1. კომპანიაში დანერგილია ანონიმური მხილების ეფექტური სისტემა, რომლის ფარგლებშიც თანამშრომლებს და დაინტერესებულ მხარეებს შეუძლიათ უკანონო/შეუსაბამო/არაეთიკური ფაქტების კონფიდენციალურად, ყოველგვარი დისკრიმინაციული და არასათანადო მოპყრობის საფრთხის გარეშე დაფიქსირება.

10.2. კომპანიის თანამშრომლებს და დაინტერესებულ მხარეებს შეუძლიათ უკანონო/შეუსაბამო/არაეთიკური ფაქტების შესახებ შეტყობინება დააფიქსირონ შემდეგი ელ. ფოსტის გამოყენებით: information.center@edgeorgia.ge მითითებული ელ. ფოსტის მეშვეობით კომუნიკაციები მიიღება და მუშავდება შესაბამისი პირის მიერ და კონფიდენციალურობა გარანტირებულია. შესაბამისი პირი შეისწავლის შეტყობინებაში დაფიქსირებულ ფაქტს და პრობლემის გადასაჭრელად რეკომენდაციას გაუწევს შესაბამისი ზომების მიღებას. ინფორმაციის გაანალიზება ხდება ობიექტური და მიუკერძოებელი კრიტერიუმების გამოყენებით.

10.3. იმ პირის საქმიანობას, რომელიც დანიშნულია უკანონო/შეუსაბამო/არაეთიკური ფაქტების შესახებ შეტყობინების მიღებაზე და შესაბამის რეაგირებაზე, მონიტორინგს უწევს სამეთვალყურეო საბჭო. სამეთვალყურეო საბჭო უფლებამოსილია ნებისმიერ დროს შეისწავლოს ამ პირის მიერ განხორციელებული ქმედებები, მოსთოვოს მას შესრულებული სამუშაოს ანგარიში, შეამოწმოს მის მიერ შესრულებული სამუშაოს შესაბამისობა დადგენილ რეგულაციებთან და წინამდებარე კოდექსთან მიმართებაში.

10.4. ანონიმური მხილების სისტემის შექმნასა და მისი სათანადო აღსრულების საკითხებზე მონიტორინგს ახორციელებს სამეთვალყურეო საბჭომ.

კარი III

ორგანიზაციის მდგრადი განვითარების სტრატეგია ენერჯეტიკის სფეროში

კომპანიის ძირითადი საქმიანობების, ამ საქმიანობებთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი მოვლენების, გაწეული მომსახურების ან/და წარმოებული საქონლის კატეგორიების, ასევე იმ ძირითადი ბაზრების აღწერა, რომელზეც წარმოდგენილია კომპანია:

შპს „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯია“ მართავს კასკადურ ჰიდროელექტროსადგურებს. „კომპანია“ ჯამურად ფლობს 15.25 მგვტ დადგმული სიმძლავრის მქონე განახლებადი ენერჯის აქტივებს, რომელთა საშუალო ეფექტიანობა 49.4%+-ია. „კომპანიის“ აქტივები და მათი სიმძლავრეებია: 8 მგვტ „საშუალა ჰესი 1“, 5 მგვტ „საშუალა ჰესი 2-ისა“ და 2.25 მგვტ „საშუალა ჰესი“ ჰიდროელექტროსადგურები. საშუალა ჰესი 2 ოპერირებს 2019 წლის დეკემბრიდან, საშუალა ჰესი 1 ექსპლუატაციაში გაეშვა 2020-ის დეკემბერში, ხოლო საშუალა ჰესმა ოპერირება დაიწყო 2022 წლის დეკემბრის თვეში.

„კომპანია“ ძირითადად ახორციელებს ელექტროენერჯის რეალიზაციას ადგილობრივ ბაზარზე და სახელმწიფოსთან გაფორმებული მემორანდუმის ფარგლებში ასევე აქვს უფლება მაისი-აგვისტოს პერიოდში განახორციელოს თავისუფალი არჩევანი და მოახდინოს ელექტროენერჯის ექსპორტი თურქეთში (თურქეთის საექსპორტო ხაზი ახალციხე-ბორჩხა გარანტირებული დაშვების უფლებით).

კომპანიას ყველა ელექტროსადგური, გარდა საშუალა ჰესისა, სარგებლობს „ელექტროენერჯეტიკული ბაზრის ოპერატორთან“ („ესკო“, ს/ნ: 205170036) ჩამოყალიბებული გრძელვადიანი ელექტროენერჯის გარანტირებული შესყიდვის ხელშეკრულებით (“PPA”) (დამატებითი ინფორმაცია PPA-სთან დაკავშირებით იხილეთ ქვეთავში “ძირითადი ბაზრები”), რაც იწვევს დოლართან დაკავშირებულ ფულადი სახსრების პროგნოზირებად ნაკადებს, რადგან ელექტროენერჯის შესყიდვის ხელშეკრულებები ფიქსირდება აშშ დოლარში.

„კომპანიის“ აქტივების არსებული პორტფელი მოიცავს სამ ჰიდროელექტროსადგურს. ქვემოთ მოცემულ ცხრილში წარმოდგენილია სადგურების შესახებ დეტალური ინფორმაცია:

- „საშუალა ჰესი 2“ – 5 მგვტ
- „საშუალა ჰესი 1“ – 8 მგვტ
- „საშუალა ჰესი“ - 2.25 მგვტ

„საშუალა ჰესი 2“ ოპერირებს 2019 წლის დეკემბრიდან, „საშუალა ჰესი 1“ ექსპლუატაციაში გაეშვა 2020-ის დეკემბერში, ხოლო „საშუალა ჰესმა“ ოპერირება დაიწყო 2022 წლის დეკემბერიდან.

ცხრილი : ჰიდროელექტროსადგურების ტექნიკური და კომერციული პარამეტრები

ელექტროსადგური	ადგილმდებარეობა	დადგმული სიმძლავრე, მგვტ	ოპერირების დაწყების წელი	ეფექტიანობის მაჩვენებელი, %*	PPA ფასი, აშშ ცენტი/კვტსთ	PPA დაფარვა	PPA ვადის გასვლის თარიღი

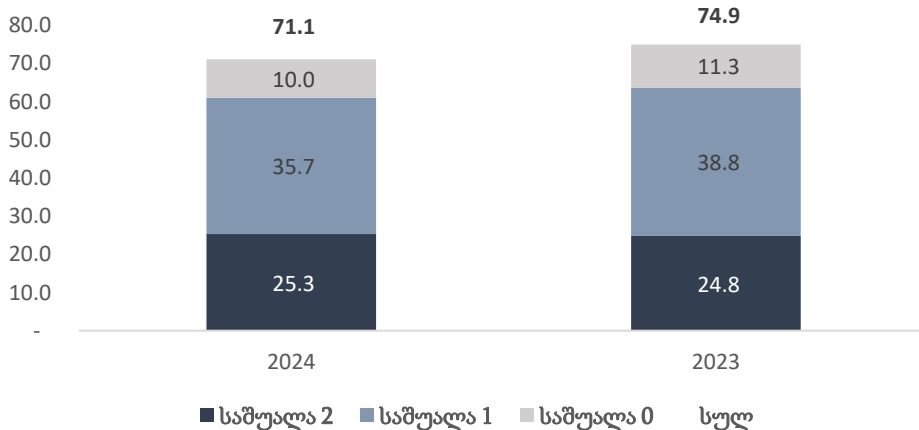
საშუალა ჰესი 2	ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი	5	2019	52.2%	6 აშშ ცენტი/კვტს	8 თვე/10 წ.	01/10/2030
საშუალა ჰესი 1	ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი	8	2021	48.0%	6 აშშ ცენტი/კვტს	8 თვე/10 წ.	28/07/2031
საშუალა ჰესი	ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი	2.25	2022	46.5%	N/A	N/A	N/A

ცხრილი : საშუალო წლიური ენერჯის გამომუშავება ელექტროსადგურების მიხედვით (P50, P75, P90; GWh)*

ელექტროსადგური	საშუალო წლიური გამომუშავება, (Gross, გვტ/სთ)		
	P50	P75	P90
საშუალა ჰესი 2	34.1	29.8	25.4
საშუალა ჰესი 1	22.2	20.2	17.1
საშუალა ჰესი	10.6	9.5	7.3

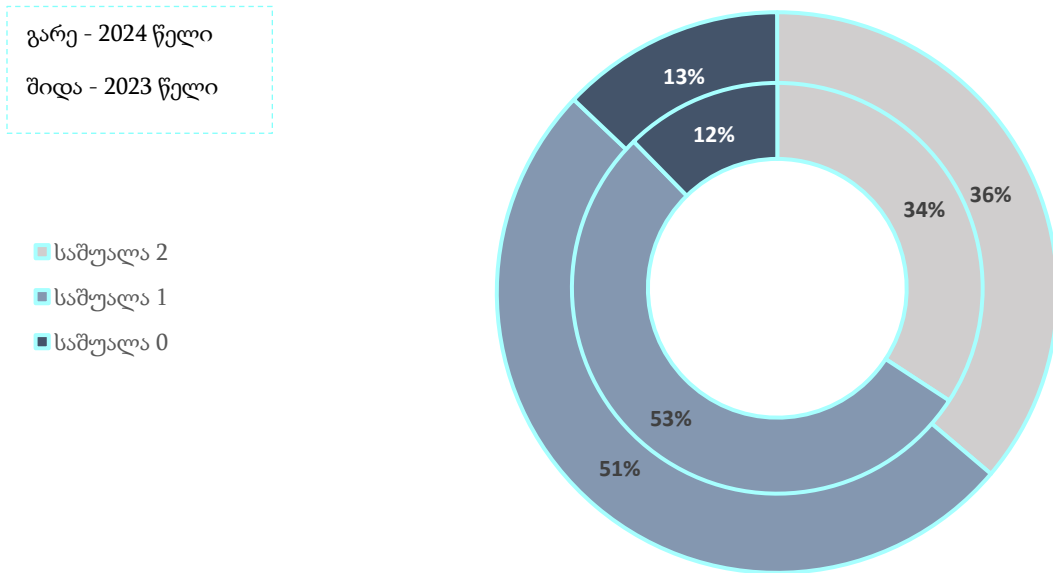
2024 წლის მდგომარეობით კომპანიამ ჯამურად დააგენერირა 71.1 გვტ/სთ ელექტროენერჯია, რომლის 50% დააგენერირა „საშუალა 1“-მა, 36% - „საშუალა 2“-მა ხოლო 14% - „საშუალა 0“ ჰესმა. წლიდან წლამდე ჯამური გენერირებული ელექტროენერჯია 5.2%-ით შემცირდა, რაც ჰესების მიხედვით შემდეგნაირად აიხსნება: „საშუალა 1“ ჰესის გენერირებული ელექტროენერჯია შემცირდა 8.0%-ით, „საშუალა 2“ – 2.2%-ით ხოლო „საშუალა 0“ ჰესის 11.3%-ით. შემცირება ძირითადად გამოწვეულია ჰიდრომეტეოროლოგიური პირობების გაუარესებით

გრაფიკი : ელექტროენერჯის გენერაცია ჰესების მიხედვით, გვტ/სთ

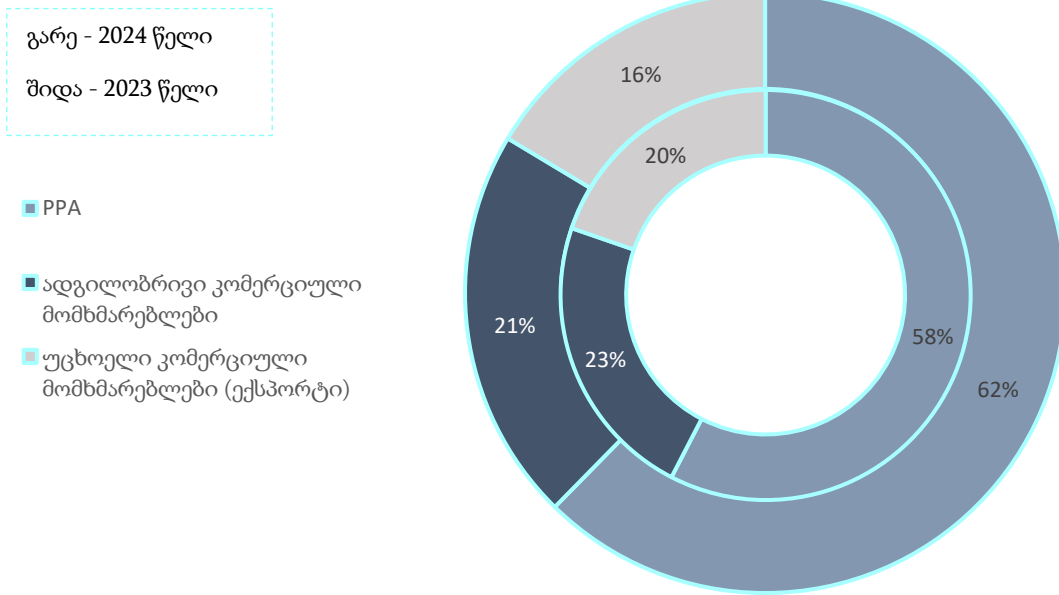
2024 წლის განმავლობაში კომპანიამ ელექტროენერჯის რეალიზაციიდან დააგენერირა 10.9 მილიონი ლარის შემოსავალი, რომლის 51%-ს შეადგენს „საშუალა 1“ ჰესის გენერირებული შემოსავალი, 36%-ს - „საშუალა 2“-ის შემოსავალი ხოლო 13%-ს „საშუალა 0“ ჰესის მიერ გენერირებული შემოსავალი. წლიდან წლამდე ელექტროენერჯის რეალიზაციიდან მიღებული შემოსავლები შემცირებულია 6.0%-ით, რაც ჰესების მიხედვით შემდეგნაირად აიხსნება: „საშუალა 1“ ჰესის გენერირებული შემოსავლები შემცირდა 10.4%-ით, „საშუალა 2“-ის 0.5%-ით ხოლო „საშუალა 0“ ჰესის - 1.9%-ით. დამატებითი ინფორმაცია იხილეთ „საოპერაციო და ფინანსური მიმოხილვის“ ქვეთავში.

გრაფიკი : ელექტროენერჯის რეალიზაციის წილობრივი გადანაწილება ჰესების მიხედვით, %

2024 წლის განმავლობაში „კომპანიის“ ელექტროენერჯის რეალიზაციის 62% დაგენერირებულია PPA-ის ფარგლებში რეალიზაციიდან, 21% - ადგილობრივ მომხმარებლებზე ელექტროენერჯის რეალიზაციიდან ხოლო 16% - ექსპორტიდან. აღნიშნული მაჩვენებლები 2023 წლისთვის შემდეგნაირად ნაწილდება - 58%, 23% და 20%, შესაბამისად. წლიდან წლამდე ექსპორტის წილის შემცირება ჯამურ შემოსავლებში გამოწვეულია როგორც ჯამში შემცირებული გენერაციით და შესაბამისად, ექსპორტზე გატანილი ელექტროენერჯის მოცულობის კლებით - ისე შემცირებული საექსპორტო ფასით. 2024 წლის განმავლობაში ექსპორტზე გატანილი ელექტროენერჯის მოცულობა შემცირებულია 15.7%-ით, ხოლო საშუალო საექსპორტო ფასი - 12.5%-ით (2024 წლის კომპანიის საშუალო საექსპორტო ფასი: 5.77 აშშ ცენტი, 2023 წლის: 6.60 აშშ ცენტი). საექსპორტო ფასის შემცირება ძირითადად განპირობებულია ელექტროენერჯის ფასის კლებით თურქეთში.

გრაფიკი: ელექტროენერჯის რეალიზაციის წილობრივი გადანაწილება მომხმარებლების მიხედვით, %

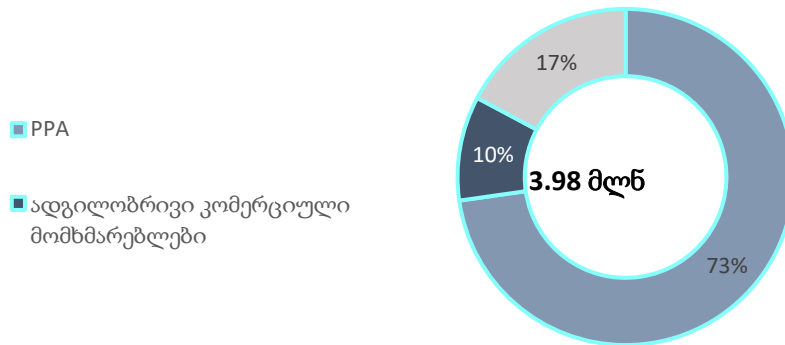

„საშუალა ჰესი 2“ ჰიდროელექტროსადგური

„საშუალა ჰესი 2“ არის მდინარის მოდინებაზე (run-of-the-river) მომუშავე ჰიდროელექტროსადგური, რომელიც მდებარეობს ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტში, სოფელი მეწიეთის მიმდებარედ - დადგმული სიმძლავრე 5 მეგავატია. მიწა, რომელზეც „საშუალა ჰესი 2“-ია აშენებული „კომპანია“ სსიპ-სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსთან გაფორმებული აღნაგობის ხელშეკრულებით აქვს მიღებული - რომლის ვადაც 49 წელს შეადგენს. ჰესი იკვებება წვიმით, თოვლით და გრუნტის წყლებით. „საშუალა 2“ მიერთებულია ერთიან ელექტროგადამცემ სისტემასთან - ხიდისთავი 35/10 კვტ ქვესადგურთან, რომელიც ეკუთვნის „ენერჯო-პრო ჯორჯიას“. ჰესზე სამშენებლო სამუშაოები შეასრულა შპს „მეტტამ“ და სს „საქენერჯო რემონტმა“. ელექტროგადამცემ ინფრასტრუქტურაზე მუშაობდა სს „ელექტროქსელმშენი“. მშენებლობას ზედამხედველობას უწევდა „საინჟინრო მონიტორინგის ჯგუფი“ – EMG. ჰესის მშენებლობა დაიწყო 2018 წლის აპრილში და ექსპლუატაციაში შევიდა 2019 წლის 24 დეკემბერს. ჰესს აქვს 2 ტურბინა. მშენებლობის ფაქტობრივი ღირებულება ერთ მეგავატზე იყო დაახლოებით 1.4 მილიონი აშშ დოლარი (დღგ-ს გარეშე). აღნიშნულმა ჰესმა 2024 წლის განმავლობაში 25.3 გვტ/სთ ელექტროენერჯია და 3.98 მილიონი ლარის შემოსავალი დააგენერირა.

კომპანიას „საშუალა ჰეს 2-ზე“ გაფორმებული აქვს ელექტროენერჯის შესყიდვის გარანტირებული ხელშეკრულება (“PPA”), რომლის შესაბამისად კომპანია ელექტროენერჯიას ყიდის ფიქსირებულ ფასში 6 ცენტი კვტ/სთ-ზე. „საშუალა ჰესი 2“ ახორციელებს ელექტროენერჯის რეალიზაციას ორმხრივი ხელშეკრულებით მასი-ავვისტოს პერიოდში ისეთ კომპანიებთან, როგორც არის შპს „თრედიდინგ სოლუმენს“, შპს „თბილისის ელექტრომიწოდებელი კომპანია“ და ექსპორტი - KMG ENERGY TICARET LTD. 2024 წლის განმავლობაში „საშუალა 2-მა“ ჯამში კომპანიის ელექტროენერჯის რეალიზაციიდან მიღებული შემოსავლის 36% დააგენერირა, საიდანაც 73% დაგენერირებულია PPA-ის ფარგლებში რეალიზაციიდან, 17% - ექსპორტიდან, 10% - ადგილობრივი კომერციული მომხმარებლებიდან.

გრაფიკი: საშუალა 2 ჰესის 2024 წლის ელექტროენერჯის რეალიზაციის წილობრივი გადანაწილება მომხმარებლების მიხედვით, % და ჯამური შემოსავალი, მილიონი ლარი

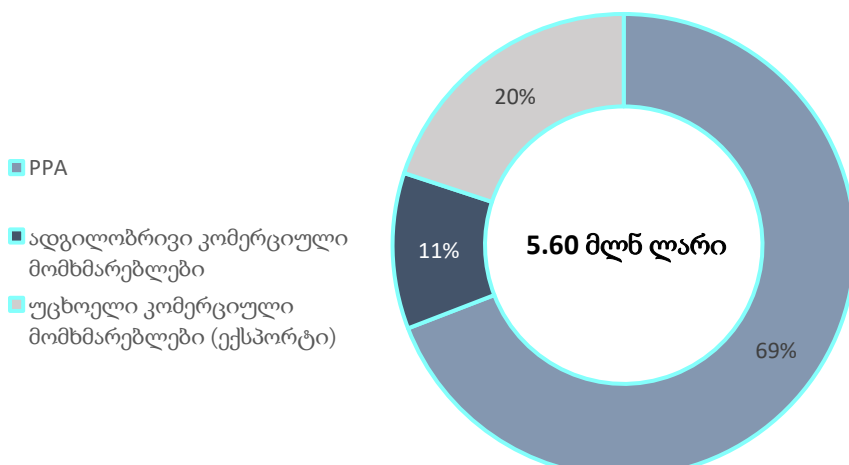

„საშუალა ჰესი 1“ ჰიდროელექტროსადგური

„საშუალა ჰესი 1“ არის მდინარის მოდინებაზე (run-of-the-river) მომუშავე ჰიდროელექტროსადგური, რომელიც მდებარეობს ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტში, სოფელი მეწიეთის მიმდებარედ, დადგმული სიმძლავრე - 8 მგვტ. მიწა, რომელზეც „საშუალა ჰესი 1“-ია აშენებული „კომპანიას“ სსიპ-სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსთან გაფორმებული აღნაგობის ხელშეკრულებით აქვს მიღებული - რომლის ვადაც 49 წელს შეადგენს. ჰესი იკვებება წვიმით, თოვლით და გრუნტის წყლებით. „საშუალა 1“ მიერთებულია „საშუალა 2“-ის ქვესადგურთან, რომელიც თავის მხრივ მიერთებულია ერთიან ელექტროგადამცემ სისტემასთან - ხიდისთავი 35/10 კვტ ქვესადგურთან, ხოლო აღნიშნული ქვესადგური ეკუთვნის „ენერგო-პრო ჯორჯიას“. ჰიდროელექტროსადგურის ბეტონის სამუშაოები ჩაატარა შპს „მეტტამ“, ელექტროგადამცემი ინფრასტრუქტურა კი სს „ელექტროქსელმშენმა“. მშენებლობას ზედამხედველობას უწევდა „საინჟინრო მონიტორინგის ჯგუფი“ – EMG. „საშუალა ჰესი 1“-ის მშენებლობა დაიწყო 2019 წლის სექტემბერში და ექსპლუატაციაში შევიდა 2021 წლის 2 თებერვალს. ჰესს აქვს 2 ტურბინა. მშენებლობის ფაქტობრივი ღირებულება ერთ მეგავატზე იყო დაახლოებით 1.3 მილიონი აშშ დოლარი (დღგ-ს გარეშე). აღნიშნულმა ჰესმა 2024 წლის განმავლობაში 35.7 გვტ/სთ ელექტროენერგია და 5.60 მილიონი ლარის შემოსავალი დააგენერირა.

კომპანიას „საშუალა ჰეს 1-ზე“ გაფორმებული აქვს გრძელვადიანი ელექტროენერჯის შესყიდვის ხელშეკრულება („PPA“), რომლის მიხედვითაც კომპანია ელექტროენერჯიას ფიქსირებულ ფასში - 6 ცენტი კვტ/სთ-ზე, ყიდის. „საშუალა ჰესი 1“ ახორციელებს ელექტროენერჯის რეალიზაციას ორმხრივი ხელშეკრულებით მაისი-აგვისტოს პერიოდში ისეთ კომპანიებთან, როგორც არის შპს „თრეიდინგ სოლუმენს“, შპს „თბილისის ელექტრომომწოდებელი კომპანია“ და ექსპორტი - KMG ENERGY TICARET LTD. 2024 წლის განმავლობაში „საშუალა 1-მა“ ჯამში კომპანიის ელექტროენერჯის რეალიზაციიდან მიღებული შემოსავლის 51% დააგენერირა, საიდანაც 69% დაგენერირებულია PPA-ის ფარგლებში რეალიზაციიდან, 20% - ექსპორტიდან და 11% - ადგილობრივი კომერციული მომხმარებლებიდან.

გრაფიკი: საშუალა 1 ჰესის 2024 წლის ელექტროენერჯის რეალიზაციის წილობრივი გადანაწილება მომხმარებლების მიხედვით, % და ჯამური შემოსავალი, მილიონი ლარი

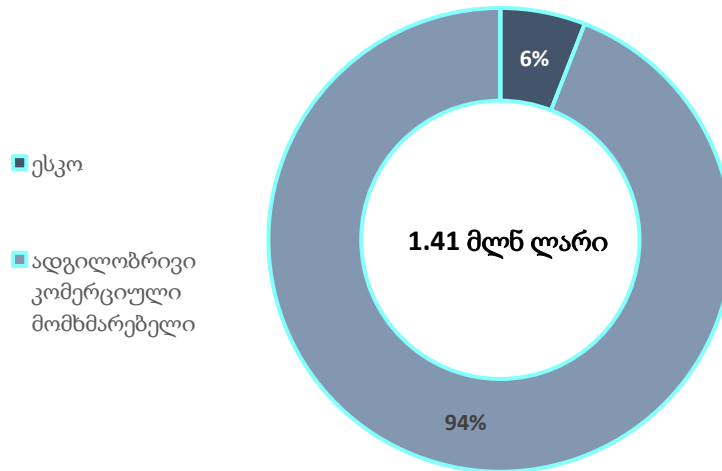

„საშუალა ჰესი“ ჰიდროელექტროსადგური

„საშუალა ჰესი“ არის მდინარის მოდინებაზე (run-of-the-river) მომუშავე ჰიდროელექტროსადგური, რომელიც მდებარეობს ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტში, სოფელი მეწიეთის მიმდებარედ, დადგმული სიმძლავრე - 2.25 მგვტ. მიწა, რომელზეც „საშუალა ჰესი“ აშენებული „კომპანიას“ სსიპ-სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსთან გაფორმებული აღნაგობის ხელშეკრულებით აქვს მიღებული - რომლის ვადაც 49 წელს შეადგენს. ჰესი იკვებება წვიმით, თოვლით და გრუნტის წყლებით. „საშუალა ჰესი“ მიერთებულია „საშუალა 1“-ის ქვესადგურთან, რომელიც თავის მხრივ მიერთებულია „საშუალა 2“-ის ქვესადგურთან და ერთიან ელექტროგადამცემ სისტემასთან - ხიდისთავი 35/10 კვტ ქვესადგური. აღნიშნული ქვესადგური ეკუთვნის „ენერგო-პრო ჯორჯიას“. ჰესზე სამშენებლო სამუშაოები კომპანიამ თვითონ შეასრულა, ხოლო მშენებლობას ზედამხედველობას უწევდა „საინჟინრო საკონსულტაციო ჯგუფი“- ESG. ჰესის მშენებლობა დაიწყო 2021 წლის აგვისტოში და ექსპლუატაციაში შევიდა 2022 წლის 22 დეკემბერს. ჰესს აქვს 1 ტურბინა. მშენებლობის ფაქტობრივი ღირებულება ერთ მეგავატზე იყო დაახლოებით 1.9 მილიონი აშშ დოლარი (დღგ-ს გარეშე). აღნიშნულმა ჰესმა 2024 წლის განმავლობაში 10.0 გვტ/სთ ელექტროენერგია და 1.41 მილიონი ლარის შემოსავალი დააგენერირა.

როგორც ახალ პროექტს, „საშუალა ჰესს“ არ აქვს ელექტროენერჯის გარანტირებული შესყიდვის ხელშეკრულება (“PPA”) და ელექტროენერჯიას სრულად ელექტროენერჯის საბითუმო ბაზარზე ყიდის. 2024 წლის განმავლობაში „საშუალა ჰესმა“ ჯამში კომპანიის ელექტროენერჯის რეალიზაციიდან მიღებული შემოსავლის 13% დააგენერირა, საიდანაც 94% მიღებულია ადგილობრივი კომერციული მომხმარებლისგან - შპს „თრეიდინგ სოლუშენსისგან“, ხოლო 6% - ესკოსგან.

გრაფიკი: :საშუალა ჰესის 2024 წლის ელექტროენერჯის რეალიზაციის წილობრივი გადანაწილება მომხმარებლების მიხედვით, % და ჯამური შემოსავალი, მილიონი ლარი

2024 წელს საქართველოს ენერგოსისტემაში დეფიციტური (როდესაც ჯამური გენერაცია ჩამორჩება ჯამურ მოხმარებას) იყო 6 თვე (იანვარი, თებერვალი, მარტი, ოქტომბერი, ნოემბერი, დეკემბერი). აღსანიშნავია, რომ კომპანია ამ თვეებში გამოიმუშავეს გენერაციის ნახევარს (2024 წელს აღნიშნულ თვეებზე მოდიოდა ჯამური გენერაციის 49%), რაც ამცირებს ელექტროენერჯის გაყიდვის რისკს. ამავდროულად, „საშუალა ჰესი 1-ს“ და „საშუალა ჰეს 2-ს“ აქვთ PPA ხელშეკრულებები, რომლითაც დაფარულია წელიწადის 8 თვე (მაისი, ივნისი, ივლისისა და აგვისტოს გამოკლებით). კომპანია ამ 8 თვის განმავლობაში გამოიმუშავეს გენერაციის დიდ ნაწილს (2024 წელს აღნიშნულ 8 თვეში დააგენერირა საკუთარი ჯამური წლიური გენერაციის 67%), რასაც გარანტირებულად ყიდის.

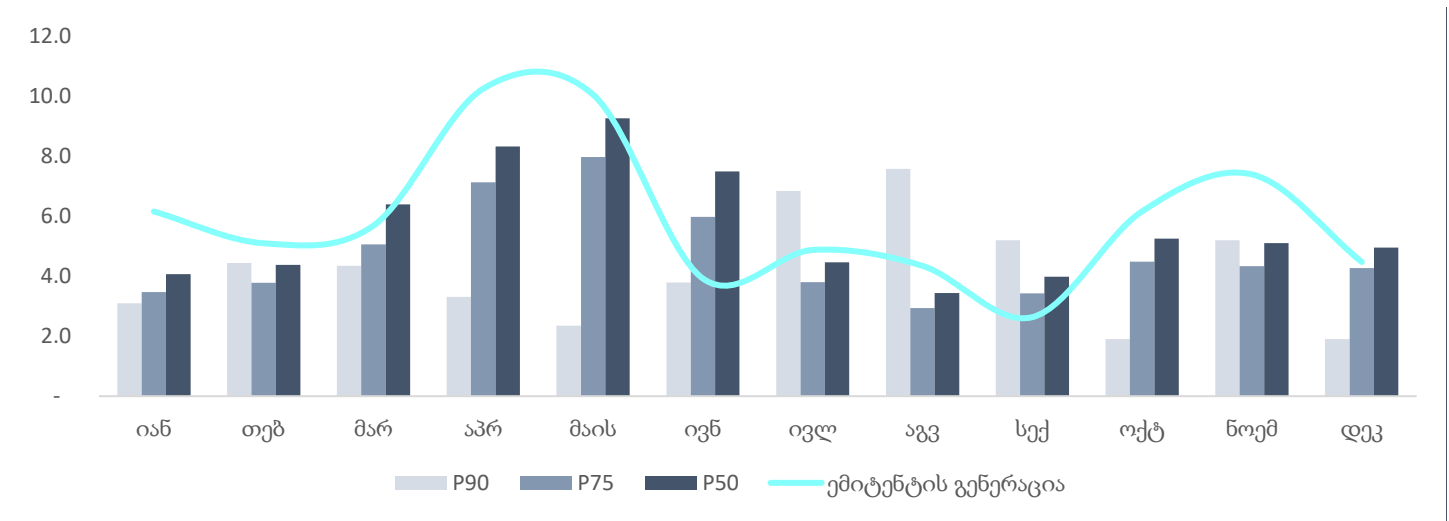
თითოეული ელექტროსადგურის გამომუშავება არის წარმოდგენილი ქვემოთ ცხრილში:

ცხრილი: ელექტროსადგურების ფაქტობრივი და პროგნოზირებული წლიური გამომუშავება (Net Generation, GWh)¹

ელექტროსადგური	2024 გამომუშავება, net (გვტ/სთ)	P50*	P75*	P90*
საშუალა ჰესი 2	25.3	23.2	19.1	16.4
საშუალა ჰესი 1	35.7	33.5	28.4	25.6
საშუალა ჰესი	10.0	10.5	9.2	8.0

კომპანიის სამივე ჰესი 2024 წლის გენერაციებით აჭარბებს P50-ის მაჩვენებელს. რაც შეეხება ყოველთვიურ გენერაციასა და შესაბამის თვეებზე P50, P75 და P90 პროგნოზებს, იხილეთ გრაფიკი 12:

გრაფიკი 12: 2024 წლის ყოველთვიური გენერაცია თვეებისა და P50, P75, P90 მიხედვით, გვტ/სთ

კომპანია სამივე ჰიდროელექტროსადგურზე იყენებს მაღალი ხარისხის ევროპულ ტექნოლოგიებს და დანადგარებს, რომლებიც დამახასიათებელია განახლებადი ენერჯის ბიზნესებისთვის. მათ შორის არის ტურბინები, ჰიდრავლიკის სისტემა, გენერატორი, ელექტრული მოწყობილობები, ტრანსფორმატორები, მილსადენი. კონკრეტულად, ემიტენტს ჰესები აღჭურვილი აქვს Vaptech-ის, Schneider-ისა და Noksel-ის ევროპული დანადგარებით.

¹ პროექტის და ფაქტიური გარემოებების მიხედვით ტექნიკური დანაკარგი (სხვაობა Gross-სა და net-ს შორის) მერყეობს 1 დან 2 % ფარგლებში

*P50, P75 და P90 არის სტატისტიკური ზომები, რომლებიც გამოიყენება სადგურის მოსალოდნელი ენერჯის გამომუშავების შესაფასებლად სხვადასხვა პირობებში. ეს შეფასებები ეფუძნება ისტორიული მონაცემების სტატისტიკურ ანალიზს, როგორცაა წყლის ნაკადის სიჩქარე და ენერჯის წარმოება და გამოიყენება ჰიდროენერგეტიკული პროექტის ეკონომიკური მიზანშეწონილობის შესაფასებლად.

ძლიერი მხარეები

ჰესების ეფექტიანობა და სეზონური განაწილება

აღსანიშნავია, რომ „საშუალა ჰესი 2“ და „საშუალა ჰესი 1“ 2024 და 2023 წლების განმავლობაში ადმატებოდა ენერგეტიკული მოდელირების ფარგლებში განსაზღვრულ სცენარებს P50, P75 და P90, ხოლო საშუალა ჰესი - P75 და P90 სცენარებს.

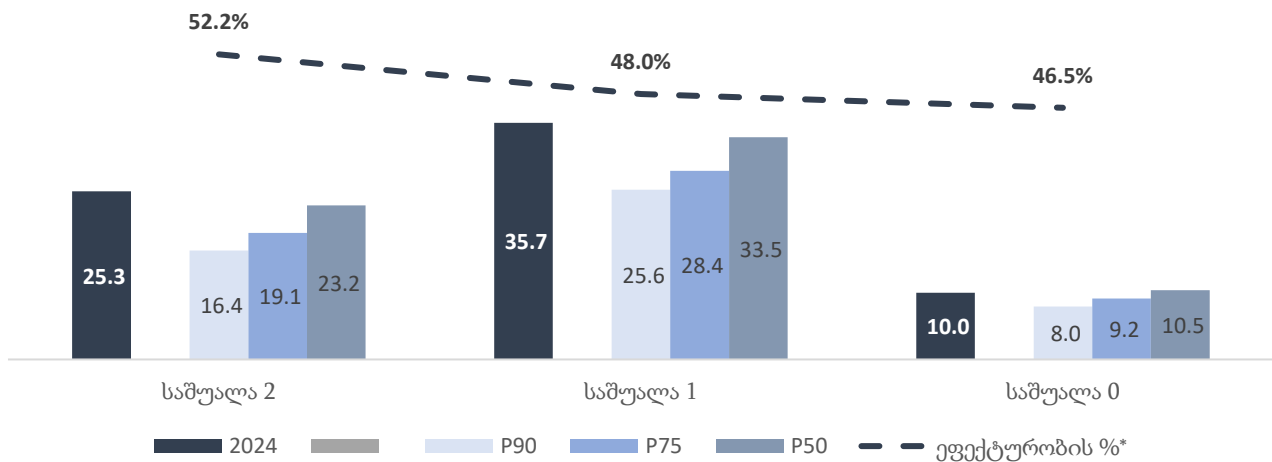
2024 წლის ეფექტიანობის* მაჩვენებლები თითოეული სადგურის მიხედვით შემდეგნაირად გამოიყურება:

- საშუალა 2 ჰესი - 52%;
- საშუალა 1 ჰესი - 48%;
- საშუალა ჰესის - 47%;

*საშუალა 2 და საშუალა 1-სთვის ეფექტიანობის მაჩვენებელი დათვლილია ბოლო 4 წლის საშუალო გენერაციის მონაცემებზე დაყრდნობით, ხოლო საშუალა ჰესისთვის - P75. სცენარით პროგნოზებული გენერაციის მაჩვენებლის გათვალისწინებით.

გენერაციის მოცულობა გაზრდილია აპრილ-მაისის და ოქტომბერ-ნოემბრის თვეებში, თუმცა, წლიური პიკური გენერაცია ძირითადად აპრილ-მაისის პერიოდში ფიქსირდება, ხოლო მეოთხე კვარტალში გენერაცია აპრილ-მაისის პერიოდთან შედარებით ნაკლებია. აღნიშნული განპირობებულია იმით, რომ მდინარე საშუალა იკვებება როგორც თოვლისა და წვიმის, ასევე მიწისქვეშა წყლების საშუალებით, რაც სხვადასხვა სეზონზე წყლის შემოდინების განსხვავებულ დინამიკას ქმნის.

გრაფიკი 13: 2024 წლის გენერაცია და P50, P75, P90 ჰესების მიხედვით, გვტ/სთ

*საშუალა 2 და საშუალა 1-სთვის ეფექტურობის მაჩვენებელი დათვლილია ბოლო 4 წლის საშუალო გენერაციით ხოლო საშუალა ჰესისთვის - P75-ით დაპროგნოზებული მაჩვენებლით.

გენერაცია დეფიციტურ თვეებში

2024 წელს საქართველოს ენერგოსისტემაში დეფიციტური (როდესაც ჯამური გენერაცია ჩამორჩება ჯამურ მოხმარებას) იყო 6 თვე (იანვარი, თებერვალი, მარტი, ოქტომბერი, ნოემბერი, დეკემბერი). აღსანიშნავია, რომ კომპანია ამ თვეებში გამოიმუშავებს გენერაციის ნახევარს (2024 წელს აღნიშნულ თვეებზე მოდიოდა ჯამური გენერაციის 49%), შესაბამისად, კომპანიის გამოიმუშავების მნიშვნელოვანი ნაწილი მოდის იმ თვეებზე, როცა სისტემაში მიწოდების დეფიციტი ფიქსირდება.

ელექტროენერჯის ბაზრის მაკრო-დინამიკა

„კომპანია“ მოქმედებს ბაზრის პირობებში, რომელსაც ახასიათებს ელექტროენერჯის მოთხოვნის ზრდის ტენდენცია, რაც ნაწილობრივ გამოწვეულია (i) ელექტროენერჯის მზარდი მოთხოვნით, (ii) მზარდ მოთხოვნასთან შედარებით მიწოდების სიმცირით და (iii) განახლებადი ელექტროსადგურების განვითარების ნელი ტემპით საქართველოში. ელექტროენერჯიაზე გაზრდილი მოთხოვნა კმაყოფილდება იმპორტით, რის შედეგადაც საქართველო თანდათან გახდა ელექტროენერჯის წმინდა იმპორტიორი.

მენეჯმენტის შეფასებით, ელექტროენერჯიაზე მოთხოვნის ზრდა შესაძლოა გაგრძელდეს, რაც დაკავშირებულია (i) ეკონომიკური ზრდის პროგნოზებთან, (ii) საყოფაცხოვრებო სექტორის ელექტრიფიკაციის ტენდენციასთან და (iii) ტურისტული ნაკადების ზრდასთან.

იმპორტზე დამოკიდებული ელექტროენერჯის წილის გაზრდა ადგილობრივ მიწოდებაში დამატებით ზეწოლას ქმნის ელექტროენერჯის ფასებზე. ზოგადად, იმპორტზე დამოკიდებული ელექტროენერჯია (პირდაპირი იმპორტი, თბოსადგურების გამოიმუშავება) უფრო ძვირია, ვიდრე ადგილობრივი წარმოება. მიწოდება-მოთხოვნის ბალანსის შემდგომმა გაუარესებამ შესაძლოა გამოიწვიოს მაღალი ფასის მქონე ელექტროენერჯის საჭიროება, რაც პოტენციურად ზეგავლენას მოახდენს და განსაზღვრავს საბაზრო ფასს. *ელექტროენერჯის ბაზრის შესახებ დამატებითი ინფორმაცია იხილეთ ქვეთავში „ინდუსტრიის აღწერა“.*

დოლარში დენომინირებული შემოსავლები და ხარჯები

„კომპანიას“ აქვს ბუნებრივი ჰეჯირება სავალუტო რისკებზე, რადგანაც PPA ხელშეკრულებებით ფასი განსაზღვრულია აშშ დოლარში და არ ექვემდებარება ცვლილებას საკონტრაქტო პერიოდზე. კონკრეტულად, 2024 წელს კომპანიის შემოსავლების სრულად აშშ დოლარში იყო დენომინირებული. ამასთან ერთად, კომპანიის ძირითადი ფულადი გასავლები უკავშირდება სესხების მომსახურებას, რომელთა უმეტესობაც (2024 წლის მდგომარეობით სესხების 60%) ასევე დენომინირებულია აშშ დოლარში. აღსანიშნავია, რომ 2024 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით კომპანიის ვალდებულებების 22% დენომინირებულია ევროში, რომელთან მიმართებითაც მიტიგაციის მექანიზმები არ გამოიყენება *(დეტალები იხილეთ თავში „კაპიტალიზაცია და დავალიანება“).*

სავალუტო კურსის მერყეობამ შესაძლოა იქონიოს არაფულადი გავლენა კომპანიის მოგება-ზარალის ანგარიშზე, ვინაიდან უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული ვალდებულებების გადაფასება მოცულობის თვალსაზრისით შესაძლოა აღემატებოდეს შესაბამის ვალუტაში დენომინირებული შემოსავლების გადაფასების ეფექტს.

ფინანსური მდგრადობა და დაბალი კაპიტალური დანახარჯები

კომპანიას ახასიათებს ფულადი ნაკადების სტაბილური დინამიკა, რაც დიდწილად გამოწვეულია მისი შემოსავლების მაღალი ხილვადობით (PPA ხელშეკრულებებიდან გამომდინარე), ასევე შედარებით დაბალი სარემონტო კაპიტალური

დანახარჯებითა და ტექნიკური დანაკარგების მოცულობასთან. საშუალო ჰესი 2 და საშუალო ჰესი 1-ის მიერ გამოიმუშავებული ელექტროენერჯის რეალიზაცია ხდება ესკოსთან გაფორმებული PPA ხელშეკრულებების საფუძველზე, რომელშიც შემსყიდველს ესკო წარმოადგენს. PPA ხელშეკრულება მოქმედებს სექტემბრიდან აპრილის ჩათვლით პერიოდში, ხოლო მაისიდან აგვისტომდე პერიოდში ამ სადგურების მიერ გამოიმუშავებული ელექტროენერჯის რეალიზაცია ხდება საბაზრო ფასად ორმხრივი ხელშეკრულებების მეშვეობით. აღსანიშნავია, რომ ემიტენტი PPA-ით დაფარულ თვეებში გამოიმუშავებს გენერაციის დიდ ნაწილს (2024 წელს აღნიშნულ 8 თვეში დააგენერირა ჯამური წლიური გენერაციის 67%). PPA ხელშეკრულებებში ფასები ფიქსირებულია, რაც უზრუნველყოფს კომპანიის შემოსავლის პროგნოზის საიმედოობას - 2024 წლის განმავლობაში, კომპანიის შემოსავლების 62%-ს ელექტროენერჯის ესკოზე რეალიზაციიდან მიღებული შემოსავლები წარმოადგენდა.

სადგურების საშუალო ასაკის გათვალისწინებით, ელექტროსადგურების სარემონტო კაპიტალური დანახარჯების მოთხოვნები შედარებით დაბალ დონეზე რჩება. ეს ნაწილობრივ განპირობებულია იმით, რომ ტექნიკური სამუშაოების უმეტესობა, და ჰესების ყველა შესაბამისი ტექნიკური სამუშაოები, უკვე შედის საოპერაციო ხარჯებში. გარდა ამისა, ჰესები, ექსპლუატაციის პირველი 30 წლის განმავლობაში, მნიშვნელოვან სარემონტო სამუშაოებს, როგორც წესი, არ საჭიროებს.

სექტორული მარეგულირებელი გარემო

საქართველოს ელექტროენერჯის ბაზარი დერეგულირების პროცესშია ორივე, მოხმარებისა და გენერაციის მხრივ. დერეგულაციის პირველი დიდი ტალღა განხორციელდა 2018 წლის მაისში, როდესაც ელექტროენერჯის მსხვილი მომხმარებლები გადავიდნენ რეგულირებული ფასწარმოქმნის სისტემიდან საბაზრო ფასწარმოქმნაზე. 2018 წლის შემდეგ, დერეგულირება შეეხო ყოველ ისეთ მომხმარებელს, რომელთა ყოველთვიური მოხმარებაც 0.4 გვტ.სთ-ს აღემატებოდა და მიერთებული იყო 35-110 კილოვატის მქონე გადაცემის ხაზზე. აღნიშნულმა ცვლილებებმა გააფართოვა დერეგულირებული ბაზრის მოცულობა საქართველოში. უკვე დაგეგმილია დერეგულაციის შემდგომი ტალღებიც, რომლებიც გულისხმობს (i) ყოველთვიურ მოხმარებისა და (ii) ქსელთან მიერთების ხაზის ძაბვის უფრო მკაცრი კრიტერიუმების შემოღებას. 2026 წლიდან იგეგმება დერეგულაცია ყველა ტიპის მომხმარებლისთვის, გარდა საცალო და მცირე კომერციული მომხმარებლებისა.

მიწოდების მხარეს რაც შეეხება, ყველა ჰიდროელექტროსადგური, რომელიც გაშვებულია 2008 წლის აგვისტოს შემდეგ, სრულად დერეგულირებულია და თანდათანობით მიმდინარეობს ძველი ელექტროსადგურების დერეგულირება. კერძოდ, 2017 წლის ივნისში, „ელექტროენერჯეტიკისა და ბუნებრივი გაზის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილებები შევიდა, რომლის ფარგლებშიც 40 მგვტ-ზე ნაკლები დადგმული სიმძლავრის ყველა ჰესი დერეგულირდა, რაც შემდგომში 65 მგვტ.-მდე გაიზარდა და პროცესის მიმდინარეობის პარალელურად, თანდათანობით განხორციელდება ელექტროსადგურების დიდი ნაწილის დერეგულირება. მენეჯმენტი თვლის, რომ ენერგეტიკული ბაზრის დერეგულირება დადებითად იმოქმედებს ელექტროენერჯის გაყიდვის ფასებზე, ბაზრის ლიკვიდობის გაზრდისა და საბაზრო ფასებზე პირდაპირი ზეგავლენის ხარჯზე, რაც თავის მხრივ განპირობებული იქნება მოგებაზე ორიენტირებული ბაზრის მოთამაშეთა რაოდენობის ზრდით.

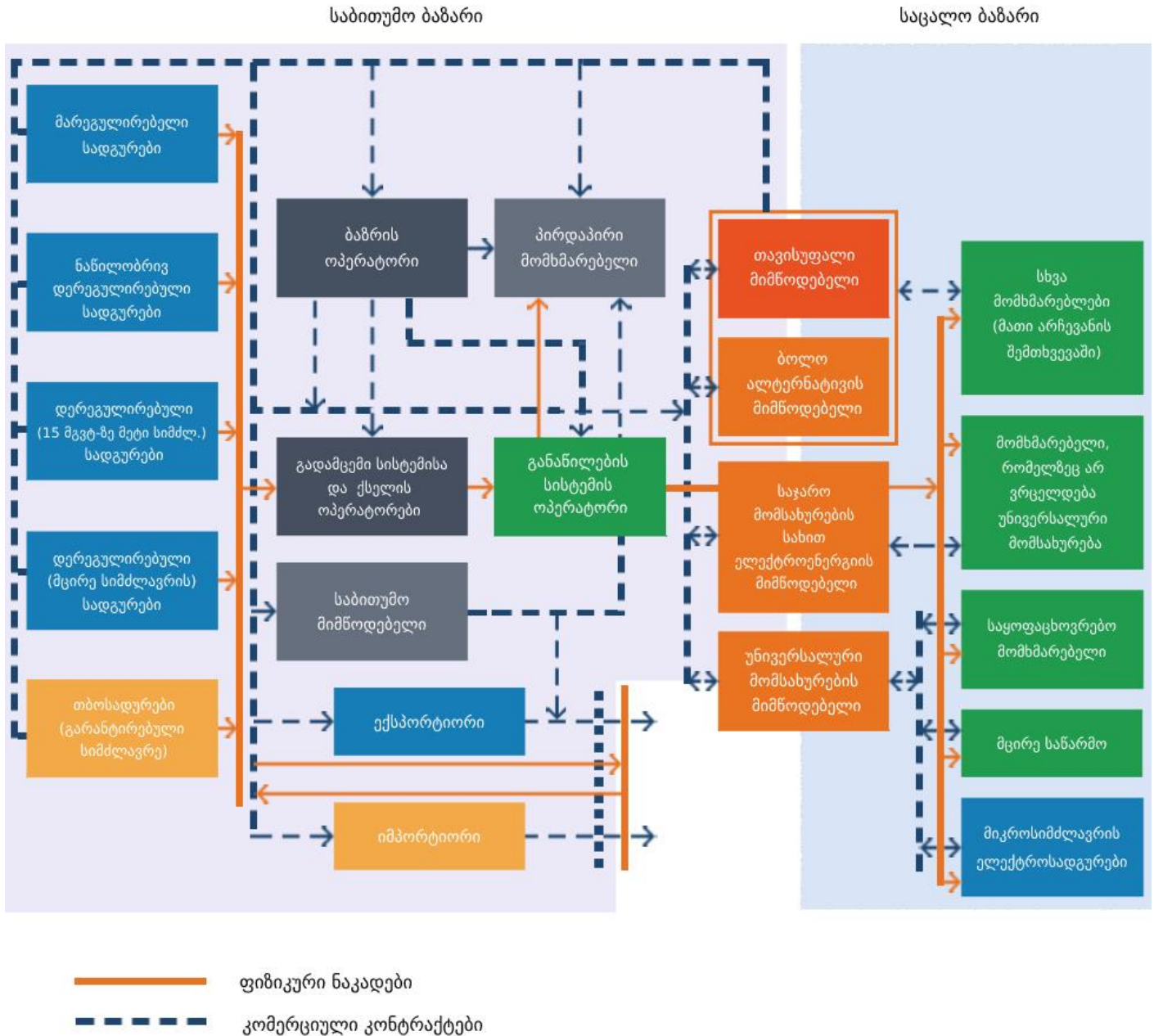
მრავალწლიანი გამოცდილების მქონე სამეთვალყურეო საბჭო და მენეჯმენტი

მმართველი ორგანო დაკომპლექტებულია პროფესიონალებით, რომლებსაც აქვთ ბიზნესის სფეროში მრავალწლიანი გამოცდილება და ფლობენ სათანადო კვალიფიკაციას კომპანიის წარმატებით განსავითარებლად. კომპანიის სამეთვალყურეო საბჭოს წევრებს აქვთ სხვადასხვა სექტორებში (HoReCa, უძრავი ქონების გაქირავება, სურსათის წარმოება და დისტრიბუცია, მშენებლობა, განათლება და სხვა) არსებული წარმატებული კომპანიების მართვის

გამოცდილება. განსაკუთრებით აღსანიშნავია, მენეჯმენტის მრავალწლიანი სამუშაო გამოცდილება ენერჯეტიკის სექტორში, რაც სხვა დანარჩენთან ერთად კარგ წინაპირობას ქმნის წარმატებული საქმიანობისთვის.

1.1. გასაღების ბაზრები (პირითადი ბაზრები)

სქემა : ელექტროენერჯის ბაზრის მიმდინარე სტრუქტურა და მონაწილეები

წყარო: GNERC

საქართველოს ელექტროენერჯეტიკული ბაზარი ორ სეგმენტად - საცალო და საბითუმო ბაზრებად იყოფა.

ელექტროენერჯის საბითუმო ბაზარი

ელექტროენერჯის საბითუმო ბაზარი, ბაზრის მოთამაშეების თვალსაზრისით, უფრო დივერსიფიცირებულია. საბითუმო ბაზარზე ელექტროენერჯით ვაჭრობა, ძირითადად, ორმხრივი კონტრაქტების საშუალებით ხორციელდება და ამ სახით ნავაჭრმა ელექტროენერჯიამ 2024 წელს ჯამურად გაყიდული ელექტროენერჯის 73% შეადგინა. საბითუმო ბაზარზე ელექტროენერჯიას ყიდვიან ელექტროსადგურები, იმპორტიორები და საბითუმო მიმწოდებლები, ხოლო ელექტროენერჯიას ყიდულობენ ელექტროენერჯის მიმწოდებლები („თელმიკო“ და „ეპ ჯორჯია მიწოდება“), პირდაპირი მომხმარებლები, ექსპორტიორები ან მოვაჭრეები. საბითუმო ბაზრის ყველა მონაწილე თავისი კონტრაქტორის არჩევანში თავისუფალია.

საქართველოში ელექტროსადგურები ელექტროენერჯიას ყიდვიან ელექტროენერჯეტიკული ბაზრის ოპერატორზე (შემდგომში „ESCO“) PPA-ს პირობებით (ასეთი ხელშეკრულების არსებობის შემთხვევაში) ან თავისუფალ ბაზარზე ორმხრივი ხელშეკრულებებით. თუ ბაზრის მონაწილე ვერ პოულობს კონტრაქტორს ან არ აქვს PPA, ESCO ყიდულობს მისგან დაუკონტრაქტებელ, მაგრამ გამომუშავებულ ენერჯიას.

ორმხრივი ხელშეკრულებები განსაზღვრავს ელექტროენერჯის მიწოდების პირობებს, კერძოდ: მოცულობას, ტარიფს და პერიოდს. მათი პირობები კომერციული საიდუმლოებაა და საჯაროდ არ არის ხელმისაწვდომი. დღევანდელ ბაზარზე ანგარიშსწორება ხდება ყოველთვიურად. მიმდინარე პერიოდში მოქმედი წესებით და არსებული პრაქტიკის მიხედვით, ორმხრივი ხელშეკრულებების ფასი ხშირად დაკავშირებული ESCO-ს გასაყიდ ფასთან. სწორედ ამიტომ ESCO-ს ფასი მიიჩნევა ელექტროენერჯის საორიენტაციო ფასად საქართველოში. ESCO-ს გასაყიდი ფასი იანგარიშება, როგორც იმპორტის, PPA-ების და ნებისმიერი დაუკონტრაქტებელი გასაყიდი ელექტროენერჯის საშუალო შეწონილი ფასი.

საბითუმო ბაზარზე ელექტროენერჯით ვაჭრობა, უმეტესწილად, მიმდინარეობს ორმხრივი ხელშეკრულებების საშუალებით. საბითუმო ბაზრის ძირითადი მონაწილეები არიან:

- **ელექტროენერჯის მწარმოებლები:**
  - ჰიდროელექტროსადგურები
  - თბოელექტროსადგურები
  - ქარის ელექტროსადგურები
- **პირდაპირი მომხმარებლები:** საწარმოები, რომლებიც აკმაყოფილებენ პირდაპირი მომხმარებლისთვის განსაზღვრულ კრიტერიუმებს და რომლებსაც ელექტროენერჯის შესყიდვა მხოლოდ საბითუმო ბაზარზე შეუძლიათ
- **იმპორტიორები:** პირები, რომლებიც საქართველოს ფარგლებს გარეთ ერთ ან ერთზე მეტ მიდების პუნქტში იღებენ და შემდგომში ყიდვიან/თვითონ მოიხმარენ ელექტროენერჯიას (სიმძლავრეს)
- **ექსპორტიორები:** პირები, რომლებიც მიწოდების პუნქტში ყიდვიან ელექტროენერჯიას (სიმძლავრეს) საქართველოს ფარგლებს გარეთ
- **საბითუმო მიმწოდებლები:** პირები, რომლებიც ყიდულობენ ელექტროენერჯიას ელექტროენერჯის მწარმოებლისგან ან იმპორტიორისგან და ყიდვიან პირდაპირ მომხმარებელზე ან ექსპორტიორზე
- **ბაზრის ოპერატორი:** პირი, რომელიც პასუხისმგებელია საქართველოს ელექტროენერჯის ბაზრის გარკვეული სეგმენტების ორგანიზებაზე
- **გადამცემი სისტემის ოპერატორი:** ელექტროენერჯის გადაცემის საქმიანობის განმახორციელებელი ელექტროენერჯეტიკული საწარმო – ელექტროენერჯის გადაცემი სისტემის ოპერატორი, რომელიც პასუხისმგებელია შესაბამის არეალში ელექტროენერჯის გადაცემი სისტემის ოპერირებაზე, მოვლა-პატრონობასა და განვითარებაზე, აგრეთვე ელექტროენერჯის გადაცემი სისტემის სხვა სისტემებთან ურთიერთდაკავშირებაზე, სადაც შესაძლებელია, და ელექტროენერჯის გადაცემასთან დაკავშირებული გონივრული მოთხოვნების დაკმაყოფილების მიზნით სისტემის გრძელვადიანი შესაძლებლობის უზრუნველყოფაზე

- **განაწილების სისტემის ოპერატორი:** ელექტროენერჯის განაწილების საქმიანობის განმახორციელებელი ელექტროენერგეტიკული საწარმო – ელექტროენერჯის გამანაწილებელი სისტემის ოპერატორი, რომელიც პასუხისმგებელია შესაბამის არეალში ელექტროენერჯის გამანაწილებელი სისტემის ოპერირებაზე, მოვლა-პატრონობასა და საჭიროების შემთხვევაში მის განვითარებაზე, ელექტროენერჯის გამანაწილებელი სისტემის სხვა სისტემებთან ურთიერთდაკავშირებაზე, სადაც შესაძლებელია, და ელექტროენერჯის განაწილებასთან დაკავშირებული გონივრული მოთხოვნების დაკმაყოფილების მიზნით სისტემის გრძელვადიანი შესაძლებლობის უზრუნველყოფაზე

ელექტროენერჯის მწარმოებლები:

მიმდინარე კანონმდებლობის მიხედვით, ელექტროენერჯის მწარმოებლები, რეგულირების მიზნებიდან გამომდინარე, შემდეგ კატეგორიებად იყოფა:

- **მარეგულირებელი ელექტროსადგურები** - სადგურები, რომლებსაც „საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისია“ (შემდგომში „კომისია“) უდგენს ფიქსირებულ ტარიფებს.
- **ნაწილობრივ დერეგულირებული ელექტროსადგურები** - 2008 წლის 1 აგვისტომდე აშენებული ელექტროსადგურები, რომელთა დადგმული სიმძლავრე არ აღემატება 75 მეგავატს. ასეთ ელექტროსადგურებს კომისია უდგენს ზღვრულ ტარიფებს.
- **დერეგულირებული ელექტროსადგურები** - სადგურები, რომლებიც აშენებულია 2008 წლის 1 აგვისტოს შემდეგ, ასევე მცირე სიმძლავრის ელექტროსადგურები (15 მეგავატამდე საპროექტო სიმძლავრით) ბაზარზე საქმიანობენ კომისიის მიერ დადგენილი ტარიფის გარეშე.
- **გარანტირებული სიმძლავრის წყაროები** - თბოელექტროსადგურები, რომლებსაც კომისია უდგენს გარანტირებული სიმძლავრის საფასურს და ელექტროენერჯის წარმოების ზღვრულ ტარიფს.

იმ ელექტროსადგურებზე, რომელთა საპროექტო სიმძლავრე აღემატება 15 მეგავატს, კომისია გასცემს ელექტროენერჯის წარმოების ლიცენზიას, ხოლო 15 მეგავატამდე საპროექტო სიმძლავრის ელექტროსადგურები (მცირე სიმძლავრის ელექტროსადგურები) გათავისუფლებულია ელექტროენერჯის წარმოების ლიცენზიისგან. კომპანიის მფლობელობაში არსებული არც ერთი სადგური არ საჭიროებს ლიცენზიას, რადგან არც ერთი სადგურის სიმძლავრე არ აღემატება 15 მეგავატს.

ელექტროენერჯის წარმოების ბაზარი ნაწილობრივ დერეგულირებული და თითქმის სრულად პრივატიზებულია. სახელმწიფოს პირდაპირ ან ირიბ საკუთრებაშია ენგურჰესი და ვარდნილჰესების კასკადი, ასევე, გარდაბანი 1 და გარდაბანი 2-ის კომბინირებული ციკლის თბოელექტროსადგურები. 2024 წლის ბოლოსთვის, 2008 წლის აგვისტომდე აშენებული ჰიდროელექტროსადგური, რომლებსაც 75 მეგავატზე მეტი სიმძლავრე აქვთ, და ყველა თბოელექტროსადგური რეგულირდება GNERC-ის მიერ. რეგულირებული სადგურებისთვის დაწესებულია გასაყიდი ტარიფის ზედა ზღვარი. ეს ზღვარი არ მოქმედებს კომპანიის არც ერთ ელექტროსადგურზე, რადგან არც-ერთის სიმძლავრე არ აღემატება 75 მეგავატს.

ელექტროენერგეტიკული სექტორი რეფორმის პროცესშია და მოსალოდნელია ბაზრის ახალ მოდელზე სრულად გადასვლა უახლოეს მომავალში. მიმდინარე ეტაპზე, საქართველოში ელექტროენერჯის ბაზრის გარდამავალი მოდელი მოქმედებს, რომელშიც შენარჩუნებულია ელექტროენერჯის ბაზრის არსებული სტრუქტურა და, დამატებით, შესაძლებელია დღით ადრე და დღიურ ბაზრებზე საათობრივი პროდუქტების ყიდვა-გაყიდვა ენერგეტიკული ბირჟის მეშვეობით. გარდამავალ მოდელში შენარჩუნებულია თვიური საანგარიშო პერიოდი.

ელექტროენერჯის საცალო ბაზარი

ელექტროენერჯის საცალო ბაზარზე ელექტროენერჯის მიწოდების საქმიანობას ახორციელებენ უნივერსალური მომსახურების მიმწოდებელი, ელექტროენერჯის საჯარო მომსახურების მიმწოდებელი, თავისუფალი და ბოლო ალტერნატივის მიმწოდებელი, კომისიის მიერ დადგენილი ტარიფებით. დამატებით, ნებისმიერ დაინტერესებულ პირი უფლებამოსილია განახორციელოს ელექტროენერჯის მიწოდების საქმიანობა თავისუფალ, დერეგულირებულ ფასად. 2024 წელს საცალო ბაზარზე ოპერირებდა 1 თავისუფალი მიმწოდებელი.

- **უნივერსალური მომსახურების მიმწოდებელი** - საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრული პირი, რომელიც უზრუნველყოფს ელექტროენერჯის მიწოდებას რეგულირებული პირობებით საყოფაცხოვრებო მომხმარებლისა და მცირე საწარმოებისათვის, რომელთაც არ აურჩევიათ მიმწოდებელი, განაწილების იმ არეალის მიხედვით, რომელშიც იგი განსაზღვრულია საქართველოს მთავრობის სამართლებრივი აქტით, როგორც უნივერსალური მომსახურების მიმწოდებელი.
- **საჯარო მომსახურების სახით ელექტროენერჯის მიმწოდებელი** - საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრული პირი, რომელიც ახორციელებს ელექტროენერჯის მიწოდებას საქართველოს მთავრობის 2020 წლის №246 დადგენილებით დამტკიცებული „ელექტროენერჯის ბაზრის მოდელის კონცეფციით“ განსაზღვრული კრიტერიუმების შესაბამისი საცალო მომხმარებლებისათვის.
- **თავისუფალი მიმწოდებელი** - ელექტროენერჯეტიკული საწარმო, რომელიც ახორციელებს მიწოდებას არარეგულირებულ, საბაზრო ფასით.
- **ბოლო ალტერნატივის მიმწოდებელი** - საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრული პირი, რომელიც უზრუნველყოფს ელექტროენერჯის მიწოდებას იმ საბოლოო მომხმარებლისთვის, რომელიც კარგავს ელექტროენერჯის მიღების საშუალებას მიმწოდებლის მიერ საბაზრო საქმიანობის გეგმურად ან არაგეგმურად შეწყვეტის ან ვალდებულებების უხეზად დარღვევის გამო, კომისიის მიერ დადგენილი ტარიფით.

ელექტროენერჯის საბოლოო საცალო მომხმარებელი, რომელიც ელექტროენერჯას მოიხმარს საკუთარი საჭიროებისათვის, მოხმარების მიზნის მიხედვით იყოფა ორ კატეგორიად: **საყოფაცხოვრებო და არასაყოფაცხოვრებო**.

საყოფაცხოვრებო მომხმარებელი – საყოფაცხოვრებო მომხმარებელი, რომელიც სარგებლობს საჯარო ვალდებულების სახით არსებული უნივერსალური მიწოდებით. საყოფაცხოვრებო მომხმარებელი არჩევანში თავისუფალია და შეუძლია მიიღოს თავისუფალი მიმწოდებლის მომსახურება.

მცირე საწარმოები - არასაყოფაცხოვრებო მომხმარებლები, რომელთა კრიტერიუმებს განსაზღვრავს საქართველოს მთავრობა [შესაბამისი დადგენილებით](#). მცირე საწარმოები სარგებლობენ საჯარო ვალდებულების სახით არსებული უნივერსალური მიწოდებით. ასევე, მათ შეუძლიათ მიიღონ თავისუფალი მიმწოდებლის მომსახურება.

არასაყოფაცხოვრებო მომხმარებლები – ყველა სხვა არასაყოფაცხოვრებო მომხმარებელი, რომელიც არ განეკუთვნება მცირე საწარმოსა და მსხვილი მომხმარებლების კატეგორიას. ასეთი მომხმარებლები იღებენ საჯარო ვალდებულების სახით არსებულ საჯარო მიწოდებას, თუ ასეთი უფლება საქართველოს მთავრობის მხრიდან არ არის შეზღუდული. მათ, ასევე, შეუძლიათ მიიღონ თავისუფალი მიმწოდებლის მომსახურება.

ელექტროენერჯის შესყიდვის ხელშეკრულებები და განახლებადი ენერჯის პროექტების მხარდაჭერის სქემები

განახლებადი ენერჯის პროექტებში ინვესტიციების მოსაზიდად, საქართველოს მთავრობამ ბოლო ათწლეულის განმავლობაში სხვადასხვა მხარდაჭერის მექანიზმი წარმოადგინა. ამასთან, ყველაზე გავრცელებული მხარდაჭერის სქემა იყო ელექტროენერჯის გარანტირებული შესყიდვის შესახებ ხელშეკრულება (PPA). ეს არის ელექტროენერჯის გაყიდვის გრძელვადიანი ხელშეკრულება ელექტროსადგურისა და ESCO-ს შორის. PPA პირობები წინასწარ განსაზღვრულია ურთიერთგაგების მემორანდუმით (MoU), რომელიც ფორმდება მთავრობასა და ელექტროსადგურების მესაკუთრეთა შორის.

მთავრობამ 2008 წლის შემდეგ რამდენჯერმე შეცვალა PPA პოლიტიკა. შესაბამისად, სხვადასხვა ჰიდროელექტროსადგურები PPA-ის სხვადასხვა პირობებით სარგებლობენ. PPA-ები ძირითადად განსხვავდება ხელშეკრულების ხანგრძლივობის, ელექტროენერჯის შეძენის პერიოდისა და ფასის მიხედვით. PPA-ის ყველაზე გავრცელებული პირობაა 10 წლის განმავლობაში სექტემბრიდან-აპრილის ჩათვლით წარმოებული ელექტროენერჯის სრული მოცულობის შესყიდვა ESCO-ს მიერ, ხოლო ტარიფი, შესაძლოა, სხვადასხვა პროექტისთვის განსხვავებული იყოს. აღსანიშნავია, რომ იმ თვეებში, როდესაც PPA-ით არ არის გათვალისწინებული ელექტროენერჯის შესყიდვა, სადგურების მიერ წარმოებული ელექტროენერჯია იყიდება ორმხრივი ხელშეკრულებით ან/და საბალანსო ბაზარზე.

მთავრობის პოზიცია PPA-ს მიმართ შეიცვალა 2017 წლიდან. ენერჯეტიკის სექტორში პროექტების წარმატებით განვითარების მიუხედავად, PPA-ები განიხილებოდა, როგორც კონკურენტული ბაზრებისათვის შემზღუდველი ფაქტორი. უფრო მეტიც, საერთაშორისო სავალუტო ფონდმა უკმაყოფილება გამოხატა PPA-ს მიმართ,² რადგან მათი მოსაზრებით PPA მთავრობისთვის პირობითი პასუხისმგებლობისა და ფისკალური რისკების შემქმნელია. ამ ორმა ფაქტორმა განაპირობა PPA-ს დე-ფაქტო მორატორიუმი 2017 წლიდან. შედეგად, 2017-2024 წლების განმავლობაში არცერთი ახალი PPA მემორანდუმი არ დადებულა.

მოგვიანებით, მთავრობამ წარადგინა განახლებადი ენერჯის პროექტების მხარდაჭერის ახალი სქემა - სიმძლავრის აუქციონის საფუძველზე გაცემული ფასთა შორის სხვაობის კონტრაქტი (CFD). CFD სქემის მიხედვით, ჩატარდა ორი აუქციონი, ხოლო მონაწილეობის წინაპირობად განსაზღვრული იყო წინასწარ ჩატარებული ტექნიკურ-ეკონომიკურ კვლევა, აუქციონში მონაწილეობის მიღების საფასური და საბანკო გარანტია. აუქციონში გამარჯვებული პირები აფორმებენ ფასთა შორის სხვაობის ხელშეკრულებას (CFD) მთავრობასთან (და ესკოსთან), რომლის ხანგრძლივობაც განსაზღვრულია, როგორც ელექტროსადგურის ექსპლუატაციის საწყისი 15 წელი.

პირველი აუქციონი გამოცხადდა 2023 წლის 10 თებერვალს და მასზე წარმოდგენილი იყო 78 განაცხადი, რის შედეგადაც აუქციონის კომისიამ შეარჩია 24 გამარჯვებული, რომელთა შემოთავაზებული ტარიფი მოხვდა მედიანური ტარიფის ქვეშ. ემიტენტს არ მიუღია მონაწილეობა აღნიშნულ აუქციონში, ვინაიდან ემიტენტის შემთხვევაში აუქციონის ჩატარების დროს სამივე ჰიდროელექტროსადგური უკვე გამოიმუშავებდა ელექტრო ენერჯიას.

რიგით მეორე აუქციონი ეკონომიკისა და მდგარი განვითარების სამინისტროს მიერ 2023 წლის 30 დეკემბერს გამოცხადდა, რომელშიც, წინა აუქციონისგან განსხვავებით, პროექტებს შორის წარმოდგენილი იყო ქარისა და მზის ელექტროსადგურები ენერჯის შემნახველი მოწყობილობებით, ასევე, მარეგულირებელი ჰიდროელექტროსადგურები. აუქციონი ჯამურად გამოცხადებული იყო 800 მეგავატ სიმძლავრეზე და მასზე 147 განაცხადი (1,800 მეგავატზე მეტი) შევიდა.

ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს გადაწყვეტილებით, მესამე აუქციონის ჩატარება აღარ იგეგმება, ხოლო კერძო სექტორი, მეორე აუქციონზე დაფიქსირებული მედიანური ტარიფების მიხედვით, მთავრობასთან პირდაპირი კონტრაქტების გაფორმებას შეძლებს და პროექტის განვითარებისთვის მიიღებს ფასთაშორისი სხვაობის ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ ფიქსირებულ ტარიფს. ფიქსირებული მედიანური ტარიფები შემდეგნაირად განისაზღვრა:

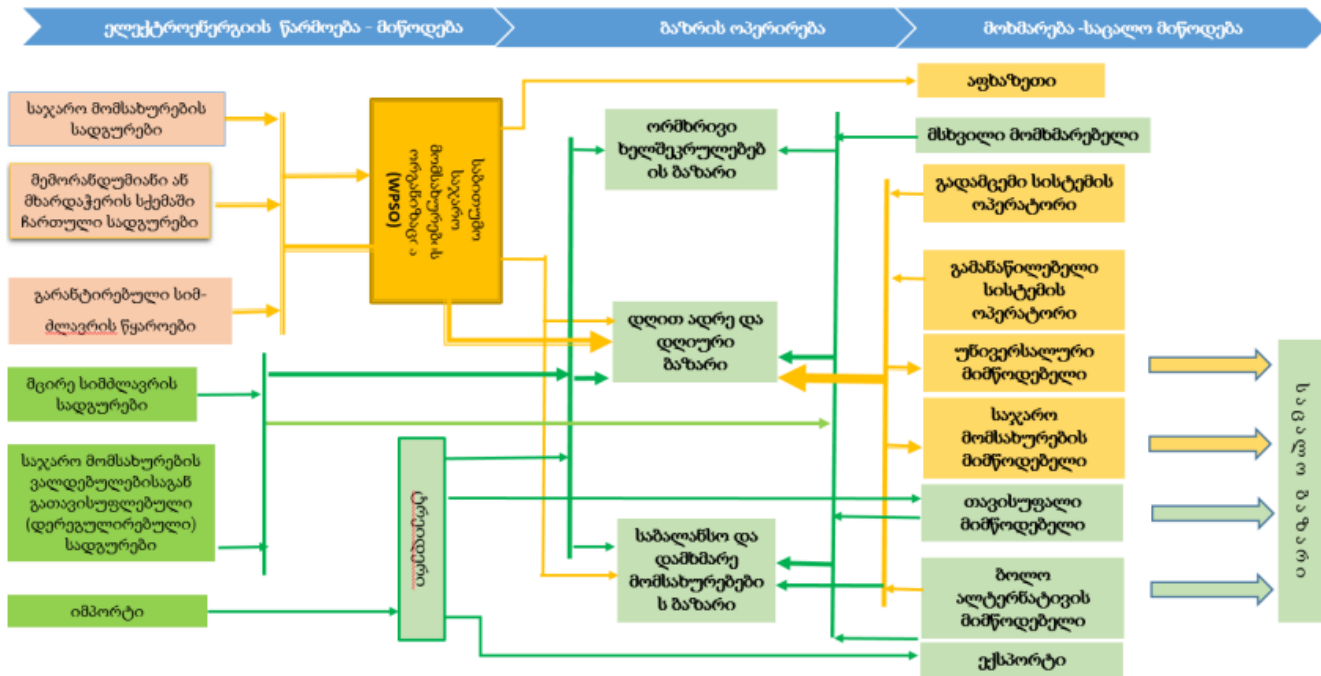
- ჰიდროსადგურები (მოდინებაზე) – 6.5 აშშ. დოლარი ცენტი
- ქარის სადგურები - 6.0 აშშ. დოლარი ცენტი
- მზის სადგურები - 5.6 აშშ. დოლარი ცენტი

² Review under the extended fund facility arrangement (IMF Country Report No. 21/79)

ელექტროენერგეტიკული ბაზრის რეფორმა

ელექტროენერჯის სექტორში, მიმდინარე ეტაპზე, გარკვეული ცვლილებები მიმდინარეობს, რომელიც მიზნად ისახავს საქართველოს საკანონმდებლო ბაზის ჰარმონიზაციას ევროკავშირის კანონმდებლობასთან. ელექტროენერჯის ბაზრის სამიზნე მოდელი მიზნად ისახავს ბაზრის ლიბერალიზაციას, რაც გულისხმობს როგორც მოხმარების, ასევე, მიწოდების გახსნას და მათ გასვლას საბითუმო და საცალო ბაზრებზე.

სქემა 4: ელექტროენერჯის ბაზრის სამიზნე სტრუქტურა ბაზრის რეფორმის შემდგომ

წყარო: GNERC

ბაზრის რეფორმის შემდგომ საბითუმო ელექტროენერჯის ბაზრის სეგმენტებია:

- **დღით ადრე და დღიური ბაზარი** - ოპერატორი უზრუნველყოფს დღით ადრე და დღიური ბაზრების ოპერირებას და ამ ბაზრებისთვის ანგარიშსწორების სისტემის მართვას. მიმდინარე ეტაპზე ამოქმედებულია დღით ადრე და დღიური ბაზრების გარდამავალი მოდელი, რაც ბაზრებზე არასავალდებულო ვაჭრობას გულისხმობს, ხოლო 2025 წლის ივლისიდან დაგეგმილია ამ ბაზრების სრულად ამოქმედება.
- **საბალანსო და დამხმარე მომსახურებების ბაზარი** - ოპერატორი უზრუნველყოფს საბალანსო და დამხმარე მომსახურებების ბაზრის ოპერირებას, საბალანსო და დამხმარე მომსახურებების ბაზრის პროდუქტების შესყიდვას, უბალანსობის საფასურის გაანგარიშებას და ბაზრის ამ სეგმენტისთვის საბალანსო და დამხმარე მომსახურებების ბაზრის პროდუქტებისა და უბალანსობის საფასურის გადახდის უზრუნველსაყოფად ფინანსური გარანტიის ოდენობის განსაზღვრას, შესყიდულ პროდუქტებზე ფინანსურ პასუხისმგებლობას და ანგარიშსწორების გამჭვირვალე, ხელმისაწვდომი და საიმედო სისტემის ჩამოყალიბებას.
- **ორმხრივი ხელშეკრულებების ბაზარი** - განსხვავებით დღით ადრე და დღიური, ასევე, საბალანსო და დამხმარე მომსახურების ბაზრებისგან, ორმხრივი ხელშეკრულებების ბაზარი არალიცენზირებად საქმიანობას წარმოადგენს და ორმხრივი ხელშეკრულებების პლატფორმის ადმინისტრირება შეიძლება განხორციელდეს სხვადასხვა პირის მიერ. დამატებით, ორმხრივი ხელშეკრულებების ბაზარზე ბაზრის მონაწილეები უფლებამოსილნი არიან გააფორმონ ხელშეკრულებები პირდაპირი მოლაპარაკებების გზით.

ბაზრის რეფორმის შემდგომ ელექტროენერგეტიკული ბაზრის ძირითადი სუბიექტები არიან:

- **გადამცემი სისტემის ოპერატორი** - გადამცემი სისტემის ოპერატორი, „ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების შესახებ“ საქართველოს კანონისა და კომისიის სამართლებრივი აქტების შესაბამისად, უზრუნველყოფს საბალანსო და დამხმარე მომსახურებების ბაზრებზე პროდუქტების საპროგნოზო მოცულობის განსაზღვრას, თვითდისპეტჩირების პრინციპით ელექტროენერგეტიკული სისტემის მართვას, ასევე, დაბალანსებისთვის საჭირო სხვა ღონისძიებების გატარებას, მათ შორის, საბალანსო ბაზრის შედეგების საფუძველზე შესაბამისი სიმძლავრის გააქტიურებას; ტრანსსასაზღვრო დაბალანსების მექანიზმის ორგანიზებას, რაც, მათ შორის, მოიცავს ელექტროენერგეტიკულ სისტემებს შორის ავარიული დახმარების მიწოდების მართვას; დაბალანსებაზე პასუხისმგებელი პირების, მათ შორის, დაბალანსების მომსახურების მიმწოდებელთა რეგისტრაციას და შესაბამისი კოდების მინიჭებას; საბითუმო ბაზრების ოპერირებისათვის საჭირო ელექტროენერჯის აღრიცხვის სისტემის მართვას და განვითარებას, საათობრივი აღრიცხვის მონაცემების ხელმისაწვდომობას.
- **გამანაწილებელი სისტემის ოპერატორი** - გამანაწილებელი სისტემის ოპერატორები უზრუნველყოფენ საცალო ბაზრის ოპერირებისათვის საჭირო ელექტროენერჯის აღრიცხვის სისტემის მართვასა და განვითარებას, ასევე საათობრივი აღრიცხვის მონაცემების ან/და შესაბამისი დატვირთვის პროფილების ხელმისაწვდომობას შესაბამისი საცალო მიმწოდებლებისათვის.
- **საბითუმო საჯარო მომსახურების გამწევი ორგანიზაცია** - საბითუმო საჯარო მომსახურების გამწევი ორგანიზაციის მიზნებია განახლებადი ენერჯისა და გარანტირებული შესყიდვის ხელშეკრულების მონაწილე მწარმოებლების მხარდაჭერა და მათ მიერ წარმოებული ელექტროენერჯის ორგანიზებულ ბაზარზე ინტეგრირების ხელშეწყობა; უნივერსალური მომსახურების მიმწოდებლის მხარდაჭერა შესასყიდი ელექტროენერჯის სტაბილური ფასით უზრუნველყოფითა და ორგანიზებულ ბაზარზე ინტეგრირების ხელშეწყობით; საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიაზე (აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკა) არსებული მომხმარებლების მიწოდების უსაფრთხოება ორგანიზებულ ბაზარზე ელექტროენერჯის შესყიდვით, ასევე, კომერციული იმპორტის განმახორციელებელი ტრეიდერის (იმპორტიორის) მხარდაჭერა, იმპორტირებული ელექტროენერჯის სტაბილური ფასით უზრუნველყოფითა და ორგანიზებულ ბაზარზე ინტეგრირების ხელშეწყობით.
- **მიმწოდებელი** - საცალო ბაზარზე უნივერსალური მომსახურების მიმწოდებელი და საჯარო მომსახურების მიმწოდებელი, კომისიის მიერ რეგულირებადი ტარიფით, საჯარო მომსახურების ვალდებულების სახით ელექტროენერჯის აწვდის მცირე საწარმოებსა და საყოფაცხოვრებო მომხმარებლებს. იგივე მიმწოდებელი ვალდებულია შეისყიდოს მიკროსიმძლავრის ელექტროსადგურის მიერ შესაბამის ქსელში მიწოდებული ენერჯია.
- **მსხვილი მომხმარებელი** - შესაბამისი კანონმდებლობით განსაზღვრული მომხმარებელი, რომელსაც უფლება აქვს ივაჭროს საბითუმო, ორმხრივი ხელშეკრულებების, დღით ადრე და დღიურ ბაზრებზე, რისთვისაც შესაბამისი წესით უნდა დარეგისტრირდეს, როგორც საბალანსო ჯგუფის წევრი, საბალანსო და დამხმარე მომსახურებების ბაზარზე, აგრეთვე დღით ადრე ან/და დღიური ბაზრის ან/და ორმხრივი ხელშეკრულებების ბაზრის მონაწილედ. მსხვილ მომხმარებელს, ასევე, უფლება აქვს ივაჭროს საცალო ბაზარზე და აირჩიოს რამდენიმე მიმწოდებელი.
- **ელექტროენერჯის მწარმოებელი** - საჯარო ვალდებულების მქონე ელექტროენერჯის მწარმოებელი სავალდებულო წესით ვაჭრობენ ორგანიზებულ ბაზარზე და საბაზრო ფასსა და კომისიის მიერ დადგენილ ტარიფს შორის დადებით სხვაობას აბრუნებენ საბითუმო საჯარო მომსახურების ორგანიზაციასთან არსებულ ფონდში, რომელიც უზრუნველყოფს (სუბსიდირების სახით) ოკუპირებული აფხაზეთის მოხმარებას და მხარდაჭერის სქემით მოსარგებლე სადგურებს, ასევე ფასთა შორის სხვაობის კონტრაქტის გამოყენებით ავსებს უნივერსალური მომსახურების მიმწოდებლის და საჯარო მომსახურების მიმწოდებლის კალათებს ორგანიზებული ბაზრის ფასთან მიმართებაში.

ელექტროენერჯის ბაზრის მოდელის კონცეფციის მიხედვით განსაზღვრულია ელექტროენერჯის

მწარმოებელი სადგურების საჯარო ვალდებულებისგან გათავისუფლების გრაფიკი:

ცხრილი: მწარმოებლის გათავისუფლება საჯარო მომსახურების ვალდებულებისგან

პერიოდი	ელექტროენერჯის მწარმოებელი, რომელიც გათავისუფლდება საჯარო მომსახურების ვალდებულებისგან
01/01/2021 - დან	2008 წლის 1 აგვისტომდე აშენებული ჰიდროელექტროსადგურები, რომელთა საპროექტო სიმძლავრე 50 მეგავატს არ აღემატება
01/05/2022 - დან	2008 წლის 1 აგვისტომდე აშენებული ჰიდროელექტროსადგურები, რომელთა საპროექტო სიმძლავრე 65 მეგავატს არ აღემატება
01/05/2024 - დან	2008 წლის 1 აგვისტომდე აშენებული ჰიდროელექტროსადგურები, რომელთა საპროექტო სიმძლავრე 75 მეგავატს არ აღემატება
01/05/2026 - დან	2008 წლის 1 აგვისტომდე აშენებული ჰიდროელექტროსადგურები, რომელთა საპროექტო სიმძლავრე 90 მეგავატს არ აღემატება
01/01/2027 - დან	2008 წლის 1 აგვისტომდე აშენებული ჰიდროელექტროსადგურები, რომელთა საპროექტო სიმძლავრე 120 მეგავატს არ აღემატება

წყარო: ელექტროენერჯის ბაზრის მოდელის კონცეფცია

ცხრილი: ბაზრის გახსნის ეტაპები ელექტროენერჯის მომხმარებლებისთვის

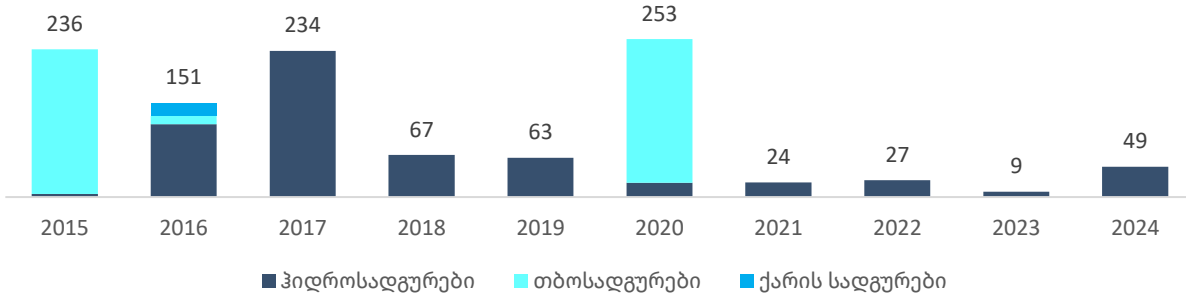
პერიოდი	ბაზრის გახსნა
2021 წლის პირველი ივლისამდე	35-110 ძაბვის საბოლოო მომხმარებელი, რომელიც თვეში მოიხმარს არანაკლებ 0.4 მლნ კვტ-სთ ელექტროენერჯიას
2025 წლის პირველი ივლისამდე	35-110 კვ ძაბვის ყველა საბოლოო მომხმარებელი, ასევე 6-10 კვ ძაბვის საბოლოო მომხმარებელი, რომელიც თვეში მოიხმარს არანაკლებ 1 მლნ კვტ-სთ ელექტროენერჯიას
2026 წლის პირველი ივლისამდე	ყველა სხვა მომხმარებელი (გარდა საყოფაცხოვრებო მომხმარებლისა და მცირე საწარმოსი)

წყარო: ელექტროენერჯის ბაზრის მოდელის კონცეფცია

დადგმული სიმძლავრე და გამომუშავება

საქართველოში ელექტროსადგურების ჯამურმა დადგმულმა სიმძლავრემ 2024 წელს 4.6 გიგავატს გადააჭარბა. 2015 წლის შემდეგ საქართველოს ენერჯოსისტემას 1100 მეგავატზე მეტი სიმძლავრე დაემატა, საიდანაც 460 მეგავატი თბოსადგურების, 21 მეგავატი ქარის სადგურის, ხოლო დანარჩენი სიმძლავრე ჰიდროსადგურების სახით არის წარმოდგენილი. 2024 წელს საქართველოს ელექტროსისტემას 47 მეგავატზე მეტი სიმძლავრე დაემატა: ხობი 2 ჰესი - 44.5 მეგავატი, შვეაბური ჰესი - 1.9 მეგავატი, დაღეთი ჰესი - 0.8 მეგავატი. (იხილეთ გრაფიკი 15).

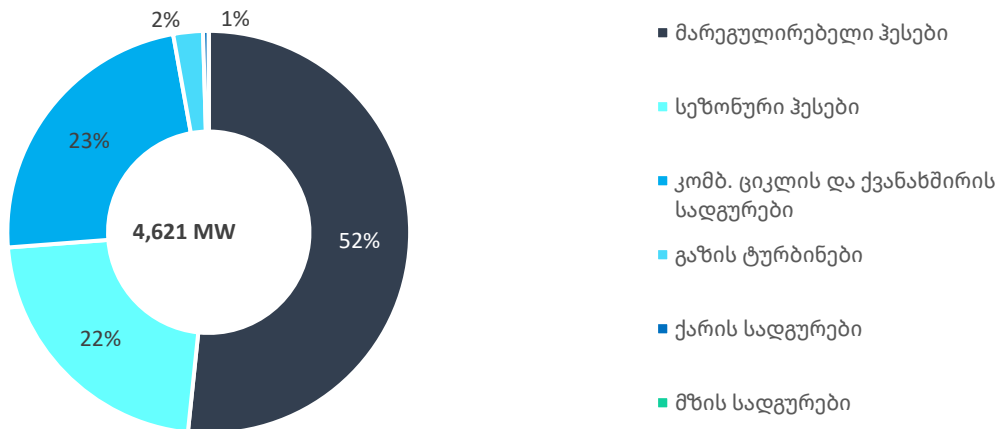
გრაფიკი: გენერაციის ახალი ობიექტების ექსპლუატაციაში გაშვება, MW

წყარო: GSE, GNERC, MoESD, თიბისი კაპიტალი

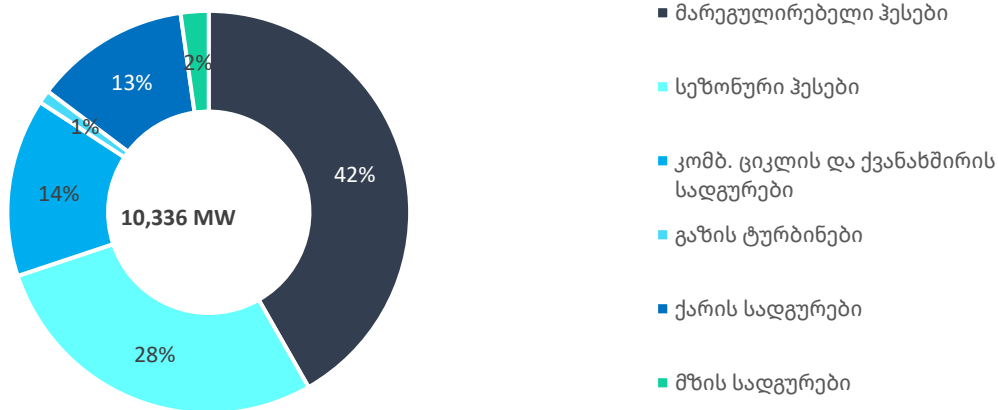
დადგმული სიმძლავრის გადანაწილება ძალზე კონცენტრირებულია და სიმძლავრის 70%-ზე მეტი ჰიდროელექტროსადგურებზე ნაწილდება, ხოლო დადგმული სიმძლავრის მეოთხედი თბოსადგურებზე მოდის. ჯერ კიდევ განვითარების ადრეულ ეტაპზეა ქარის ელექტროსადგურები, მათი დადგმული სიმძლავრის წილი მთლიანიდან მხოლოდ 0.5%-ია. მომავალში იგეგმება განახლებადი წყაროებიდან ენერჯის წარმოების გაზრდა, რაც გამოიხატება ქარისა და მზის გაზრდილი წილით სამიზნე დადგმულ სიმძლავრეში (გრაფიკი 16 და გრაფიკი 17).

გრაფიკი: დადგმული სიმძლავრე 2023 წლისთვის, MW

წყარო: GSE

გრაფიკი : საპროგნოზო დადგმული სიმძლავრე 2034 წლისთვის, MW

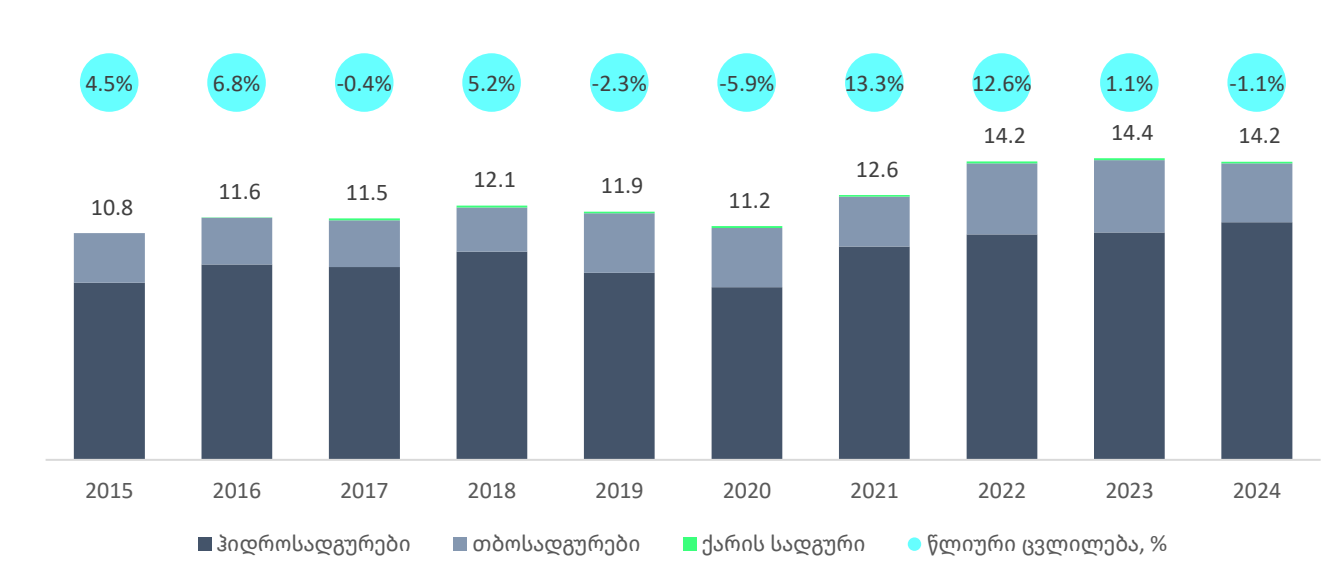

წყარო: GSE

ელექტროენერჯის გამომუშავების და მოთხოვნა - მიწოდების ტენდენციები

2024 წელს ელექტროენერჯის გამომუშავება საქართველოში 1.1%-ით შემცირდა და 14.2 ტერავატსაათს გაუტოლდა. საქართველოსთვის ჰიდროგენერაცია წარმოადგენს ელექტროენერჯის გამომუშავების ძირითად წყაროს, რომლის წილი 2024 წელს 79.4%-ს შეადგენდა. თბოგენერაციის წილი გამომუშავებაში წლიდან წლამდე ცვალებადია და 2024 წლისთვის 19.8% შეადგინა, ხოლო ქარის სადგურის წილი გენერაციაში 0.5%-ია.

გრაფიკი: ელექტროენერჯის გამომუშავება, TWh

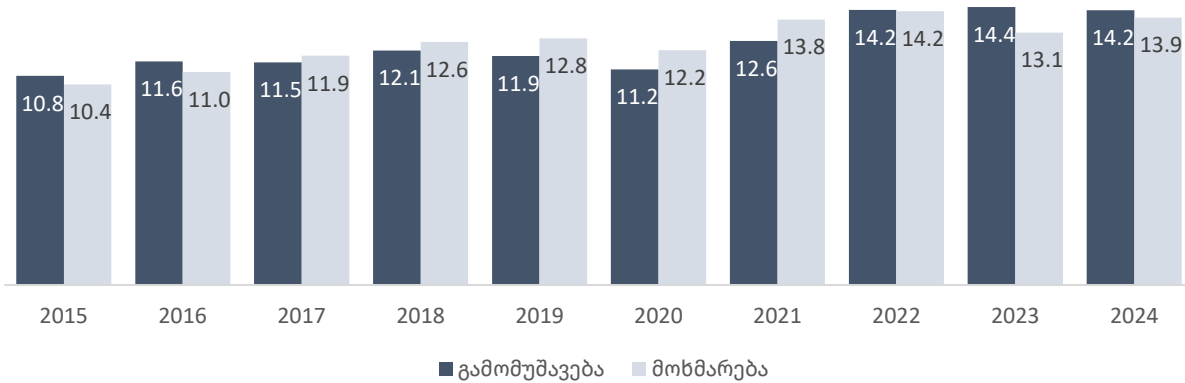
წყარო: GNERC

ადგილობრივი განახლებადი რესურსების ათვისების შედარებით დაბალმა ტემპმა, ასევე, წლიური და სეზონური რეგულირების ჰიდროსადგურების სიმწირემ, მათ შორის, ენგურის წყალსაცავის ინტენსიურმა დამუშავებამ, საბოლოო

ჯამში, გამოიწვია თბოსადგურების გამომუშავების და იმპორტის ზრდა. ჰიდროსადგურების გამომუშავების სეზონურობა ქმნის სიმძლავრის სიჭარბეს მაისის, ივნისისა, და ივლისის პერიოდში, რა დროსაც შესაძლებელია ელექტროენერჯის ექსპორტი, ხოლო წლის დანარჩენ თვეებში შიდა მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად საჭიროა თბოსადგურების გამოყენება და ელექტროენერჯის პირდაპირი იმპორტი.

მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო სამი წლის განმავლობაში წლიური გამომუშავება უტოლდება ან აჭარბებს წლიურ მოხმარებას, მოხმარებისა და გამომუშავების სეზონური დისბალანსის გამო საჭიროა იმპორტირებული ელექტროენერჯის შექმნა.

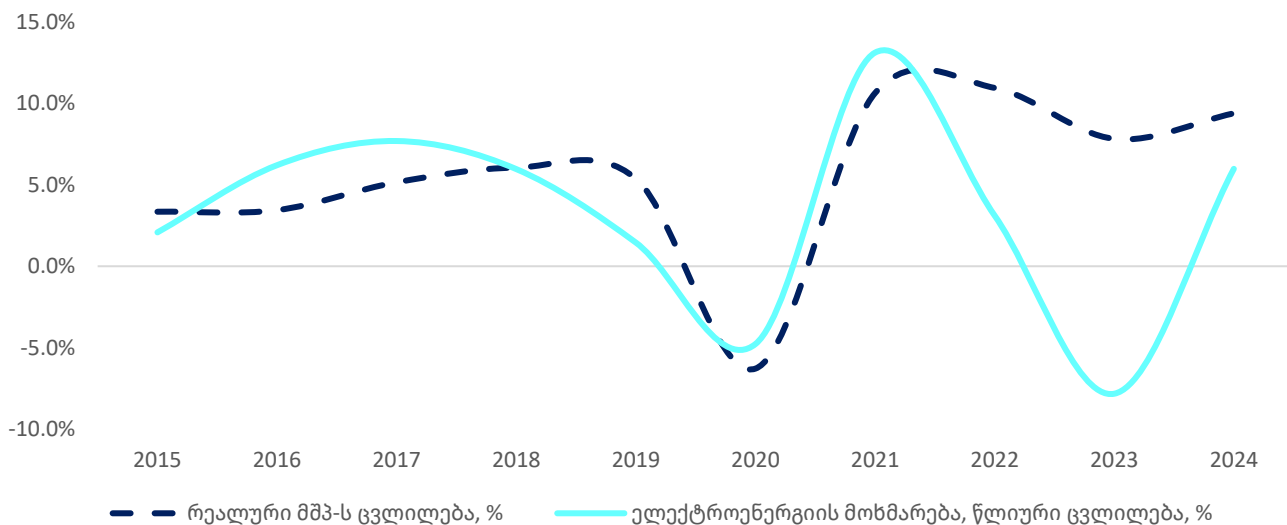
გრაფიკი: ელექტროენერჯის მოხმარება და გამომუშავება, TWh

წყარო: GNERC

ელექტროენერჯის მოხმარების წლიური ცვლილება და მშპ-ს ზრდა გარკვეულწილად ერთმანეთთან არის დაკავშირებული. 2015-2024 წლებში ამ ორ დროით მწკრივს შორის კორელაციის კოეფიციენტი 0.46-ს შეადგენს.

გრაფიკი: რეალური მშპ-ს და ელექტროენერჯის წლიური ცვლილება, %

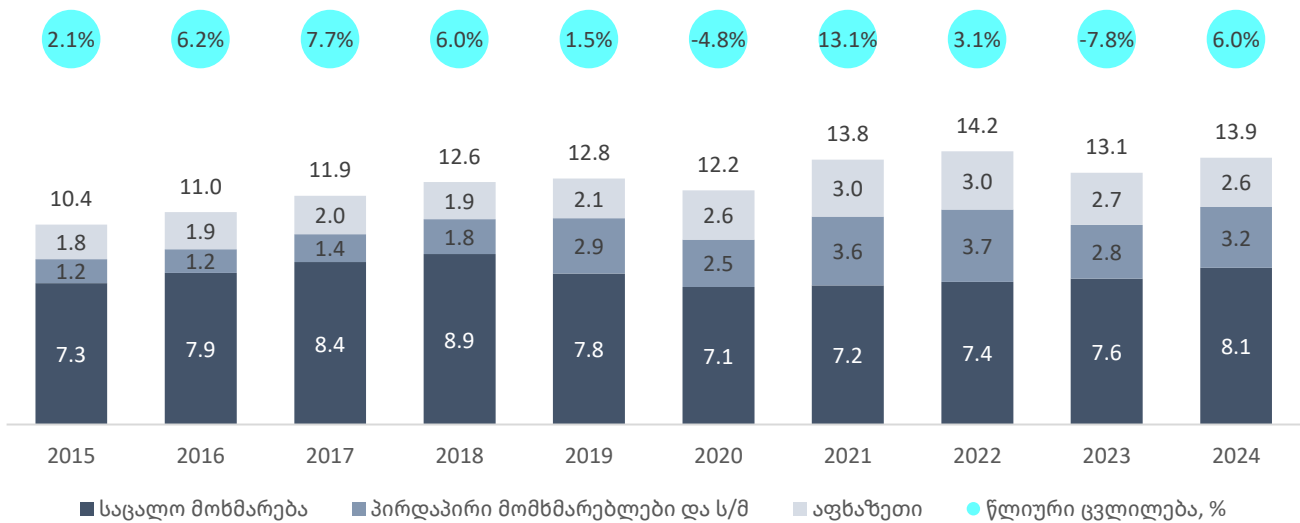
წყარო: GNERC, საქსტატი

შენიშვნა: მშპ-ს ზრდის ტემპი 2024 წლისთვის წარმოადგენს საქსტატის მიერ წინასწარ შეფასებას

2024 წელს ელექტროენერჯის მოხმარება წლიურად 6.0%-ით გაიზარდა და 13.9 ტერავატსაათი შეადგინა. მომხმარებლების ჯგუფების მიხედვით, ყველაზე მსხვილ ჯგუფს 58%-იანი წილით საცალო მომხმარებლები წარმოადგენენ, პირდაპირი მომხმარებლების წილი მოხმარებაში 23%-ით განისაზღვრა, ხოლო ოკუპირებული აფხაზეთის მოხმარება მოხმარებაში 19%-მდე იყო.

აღსანიშნავია, რომ ბოლო 10 წლის განმავლობაში ელექტროენერჯის მოხმარება შემცირდა 2020 წელს 4.8%-ით, რაც გამოწვეული იყო კოვიდ პანდემიასთან დაკავშირებული შეზღუდული ეკონომიკური აქტივობით. ელექტროენერჯის მოხმარება, ასევე, 2023 წელს წლიურად 7.8%-ით შემცირდა, რაც გამოწვეული იყო პირდაპირი მომხმარებლების კატეგორიაში მოხმარების შემცირებით, კონკრეტულად კი მეტალურგიული სექტორისა და კრიპტომინინგით დაკავებული კომპანიების მოხმარების ვარდნით.

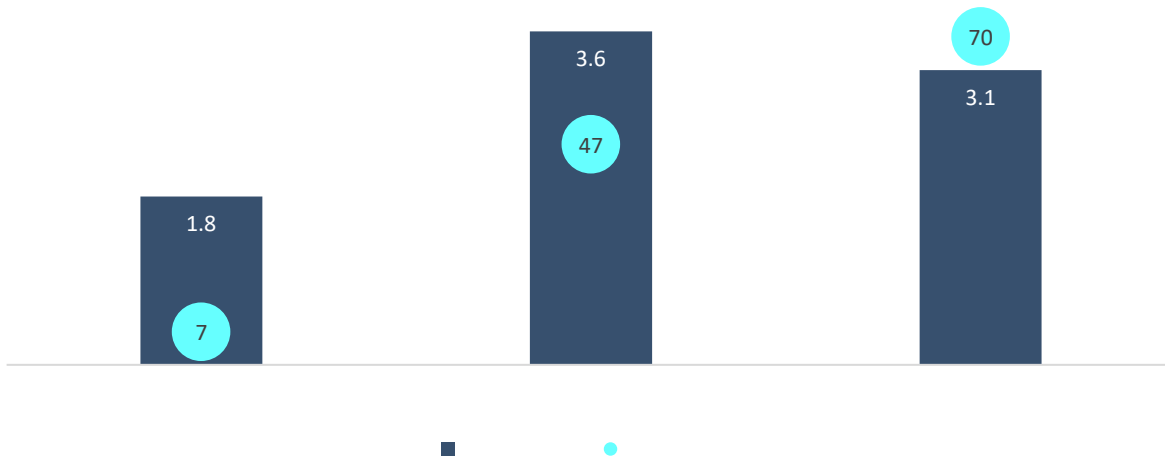
გრაფიკი: ელექტროენერჯის მოხმარება მომხმარებელთა ძირითადი ჯგუფების მიხედვით, TWh

წყარო: GNERC

პირდაპირი მომხმარებლების რაოდენობის ზრდამ ბოლო წლებში, რაც ძირითადად საკანონდებლო ცვლილებებით იყო გამოწვეული, გაზარდა პოტენციური მყიდველების რაოდენობა მომწოდებლებისთვის. 2025 წლის ივლისიდან პირდაპირი მომხმარებლებად რეგისტრაცია სავალდებულო გახდება 35-110 კვ ძაბვაზე მიერთებული ყველა მომხმარებლისთვის და 6-10 კვ ძაბვის აბონენტებისთვის თვეში არანაკლებ 1 გვტ. სთ მოხმარებით, რაც დამატებით გაზრდის პოტენციურ მყიდველების რაოდენობას (გრაფიკი 22).

გრაფიკი: პირდაპირი მომხმარებლების რაოდენობა და მოხმარება, TWh

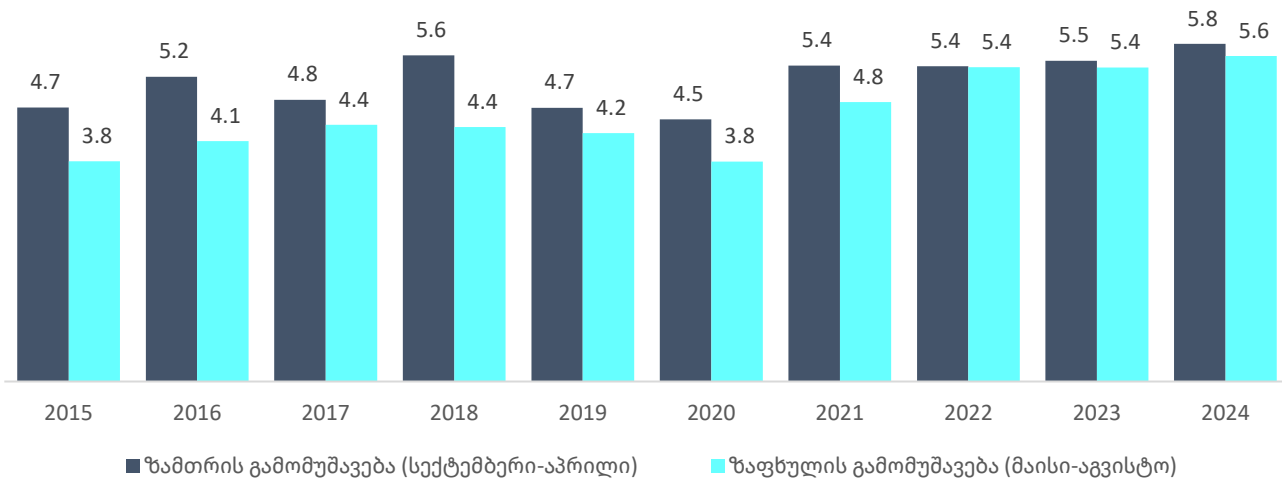

წყარო: GNERC

ელექტროენერჯის გამომუშავება და მოხმარება სეზონების მიხედვით

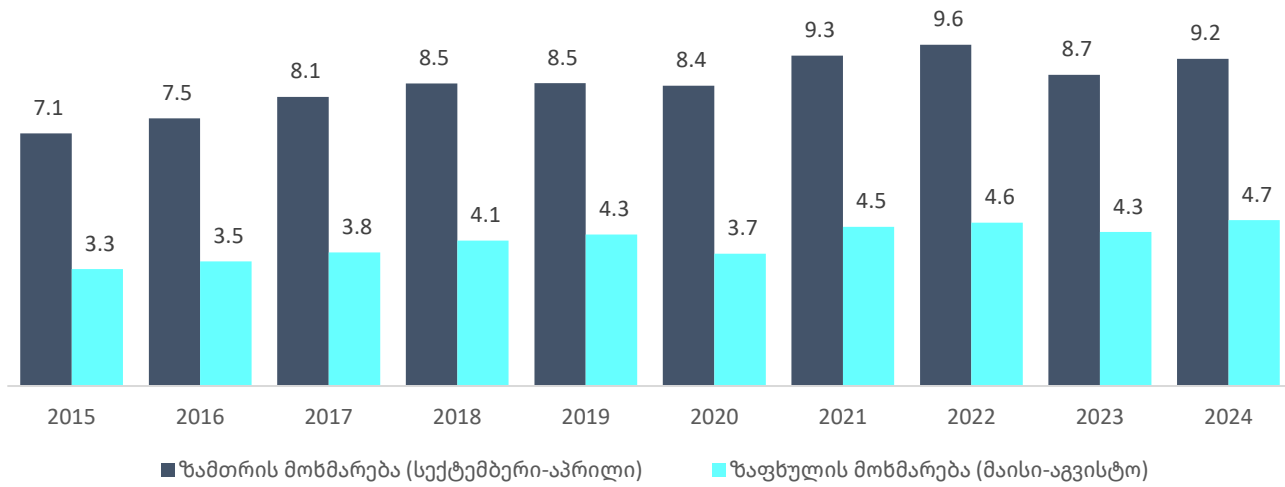
ისტორიულად, ზამთრის თვეებში ელექტროენერჯის მოხმარება აჭარბებს ჰიდროელექტროსადგურების გენერაციას - რაც ქმნის თბოსადგურებისა და ელექტროენერჯის იმპორტის საჭიროებას. რაც შეეხება ზაფხულის თვეებს - ამ შემთხვევაში, ჰიდროელექტროსადგურების გამომუშავებული ელექტროენერჯია აჭარბებს ჯამურ მოხმარებას, რაც ქმნის ელექტროენერჯის ექსპორტზე გატანის შესაძლებლობას.

გრაფიკი: ჰიდროსადგურების მიერ ელექტროენერჯის გამომუშავება სეზონების მიხედვით, TWh

წყარო: GNERC

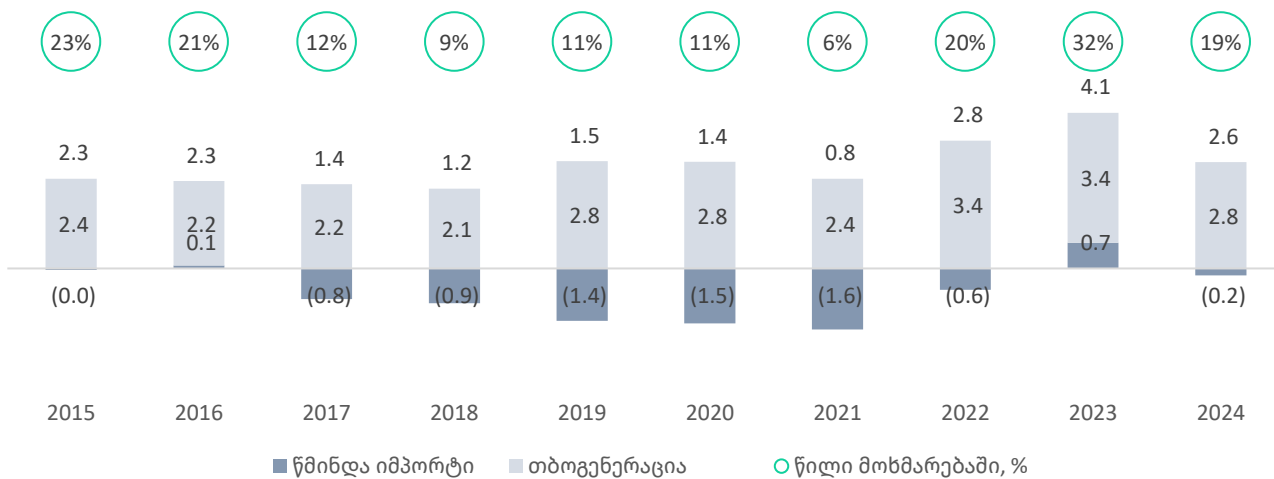
გრაფიკი : ელექტროენერჯის სეზონური მოხმარება, TWh

წყარო: GNERC

თბოგენერაცია, რომელიც საქართველოში სრულად წარმოდგენილია ბუნებრივ აირზე მომუშავე თბოსადგურების სახით, იმპორტულ ბუნებრივ აირს იყენებს, რაც, მაკროეკონომიკური თვალსაზრისით, იმპორტის მსგავსად, ფულადი რესურსების ქვეყნიდან გადინებაა, ხოლო ენერგეტიკული უსაფრთხოების თვალსაზრისით, გარე წყაროზე დამოკიდებულება. საგარეო დამოკიდებულება, როგორც თბოგენერაციისა და წმინდა იმპორტის ჯამი, 2024 წლისთვის 19%-ს შეადგენდა (გრაფიკი 25).

გრაფიკი: ელექტროენერჯის წმინდა იმპორტი და თბოგენერაცია, TWh და წილი მოხმარებაში, %

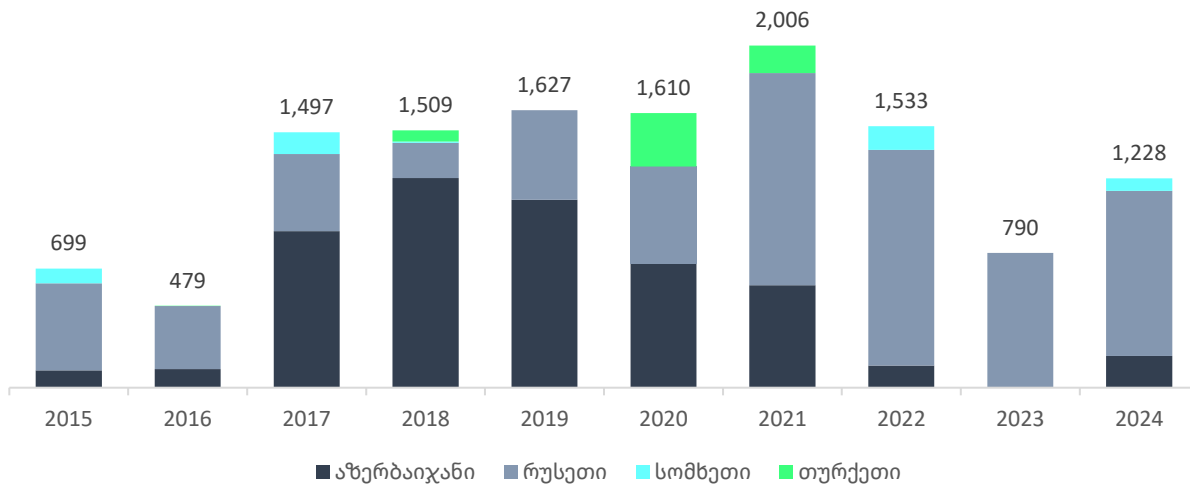
წყარო: GNERC, თიბისი კაპიტალი

ელექტროენერჯით საგარეო ვაჭრობა

საქართველო, არსებული მდგომარეობით, დაკავშირებულია ყველა მეზობელი ქვეყნის ენერგოსისტემებთან 500, 400, 330, 220 კილოვოლტი მაღალი ძაბვის ხაზებით, რაც როგორც ექსპორტ-იმპორტის, ისე ტრანზიტის თვალსაზრისით გამოიყენება.

ურთიერთდაკავშირებული შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოს საშუალებას აძლევს იმპორტიორები 4 მეზობელ ქვეყანას შორის კომერციული პირობების საფუძველზე აირჩიოს. იმპორტი, ძირითადად, ხორციელდება რუსეთიდან (როგორც კომერციული, ისე ოკუპირებული აფხაზეთის საჭიროების დასაკმაყოფილებლად), სომხეთიდან და აზერბაიჯანიდან. ელექტროენერჯის იმპორტი თურქეთიდან, ბოლო წლების განმავლობაში, კომერციულ ხასიათს არ ატარებს (გრაფიკი 26).

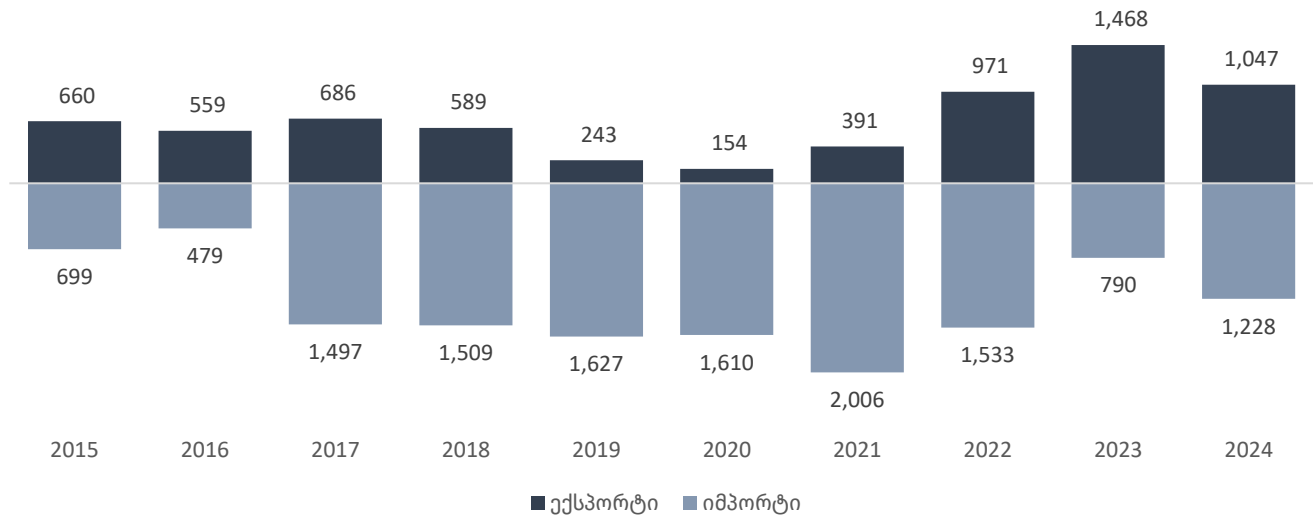
გრაფიკი : ელექტროენერჯის იმპორტი ქვეყნების მიხედვით, GWh

წყარო: GNERC

2024 წელს ჯამურად იმპორტირებულია 1,228 გიგავატსაათი ელექტროენერჯია, ხოლო ექსპორტმა 1,047 გიგავატსაათი შეადგინა. შედეგად, 2024 წელს უარყოფითმა სავაჭრო სალდომ 181 გიგავატსაათი შეადგინა.

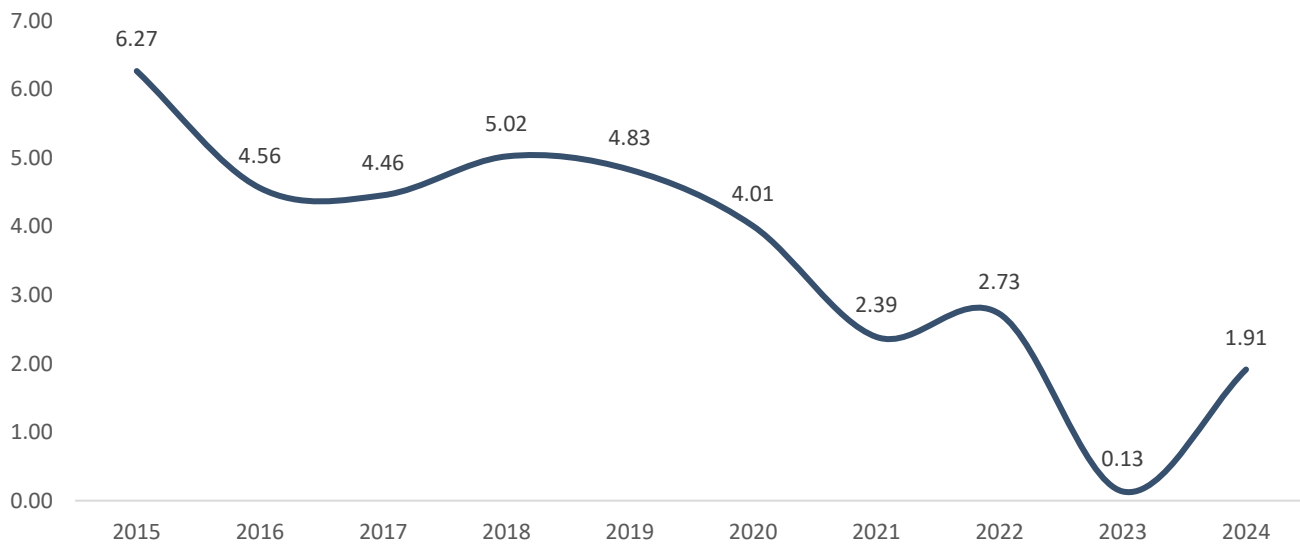
გრაფიკი: ელექტროენერჯით საგარეო ვაჭრობა, GWh

წყარო: GNERC

საშუალო საიმპორტო ფასები სხვადასხვა გარე ფაქტორებზე და მოკიდებული და წლების მიხედვით განსხვავებულია. ბოლო პერიოდში შემცირებული საიმპორტო ფასები განპირობებულია რუსეთის მიერ მოწოდებული იაფი ელექტროენერგიით, რომელიც მხოლოდ ოკუპირებული აფხაზეთის ზამთრის დეფიციტის დასაფარადაა განკუთვნილი.

გრაფიკი : ელექტროენერგიის საშუალო საიმპორტო ფასი, (აშშ ცენტი/კვტ. საათი)

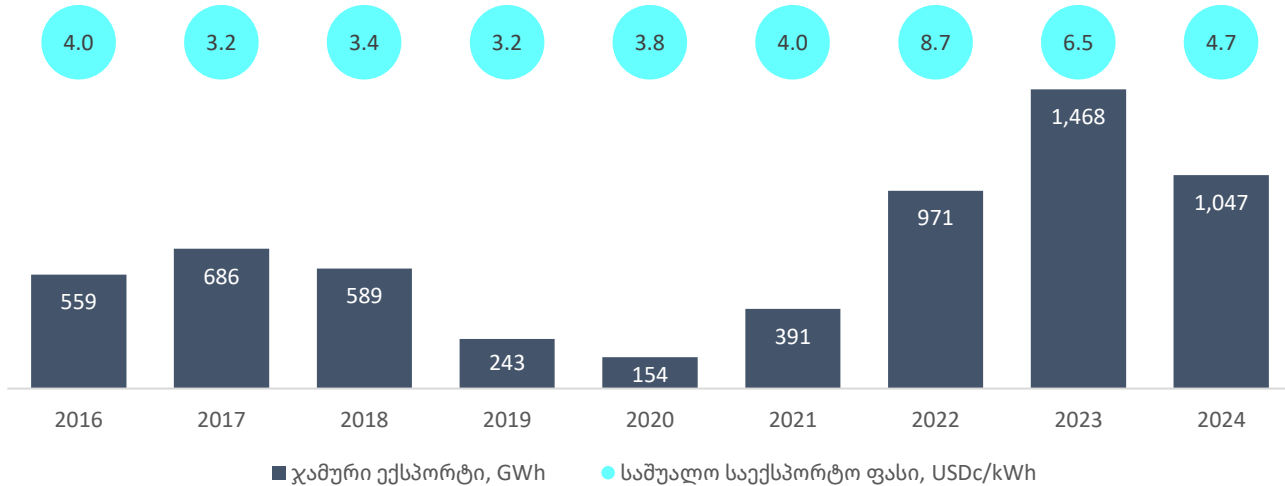

წყარო: GNERC, საქსტატი

ელექტროენერგიის ძირითადი საექსპორტო ბაზარს თურქეთი წარმოადგენს, რასაც ხელს უწყობს, ერთი მხრივ, მძლავრი ტრანსსასაზღვრო მიმოცვლის შესაძლებლობები, მეორე მხრივ კი, თურქეთის ბაზარზე ენერჯის მზარდი მოთხოვნა. ასევე, მცირე და არარეგულარული მოცულობებით ექსპორტი ხორციელდება აზერბაიჯანსა და სომხეთში. კომერციული ხასიათის ექსპორტი, შემოთავაზებული დაბალი ფასის გამო, რუსეთის ფედერაციაში ბოლო 5 წლის განმავლობაში არ განხორციელებულა.

2024 წლის განმავლობაში ჯამურად ექსპორტირებულმა ელექტროენერჯის მოცულობამ 1,047 GWh შეადგინა, რაც წლიურად 28.7%-ით შემცირებული მაჩვენებელია. რაც შეეხება 2024 წლის საშუალო საექსპორტო ფასს, ის 4.7 აშშ ცენტს გაუტოლდა (2023 წელს: 6.5 აშშ ცენტი) (გრაფიკი 29).

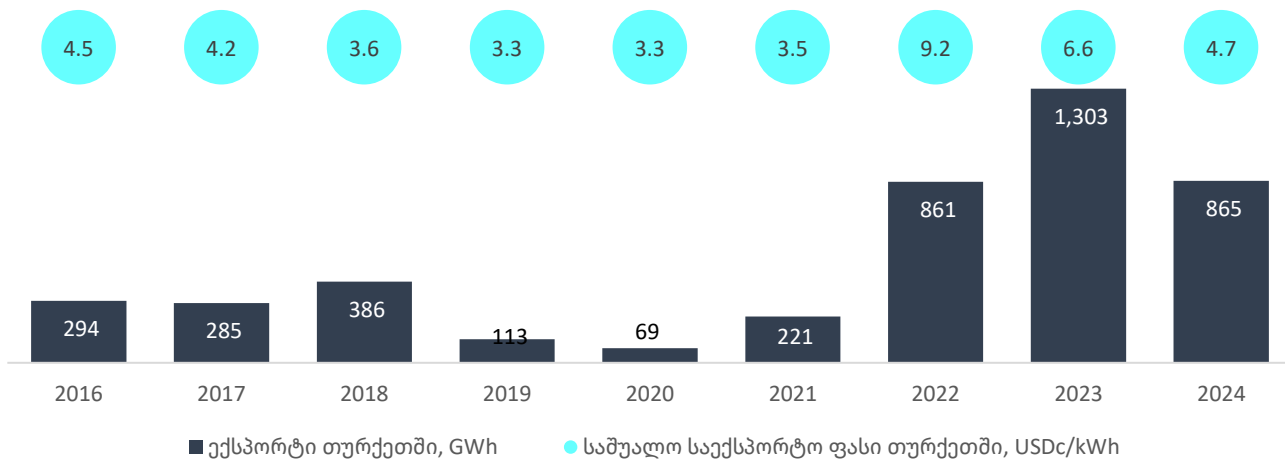
გრაფიკი : ელექტროენერჯის ექსპორტი, GWh და საშუალო საექსპორტო ფასი, აშშ ცენტი კვტ.სთ-ზე

წყარო: GNERC, საქსტატი

2024 წელს თურქეთში ექსპორტზე გატანილმა ელექტროენერჯიამ 865 GWh შეადგინა, რაც წლიურად 33.6%-ით შემცირებული მაჩვენებელია. რაც შეეხება თურქეთში ექსპორტირებული ელექტროენერჯის საშუალო ფასს, 2024 წელს ერთ კილოვატსაათზე 4.7 აშშ ცენტი შეადგინა (2023 წელს: 6.6 აშშ ცენტი) (გრაფიკი 30).

გრაფიკი 30: ელექტროენერჯის ექსპორტი თურქეთში (GWh) და თურქეთში ექსპორტზე გატანილი ელექტროენერჯის საშუალო ფასი, აშშ ცენტი კვტ.სთ-ზე

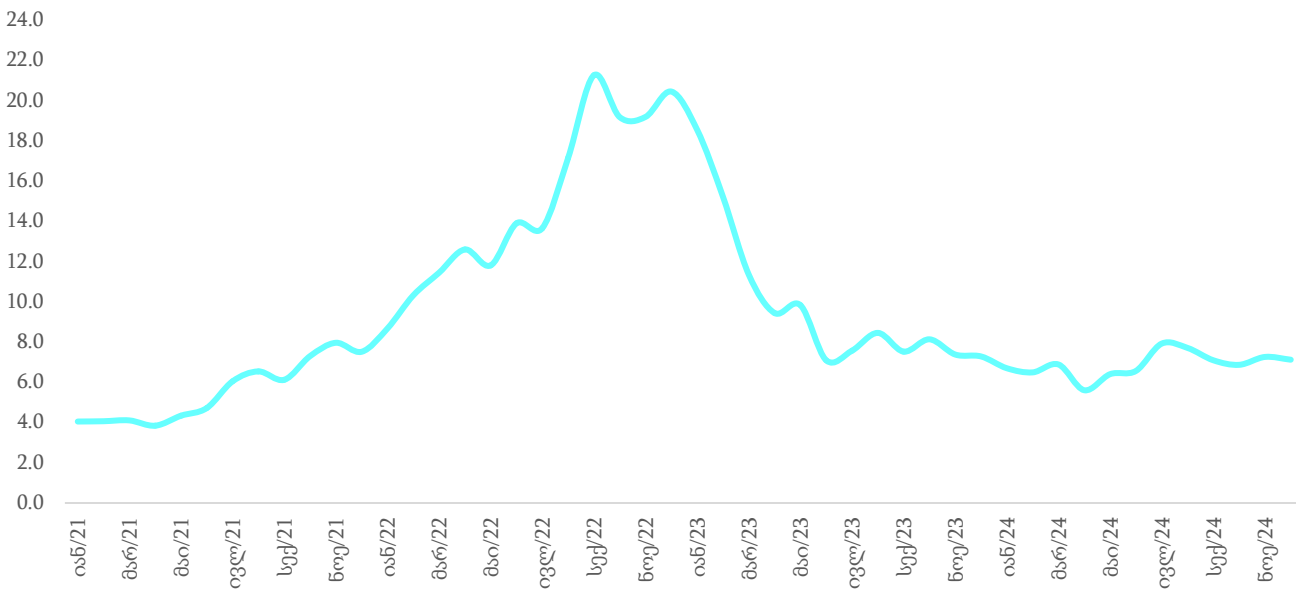

წყარო: GNERC, საქსტატი

2022 წლის განმავლობაში თურქულ ენერგეტიკულ ბაზარზე ელექტროენერჯის ფასმა ისტორიულ მაქსიმუმს მიაღწია და ერთ კილოვატსაათზე 21.3 აშშ. ცენტი შეადგინა. ფასების ზრდის ერთ-ერთი გამომწვევი მიზეზი ბუნებრივ აირზე გაზრდილი ფასები იყო, რომლის საშუალებითაც თურქეთი საკუთარი ელექტროენერჯის გამომუშავების დაახლოებით მეხუთედს აკმაყოფილებს.

2024 წლის ბოლოსთვის ფასები შედარებით სტაბილურია, თუმცა, 2021 წლის დონესთან შედარებით მაღალ დონეზე ნარჩუნდება (გრაფიკი 31).

გრაფიკი : ელექტროენერჯის საშუალო თვიური შეწონილი ფასები თურქეთის დღით-ადრე ბაზარზე, აშშ. ცენტი კვტ.სთ-ზე

წყარო: EPIAS, საქართველოს ეროვნული ბანკი

1.2. სამომავლო სტრატეგია და მიზნები:

კომპანია უშუალოდ ახორციელებს განახლებადი ენერჯის ბიზნესის მოქმედი და სრულად ოპერირებადი აქტივების მართვას. ამ ეტაპისთვის, ემიტენტი არ მოელის მის საქმიანობაში რაიმე ტიპის არსებითი ცვლილებების განხორციელებას ან მნიშვნელოვანი/დიდი ახალი პროექტების განხორციელებას. ამის გარდა, ემიტენტის დაფინანსებასთან, კაპიტალიზაციასა და დავალიანებასთან დაკავშირებით იხილეთ პროსპექტის ქვეთავი „სარეგისტრაციო დოკუმენტი, კაპიტალიზაცია და დავალიანება“.

დამატებით, კომპანიის ბიზნეს სტრატეგიის ძირითადი ელემენტები შემდეგია:

ელექტროენერჯის ბაზრის ხელსაყრელ პირობებზე კაპიტალიზაცია

განახლებადი ენერჯის ბიზნესი ელექტროენერჯის გამოიმუშავებს განახლებადი ენერჯის წყაროების გამოყენებით. საქართველოში არსებობს მრავალი დადგენილება და მხარდაჭერის მექანიზმი მზის, ქარის და ჰიდრო ენერჯის

წარმოებისთვის, როგორც საქართველოს 2030 წლის კლიმატის ცვლილების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის (CCSAP) ნაწილი. განახლებადი ენერჯის წყაროები განიხილება, როგორც ენერჯის მომავალი და მეტად ღირებულია, ვიდრე ელექტროენერჯის წარმოების ტრადიციული წყაროები.

განახლებადი ენერჯის ბიზნესი საქართველოში, მათ შორის „ემიტენტის“ სტრატეგია - ელექტროენერჯის ბაზრის ხელსაყრელ პირობებზე კაპიტალიზაციას ისახავს მიზნად. ენერგეტიკული ბაზრის სტრუქტურის ევროკავშირის დირექტივებთან თანდათანობითი ჰარმონიზაციის ფონზე იქმნება უფრო ლიკვიდური, კონკურენტუნარიანი და გამჭვირვალე ბაზარი. ელექტროენერჯის ბაზრის დერეგულირების შემდეგ, საქართველოს მთავრობამ მიიღო ელექტროენერჯის ბაზრის ახალი მოდელის კონცეფცია. საერთო ჯამში, საქართველოს განახლებადი ენერჯის ბიზნესში მოსალოდნელია ელექტროენერჯის ბაზარზე დაგეგმილი რეფორმების მიღება, რაც კიდევ უფრო დადებით გავლენას მოახდენს ელექტროენერჯის ფასებზე.

გარემოსდაცვითი, სოციალური და მმართველობითი (“ESG”) საკითხების პრიორიტეტიზაცია, მათ შორის მდგრადი განვითარების მიზნები (“SDG”), კომპანიის სტრატეგიის ნაწილია

განახლებადი ენერჯის ბიზნესი ხელს უწყობს კლიმატის ცვლილებების შეჩერებას (მიტიგაციას) და ბუნებრივი რესურსების მდგრად გამოყენებას. განახლებადი ენერჯის პროექტები ხელს უშლის გარემოს დაბინძურების მატებას, რადგან განახლებადი ენერჯის გენერაციის ობიექტების ოპერირების პროცესში მინიმუმამდეა დაყვანილი ემისიების გამოყოფა რაც ამცირებს გარემოს დაბინძურების დონეს და ეხმარება საქართველოს გარდაიქმნას უფრო მდგრად და დაბალემისიანი ეკონომიკის მქონე ქვეყნად.

კომპანიის ჰიდროენერგეტიკული პროექტები ოპერირებს გარემოსდაცვითი, სოციალური და მმართველობითი (ESG) სტანდარტების დაცვით, მათ შორის, საქართველოს კანონის „გარემოს დაცვის შესახებ“ (№519, 1996) და ევროკავშირის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების დირექტივის (2014/52/EU) მოთხოვნათა დაცვით, რაც უზრუნველყოფს ბიომრავალფეროვნებაზე მინიმალურ ზემოქმედებას. „ემიტენტის“ სტრატეგიაა დააბალანსოს ელექტროენერჯის გენერაცია ეკოსისტემის შენარჩუნებასთან და ამით უზრუნველყოს ბიზნესის გრძელვადიანი მდგრადი განვითარება.

კომპანიის სტრატეგიის ძირითადი მიმართულებები მოიცავს:

- **გარემო / გარემოზე ზემოქმედება:** კომპანია აკონტროლებს და მართავს გარემოზე ზეგავლენას, განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა წყლის ეკოსისტემებს, გეოდინამიკურ სტაბილურობასა და დაბინძურების პრევენციას;
- **საზოგადოება / საზოგადოების ჩართულობა:** კომპანია აქტიურად თანამშრომლობს ადგილობრივ მოსახლეობასთან, ახორციელებს ინვესტიციებს ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებაში, სოციალურ კეთილდღეობასა და ცხოვრების ხარისხის ამაღლების ინიციატივებში;
- **ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება:** კომპანიისთვის მნიშვნელოვანია თანამშრომლების ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება, რისთვისაც უზრუნველყოფს სათანადო სამუშაო პირობებს, ჯანდაცვასა და სხვა დაცვის ზომებს ყველა თანამშრომლისთვის.

გარემო / გარემოზე ზემოქმედება:

2018 წლიდან „ემიტენტი“ თანამშრომლობს შპს „გამასთან“, რომელთანაც გაფორმებული კონტრაქტის შესაბამისად, შპს „გამა“ ახორციელებს გარემოზე ზემოქმედების მონიტორინგს. მონიტორინგი ხორციელდება შემდეგ საკითხებზე:

- **ბიომრავალფეროვნების დაცვა:** ჰიდროელექტროსადგურების მიმდებარე ტერიტორიებზე წყლის ეკოსისტემების დაცვის, ეკოლოგიური ხარჯის მართვისა და ზემოქმედების შემცირების ღონისძიებების შესრულების მდგომარეობა;

- **გეოდინამიკური სტაბილურობა:** საშიში გეოდინამიკური პროცესების გააქტიურების პრევენციული ღონისძიებების შესრულების მდგომარეობა;
- **დაბინძურების კონტროლი:**
  - **ჰაერის ხარისხი:** ემისიების შემცირებისა და გარემოსდაცვითი ნორმების დაცვის მდგომარეობა;
  - **ხმაური და ვიბრაცია:** სტრატეგიების დანერგვის მდგომარეობა მოსახლეობასა და ფაუნაზე ზემოქმედების შესამცირებლად;
  - **წყლის დაცვა:** ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლების დაბინძურების პრევენციისა და ხარისხის კონტროლის მდგომარეობა;
  - **ნიადაგისა და გრუნტის დაცვა:** ნარჩენების მართვის და მასალების სათანადო დამუშავების გზით ნიადაგის დაბინძურების თავიდან აცილების მდგომარეობა;
  - **საშიში მასალები:** ასაფეთქებელი მასალების შენახვისა და გამოყენების მდგომარეობა, უსაფრთხოების ნორმების დაცვით.
- **ნარჩენების მართვა:** კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის შესაბამისად, გარემოზე ზემოქმედების შემცირების მდგომარეობა - ნარჩენების შემცირების, გადამუშავებისა და განადგურების ეფექტიანი სისტემით;
- **შრომითი და საყოფაცხოვრებო პირობები:** სამშენებლო სამუშაოებზე დასაქმებული პერსონალის შრომის და საყოფაცხოვრებო პირობების მდგომარეობა;
- **სხვა**

შპს „გამა“, ემიტენტთან შეთანხმებით, ყოველკვარტლურად აგზავნის აღნიშნულ რეპორტებს სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოსთან.

საზოგადოება / საზოგადოების ჩართულობა:

ემიტენტმა რამდენიმე სოციალური პროექტი განახორციელა სოფელ ხიდში, ადგილობრივი მაცხოვრებლებისთვის პირობების გასაუმჯობესებლად, კერძოდ:

- **ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება:** სოფლის გზების შეკეთება და სადრენაჟე სისტემების მონტაჟი, რათა გაუმჯობესდეს ტრანსპორტირება და შემცირდეს წყალდიდობის რისკი;
- **სოციალურად დაუცველი ჯგუფების მხარდაჭერა:** სოციალურად დაუცველი პირებისთვის დახმარების გაწევა, რათა ხელი შეუწყონ საზოგადოების ინკლუზიურობას;
- **ურბანული განვითარება:** გარკვეული ტერიტორიის მოპირკეთება და რეაბილიტაცია, ადგილობრივი განვითარების ხელშეწყობისა და სოფლის იერსახის გაუმჯობესების მიზნით - მათ შორის საფეხბურთო სტადიონის საფარის შეცვლა/მოწესრიგება.

ამასთანავე, კომპანია თანამშრომლობს საქველმოქმედო ფონდ აიპ „ოცხანასთან“, რომელიც სოფელი ხიდის მოსახლეობის შექმნილი ფონდია და მას ყოველწლიურად ფინანსურ მხარდაჭერას უწევს - ამ ეტაპზე დაახლოებით 100 000 ლარის ოდენობით.

ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება:

ემიტენტის პრიორიტეტია თანამშრომლების ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფა. თანამშრომლების მხარდაჭერა მოიცავს:

- სამშენებლო პერსონალისთვის შესაბამისი საცხოვრებელი პირობების უზრუნველყოფას;
- სამედიცინო დახმარებისა და ჯანდაცვის სერვისების შეთავაზებას;
- სპეციალური სამუშაო ტანსაცმლითა და ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით უზრუნველყოფას.

დამატებით, „ემიტენტის“ მშობელმა კომპანიამ 2024 წლის დეკემბერში შეიმუშავა მწვანე დაფინანსების ჩარჩო. აღნიშნულის ქვეშ მშობელ კომპანიას და „ემიტენტს“ შესაძლებლობა ექნებათ მწვანე ობლიგაციების ემისიის ან/და სხვა მწვანე დაფინანსების აღების, რაც ხელს შეუწყობს კომპანიის მდგრადი განვითარების სტრატეგიის განხორციელებას. აღნიშნული მწვანე დაფინანსების ჩარჩოს ქვეშ კომპანიის მდგრადი განვითარების მიზნებია (“SDG”):

- **ხელმისაწვდომი და სუფთა ენერჯია (SDG 7 - Affordable and Clean Energy):** განახლებადი ენერჯიის პროექტების განვითარება, ენერგოეფექტურობის გაზრდა და განახლებადი ენერჯიის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.
- **კლიმატური ქმედება (SDG 13 - Climate Action):** კლიმატის ცვლილების გავლენის შემცირება, დაბალემისიური ტექნოლოგიების მხარდაჭერა და გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის გაძლიერება.
- **პატიოსანი შრომა და ეკონომიკური ზრდა (SDG 8 - Decent Work and Economic Growth):** მაღალი სოციალური და შრომითი სტანდარტების დანერგვა, ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა და ეკონომიკური ზრდის მდგრადი მოდელის განვითარება.

დამატებითი ინფორმაცია იხილეთ ქვეთავში „მწვანე დაფინანსების ჩარჩო“.

ძირითადი მომხმარებლები და მომწოდებლები

„კომპანიის“ ძირითადი ადგილობრივი მომხმარებელი არის სს „ელექტროენერგეტიკული ბაზრის ოპერატორი“ (ესკო). ამავდროულად, ემიტენტს ჰყავს პირდაპირი მომხმარებლები, რომლებთანაც ის თანამშრომლობს წელიწადის იმ 4 თვის განმავლობაში, რომელიც არ ივარება გარანტირებული შესყიდვის ხელშეკრულებით (PPA).

2024 წელს პირდაპირი მომხმარებლები შემოსავლის 37%-ს წარმოადგენდნენ, ხოლო სს „ელექტროენერგეტიკული ბაზრის ოპერატორი“ (ესკო) 63%-ს.

დამატებითი ინფორმაცია იხილეთ ქვეთავში „ინფორმაცია მატერიალური ხელშეკრულებების შესახებ“.

კომპანიის საქმიანობაში გამოყენებული რესურსები და ტექნოლოგიები

• **ტექნოლოგიური რესურსი**

კომპანია სამივე ჰიდროელექტროსადგურზე იყენებს მაღალი ხარისხის ევროპულ ტექნოლოგიებს და დანადგარებს, რომლებიც დამახასიათებელია განახლებადი ენერჯიის ბიზნესებისთვის. მათ შორის არის ტურბინები, ჰიდრავლიკის სისტემა, გენერატორი, ელექტრული მოწყობილობები, ტრანსფორმატორები, მილსადენი.

ინფორმაცია ტექნოლოგია/დანადგარების მწარმოებელ ქვეყნებსა და კომპანიებზე შეგიძლიათ იხილოთ ცხრილში:

ცხრილი 8: ელექტროსადგურის ძირითადი ტექნოლოგიური კომპონენტები და მომწოდებლები

მოწყობილობა	კომპანია	ქვეყანა
ტურბინები	Vaptech	ბულგარეთი
ჰიდრავლიკური სისტემა	Vaptech	ბულგარეთი
გენერატორი	Alconza/Mareli	ესპანეთი/იტალია
ელექტრული მოწყობილობები	Shneider	გერმანია

ტრანსფორმატორები	Shneider	გერმანია
მილსადენი	Noksel	თურქეთი

- ადამიანური რესურსი**

„კომპანიისთვის“ ძალიან მნიშვნელოვანია თითოეული თანამშრომელი, 2025 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით შპს „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯიაში“ დასაქმებული იყო 36 ადამიანი.

- ბიზნეს პროცესისა და ხარისხის კონტროლის პროცედურები**

ემიტენტისთვის ბიზნეს პროცესისა და ხარისხის კონტროლის პროცედურების აღწერა რელევანტური არ არის.

- კონკურენტული პოზიცია**

მოცემულ სექციაში ნაჩვენებია „კომპანიის“ ძირითადი ფინანსური ინფორმაცია ბაზრის სხვა მოთამაშეებთან მიმართებაში ქვემოთ მოყვანილია სამი კონკურენტი კომპანია, რომლებიც კომპანიის მსგავსია ოპერაციებისა და მასშტაბის შესადარისობის საფუძველზე. ცხრილში წარმოდგენილია კომპანიების ინდივიდუალური ანგარიშებიდან აღებული მონაცემები.

- შპს „ავსტრიან ჯორჯიან დეველოპმენტი“ (ს/კ 404997232) - ლახამი 1 და ლახამი 2 ჰესები**

კომპანიის საქმიანობის ძირითადი მიმართულებაა საქართველოში ლახამის ჰიდროელექტროსადგურის (შემდგომში - „ლახამი“) მშენებლობა, საკუთრება და ოპერირება. ლახამის კასკადი შედგება ორი ჰესისგან: ზედა ეტაპი ლახამი 1 (6.4 მეგავატიანი) და ქვედა ეტაპი ლახამი 2 (9.6 მეგავატიანი, წყარო: <https://mepa.gov.ge/>) ჰესებისგან. სამშენებლო სამუშაოები დაიწყო 2018 წელს და წარმატებით დასრულდა 2020 წელს. ლახამი 2 ჰესმა მუშაობა დაიწყო 2020 წლის 19 აგვისტოს, ხოლო ჰესი ლახამი 1 ამოქმედდა 2020 წლის 17 ოქტომბერს. ცხრილში წარმოდგენილია კომპანიის ინდივიდუალური ანგარიშებიდან აღებული რიცხვები.

- შპს „ენერჯია“ (ს/კ 401950037) – ლარსი და შილდა ჰესი**

შპს ენერჯია-ს ძირითადი საქმიანობა არის ელექტროენერჯიის გენერაცია და გაყიდვა. კომპანიის ძირითად საოპერაციო აქტივი არის ორი ჰიდროელექტროსადგური: ლარსი ჰესი (19 მეგავატიანი) რომელიც მდებარეობს დარიალში, ყაზბეგის რაიონი. ლარსი ჰესის მშენებლობა დასრულდა 2014 წლის იანვარში და დასრულებისთანავე დაიწყო ელექტროენერჯიის გენერაცია და გაყიდვა. შილდა ჰესი (5 მეგავატიანი) რომელიც მდებარეობს სოფელ შილდაში, ყვარლის რაიონი. შილდა ჰესის მშენებლობა დასრულდა 2013 წლის სექტემბერში, სექტემბრის თვიდანვე დაიწყო ელექტროენერჯიის გენერაცია და გაყიდვა. ცხრილში წარმოდგენილია კომპანიის ინდივიდუალური ანგარიშებიდან აღებული რიცხვები.

კომპანია ასევე ფლობს სს „დარიალი ენერჯის“ აქციების 44.27%-ს.

- შპს „ბახვი ჰაიდრო პაუერ“ (ს/კ 205270810) - ბახვი 3**

კომპანიის ძირითად საქმიანობას წარმოადგენს ჰიდროელექტროსადგურის მფლობელობა და ექსპლუატაცია. კომპანია დაფუძნდა შპს „როტერმან-ჯორჯიასა“ და შპს „ჯორჯიან ჰაიდრო პაუერს“ შორის პარტნიორობის ხელშეკრულების გაფორმების შედეგად, კერძოდ კი საქართველოში, ოზურგეთში მდინარე ბახვისწყალზე ბახვი 3-ის ჰიდროელექტროსადგურის (10 მეგავატიანი, წყარო: <https://ghp.ge/>) ერთობლივად მშენებლობის, ექსპლუატაციაში გაშვებისა და გამოყენების მიზნით. აღნიშნული ჰიდროელექტროსადგური სრული დატვირთვით მუშაობს 2015 წლის ზაფხულიდან.

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში მაჩვენებლები წარმოდგენილია 2023 წლის 31 დეკემბრისთვის (დამატებულია „ემიტენტის“ 2024 წლის 31 დეკემბრის მაჩვენებლები), ფინანსური აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (ფასს-ის) შესაბამისად. „ემიტენტის“ მონაცემები შედარებულია დაახლოებით იგივე სიმძლავრის ჰესებთან.

ცხრილი 9: კონკურენტული პოზიცია

კომპანია:	შპს ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯია	შპს ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯია	შპს ავსტრიან ჯორჯიან დეველოპმენტი	შპს ენერჯია	შპს ბახვი ჰაიდრო პაუერ
წელი:	2024	2023	2023	2023	2023
ჯამური სიმძლავრე, მგვტ/სთ მოგება-ზარალი (ათასი ლარი)	15.25	15.25	15.90	24.00	10.00
შემოსავალი	10,994	11,694	11,185	12,432	7,855
EBITDA	7,122	7,905	8,997	8,179	5,408
EBITDA მარჟა	65%	68%	80%	66%	69%
EBIT	5,389	6,205	6,899	7,089	4,500
EBIT მარჟა	49%	53%	62%	57%	57%
ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგება (ათასი ლარი)					
მიმდინარე აქტივები	1,780	2,808	5,118	2,211	5,510
გრძელვადიანი აქტივები	59,427	60,660	59,072	139,227	21,222
მიმდინარე ვალდებულებები	30,004	2,311	3,281	77,273	1,320
გრძელვადიანი ვალდებულებები	28,282	55,246	47,705	0	8,740
ფულადი ნაკადების ანგარიშგება (ათასი ლარი)					
CFO	3,355	1,755	7,390	969	5,301
CFI	(506)	(259)	(396)	5,998	(301)
CFF	(2,890)	(1,065)	(6,909)	(6,611)	(1,677)
კოეფიციენტები					
სასესხო დავალიანება/კაპიტალი	3.2	2.8	3.8	1.2	0.6
სასესხო დავალიანება/EBITDA	6.6	5.9	5.6	9.1	1.7
წმინდა ვალი/EBITDA	6.5	5.9	5.2	8.9	0.9
მიმდინარე კოეფიციენტი	6%*	126%	156%	3%	417%
ICR	1.1	1.2	1.4	1.0	4.2

წყარო: SARAS „reportal“ (<https://reportal.ge/>)

*არსებული ობლიგაციების რეფინანსირების შედეგად (ISIN: GE2700604459), ემიტენტის ლიკვიდურობის კოეფიციენტები მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდება, კერძოდ, მიმდინარე ვალდებულებებზე კლასიფიცირებული 10 მილიონი აშშ დოლარის ოდენობის „გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდების“ (2024 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, 28,068 ათასი ლარი) რეფინანსირების შედეგად გახდება გრძელვადიანი და მიმდინარე კოეფიციენტი გაიზრდება 112.3%-მდე.

ძირითადი კოეფიციენტები (არასუბორდინირებული) 2024 და 2023 წლებისთვის:

- **Debt to equity:** 20.0x / 9.7x
- **Debt to EBITDA:** 8.2x / 7.3x
- **Net debt to EBITDA:** 8.2x / 7.2x

შენიშვნა: ძირითადი მაჩვენებლების გამოსათვლელად გამოყენებული მეთოდოლოგია და განმარტებები შეესაბამება მიდგომებს, რომლებიც გამოყენებულია წინამდებარე პროსპექტის ქვეთავში „ძირითადი ფინანსური კოეფიციენტები“, „პროსპექტის ზოგადი მიმოხილვის“ თავში.

მარკეტინგული პროგრამა

ემიტენტისთვის მარკეტინგული პროგრამა რელევანტური არ არის.

ინვესტიციები

შპს „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯიამ“ საშუალო ჰესების კასკადის (3 ჰიდროელექტროსადგური) პროექტის მიმდინარეობისას ითანამშრომლა არაერთ საერთაშორისო და ადგილობრივი ბაზრის ლიდერ კომპანიასთან, რათა მაქსიმალურად სწრაფად და ხარისხიანად მომხდარიყო ჰესების მშენებლობა.

სამივე ჰესის მშენებლობისას საერთაშორისო კომპანია „Vaptech“-თან გაფორმებული კონტრაქტის ფარგლებში, მოწოდებული იქნა ევროპული ელექტრო-მექანიკური მოწყობილობები, რომლებიც მოიცავს ტურბინას, გენერატორს, დახურულ ქვესადგურს, სატრანსფორმატორო და მართვის ფარს. აღნიშნული მოწყობილობებისათვის კომპანიამ უკვე გასწია 11,568,964 ლარის კაპიტალური დანახარჯები.

რკინა-ბეტონის სამუშაოებისათვის საშუალო ჰესი 1-სა და საშუალო ჰესი 2-ის მშენებლობისას კომპანიამ მოახდინა 5,495,655 და 2,908,295 ლარის ინვესტირება. აღნიშნული ორი ჰესის მშენებლობა აწარმოა „შპს მეტამ“, ხოლო მესამე კასკადის მშენებლობა „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯიამ“ საკუთარი სახსრებით, კონტრაქტორის გარეშე აწარმოა. პროექტის საწყის ეტაპზე, საშუალო ჰესი 2-ის სამშენებლო სამუშაოების ნაწილი ასევე შეასრულა „სს საქენერგორემონტმა“ და აღნიშნულმა ინვესტიციამ დაახლოებით 9 მლნ ლარი შეადგინა.

ელექტროგადამცემი ინფრასტრუქტურის მშენებლობისათვის, რაც მოიცავდა სამივე ჰესის ერთმანეთთან დაკავშირებასა და ენერგო-პროს ქვესადგურებს შორის კავშირის რეაბილიტაციას, კომპანიამ დაიქირავა „სს ელექტროქსელმშენი“ და აღნიშნული კაპიტალური დანახარჯებისათვის 5,407,366 ლარის ინვესტირება მოახდინა.

საშუალო ჰესის სამივე ჰესის სადაწნეო მილსადენის მომწოდებლად კომპანიამ ხელშეკრულება გააფორმა საერთაშორისო კომპანიასთან, აღნიშნულ მილსადენში გაწეულმა ინვესტიციამ 4 მლნ ლარამდე შეადგინა.

საშუალო ჰესი 1-ის სათადარიგო ძალოვანი ტრანსფორმატორისა და სამივე ჰესის ხიდურა ამწის მოწოდება და მონტაჟი მოხდა უცხოური კომპანიების მიერ. აღნიშნულმა ინვესტიციამ 450 000 ლარამდე შეადგინა.

კომპანიამ ჰესის შენობების გარე ფასადის სენდვიჩ-პანელების მიწოდებასა და მონტაჟში მოახდინა 700 000 ლარზე მეტის ინვესტირება, სამანქანო შენობის და სათავე ნაგებობის საექსპლუატაციო ფარებისათვის გაწეულმა დანახარჯებმა კი 650 000 ლარამდე შეადგინა.

საპროექტო სამუშაოებისა და შიდა არქიტექტურული ნაწილისათვის (EMP) კომპანიამ 2 მლნ ლარის კაპიტალური დანახარჯები გასწია.

ამ დროისთვის, ჯამში ჰესებზე გაწეული კაპიტალური დანახარჯები შემდეგნაირია:

- საშუალო ჰესი - 4.2 მილიონი აშშ დოლარი
- საშუალო ჰესი 1 – 10.1 მილიონი აშშ დოლარი
- საშუალო ჰესი 2 – 6.9 მილიონი აშშ დოლარი

სამივე ჰიდროელექტროსადგურზე დასრულებულია კაპიტალური სამუშაოები და არ მოითხოვს დამატებით მატერიალურ ინვესტიციებს. ამას გარდა, ინდუსტრიის სპეციფიკიდან გამომდინარე, შესაძლებელია ჰიდროელექტროსადგურებს დასჭირდეს პერიოდული მოვლა/განახლების კაპიტალური პროგრამის დაფინანსება, რათა თავიდან იქნას არიდებული ეფექტურობის რისკის შემცირება და მოხდეს კასკადის სტაბილური, შეუფერხებელი ფუნქციონირება.

2024 წელს კომპანიამ 791,327 ლარის ინვესტირება მოახდინა, საიდანაც კოტეჯის მიზნობრიობით გაწეული ინვესტიცია, რომელიც საშუალო ჰესებს უკავშირდება 298,030 ლარს შეადგენს, სატრანსპორტო საშუალებების შეძენა - 86,215 ლარს ხოლო სურები ჰესზე გაწეული ინვესტიცია 407,082 ლარს.

კომპანიამ 2024-2025 წლებში სურები ჰესზე გასწია გეოლოგიური კვლევის ხარჯი, სკოპინგის, გზმ-ს მომზადების ხარჯი, საპროექტო ტერიტორიაზე მერქნული რესურსების აღრიცხვის, შესაბამისი დოკუმენტაციის მომზადების ხარჯი და ტოპოგრაფიის ხარჯი. დამატებით, მომზადდა სურები ჰესის დეტალური პროექტი. აღსანიშნავია, რომ სურები ჰესი წარმოადგენს ჰიდროელექტროსადგურის პოტენციურ პროექტს, რომელიც მდებარეობს ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტში, მდინარე სუფსაზე. 2024 წლის მარტში, კომპანიამ საქართველოს მთავრობასთან გააფორმა ხელშეკრულება ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების (თედ) მომზადებისა და შემდგომში მშენებლობისა და ფლობის შესახებ.

დეტალური ინფორმაცია კომპანიის ინვესტიციების შესახებ იხილეთ ქვემოთ მოცემულ ცხრილში:

ცხრილი: ინვესტიციები 2025 წელს

(ათასი ლარი)	2025
სურები ჰესის პროექტი	1,826,875
სულ	1,826,875

ცხრილი: ინვესტიციები 2024 წელს

(ათასი ლარი)	2024
გურიაში კოტეჯის აშენება	298,030
სატრანსპორტო საშუალებების შეძენა	86,215
სურები ჰესზე დახარჯული თანხა	407,082
სულ	791,327

ცხრილი: ინვესტიციები 2023 წელს

(ათასი ლარი)	2023
საშუალო ჰესზე გაწეული კაპიტალური დანახარჯი	267,654
თვითმცლელი	34,389
სულ	301,943

სამომავლოდ დაგეგმილი ინვესტიციები

2026 წლის განმავლობაში კომპანია გეგმავს, რომ სურები ჰესი გამოყოს შპს „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯიასგან“ და, შესაბამისად, მასზე სამომავლოდ ინვესტიციები დაგეგმილი არ არის.

ამასთან, ამ ეტაპზე, „კომპანია“ არ განიხილავს არსებითი კაპიტალდაბანდებების განხორციელებას და არ აქვს დაგეგმილი მნიშვნელოვანი საინვესტიციო პროექტები.

დაზღვევა

ინდუსტრიის საერთაშორისო თუ ადგილობრივი საუკეთესო პრაქტიკის გათვალისწინებით, „კომპანია“ ინარჩუნებს ყოვლისმომცველ სადაზღვევო დაფარვას საკუთარი ბიზნესის, ქონების, ვალდებულებებისა და თანამშრომლების ჯანმრთელობის/უსაფრთხოების მიმართ. დაზღვევა პოტენციური რისკის დაზღვევისთვის ვრცელდება ისეთ კრიტიკულ არეალებზე, რომლებსაც უდიდესი მნიშვნელობა გააჩნია ბიზნესის ოპერირებისთვის. შესაბამისად, სადაზღვევო პაკეტი მოიცავს, მაგრამ არ შემოიფარგლება შემდეგი რისკების დაზღვევით: ქონების სრული, მანქანადანა-დგარების დაზიანება/შეფერხების, სტიქიურ მოვლენებთან დაკავშირებული რისკები, ბიზნესის უწყვეტობის და მოგების დაკარგვის, და მესამე პირისადმი პასუხისმგებლობის.

კარი IV

ორგანიზაციის გარემოსდაცვითი და სოციალური მმართველობის სტრატეგია

გარემოსდაცვითი, სოციალური და მდგრადი განვითარების ("ESG") საკითხები კომპანიის სტრატეგიის ნაწილია

გარემოზე ზემოქმედების შეფასება - გზმ არის დაგეგმილი საქმიანობის შესწავლისა და გამოკვლევის პროცედურა, რომლის მიზანია გარემოს ცალკეული კომპონენტების, ადამიანის, ასევე ლანდშაფტის და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა. გზმ შეისწავლის, გამოავლენს და აღწერს საქმიანობის პირდაპირ და არაპირდაპირ ზეგავლენას ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე, მცენარეულ საფარსა და ცხოველთა სამყაროზე, ნიადაგზე, ჰაერზე, წყალზე, კლიმატზე, ლანდშაფტზე, ეკოსისტემებსა და ისტორიულ ძეგლებზე ან ყველა ზემოაღნიშნული ფაქტორის ერთიანობაზე, მათ შორის, ამ ფაქტორების ზეგავლენას კულტურულ ფასეულობებსა (კულტურულ მემკვიდრეობასა) და სოციალურ-ეკონომიკურ ფაქტორებზე.

ჩამოთვლილი ამოცანების შესრულების მიზნით შპს „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯიამ“ შეასრულა შემდეგი ძირითადი სამუშაოები:

- შესწავლილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის ტექნიკური დოკუმენტაცია;
- მოგროვდა ინფორმაცია საქმიანობის განხორციელების რაიონის და საპროექტო დერეფნის ბუნებრივი და სოციალური გარემოს მდგომარეობის შესახებ;
- მოგროვილი ინფორმაციის შეჯერების და ანალიზის საფუძველზე მოხდა პროექტის სხვადასხვა ეტაპზე მისი და შესაძლო ალტერნატივების ბუნებრივი და სოციალურ გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების განსაზღვრა;
- გარემოზე ზემოქმედების განსაზღვრული სახეების და მასშტაბების საფუძველზე ჩამოყალიბდა გარემოსდაცვითი მენეჯმენტის და მონიტორინგის სქემები. შემუშავდა გარემოზე ზემოქმედების შემცირებისკენ მიმართული ეფექტური შემარბილებელი ღონისძიებები;
- განხორციელდა საზოგადოების ინფორმირება დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ და გატარდა შესაბამისი ღონისძიებები გზმ-ს პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის უზრუნველყოფის მიზნით.

ESG საკითხები წარმოადგენს სტრატეგიის ნაწილს, რაც გამოიხატება მის განხორციელებულ პროექტებში

კომპანიამ რამდენიმე სოციალური პროექტი განახორციელა სოფელ ხიდში, მათ შორის:

- საფეხბურთო სტადიონის საფარის შეცვლა/მოწესრიგება;
- სოფლის შიდა გზების რეაბილიტაცია
- წყალარინების სისტემების მონტაჟი
- სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის დახმარება
- გარკვეული ტერიტორიების მოასფალტება/მოწესრიგება

ასევე, კომპანია თანამშრომლობს საქველმოქმედო ფონდ აიპ „ოცხანასთან“, რომელიც სოფელი ხიდის თემის მოსახლეობის შექმნილი ფონდია და მას ყოველწლიურად ფინანსურ მხარდაჭერას უწევს დაახლოებით 70 000 ლარის ოდენობით.

ამავდროულად, კომპანია თანამშრომლობს შპს „გამასთან“, რომელთანაც გაფორმებული კონტრაქტის შესაბამისად 2018 წლიდან ხორციელდება მონიტორინგი შემდეგ საკითხებზე:

- ბიოლოგიური გარემოზე ნეგატიური ზემოქმედების შემცირების ღონისძიებების შესრულების მდგომარეობა;
- საშიში გეოდინამიკური პროცესების გააქტიურების პრევენციული ღონისძიებების შესრულების მდგომარეობა;
- ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე ზემოქმედების მინიმუმის დონის დონისძიებების შესრულების მდგომარეობა;
- ხმაურის და ვიბრაციის გავრცელების მინიმუმის დონისძიებების შესრულების მდგომარეობა;

- ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლების დაბინძურებისაგან დაცვის ღონისძიებების შესრულების მდგომარეობა;
- საშუალა ჰესების კასკადის სათაო ნაგებობის ქვედა ბიეფში ეკოლოგიური ხარჯის გატარების და გატარებული ხარჯის აღრიცხვის მდგომარეობა. ასევე ეკოლოგიური ხარჯის პირობებში წყლის ბიოლოგიური გარემოსა და წყალთან დაკავშირებულ სახეობებზე ზემოქმედების შეფასდება.
- ნიადაგის და გრუნტის დაბინძურებისაგან დაცვის მდგომარეობა;
- ასაფეთქებელი მასალების (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) შენახვის და გამოყენების წესების დაცვის მდგომარეობა;
- ნარჩენების მართვის გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებების შესრულების მდგომარეობა;
- სამშენებლო სამუშაოებზე დასაქმებული პერსონალის შრომის და საყოფაცხოვრებო პირობების მდგომარეობა, მათ შორის:
  - პერსონალის საცხოვრებელი პირობები;
  - პერსონალის სამედიცინო დახმარების უზრუნველყოფა;
  - პერსონალის სპეციალური ტანსაცმლით და ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით უზრუნველყოფა.
  - მშენებლობაზე დასაქმებული პერსონალის და ადგილობრივი მოსახლეობის საჩივარ განცხადებების აღრიცხვის და მათზე რეაგირების მდგომარეობა;
  - სხვა

შპს „გამა“, კომპანიასთან შეთანხმებით, ყოველკვარტლურად აგზავნის აღნიშნულ რეპორტებს შესაბამის უწყებებში.

ადამიანური რესურსების მართვის პოლიტიკა მოცემულია წინამდებარე სახელმძღვანელოს ინფორმაციის გამჟღავნების პოლიტიკა, ვებ-გვერდი და შესაბამისი პროცედურები მოცემულია წინამდებარე სახელმძღვანელოს XIV კარში.

ანაზღაურების პოლიტიკა, სამეთვალყურეო საბჭოს საქმიანობის შეფასება მოცემულია XV კარში

კარი V

სამეთვალყურეო საბჭოს როლი და პასუხისმგებლობა

- 5.1 კომპანიის კორპორაციული მართვის წინამდებარე კოდექსის და საქართველოს კანონმდებლობის, მათ შორის საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2021 წლის 7 დეკემბერის ბრძანება N172/04-ით დამტკიცებულ კორპორაციულ მართვის კოდექსის მოთხოვნებთან შესაბამისობაზე პასუხისმგებელია სამეთვალყურეო საბჭო.
- 5.2 სამეთვალყურეო საბჭოს წევრები, სხვა ფუნქციებთან ერთად, როგორც ინდივიდუალურად, ასევე ერთობლივად პასუხისმგებელი არიან შეასრულონ შემდეგი ფუნქციები:
- ა) „კომპანიის“ ღირებულებებისა და ორგანიზაციული სტრუქტურის განსაზღვრა და უზრუნველყონ, რომ „კომპანია“ იმართებოდეს სამართლიანობის, კომპეტენტურობის, პროფესიონალიზმისა და ეთიკის პრინციპების სრული დაცვით;
  - ბ) „კომპანიაში“ ეთიკური კულტურის ჩამოყალიბება და კორპორაციული და ეთიკური კულტურის დამკვიდრებასა და უზრუნველყოფაში დირექტორის როლის შეფასება, რაც გულისხმობს, მაგრამ არ შემოიფარგლება, არსებულ კანონმდებლობასთან, რეგულაციებთან, წინამდებარე „კოდექსთან“, ეთიკის კოდექსთან და „კომპანიის“ შიდა სტანდარტებთან მუდმივ შესაბამისობას.
  - გ) ინფორმაციის გამჟღავნებასთან (მხილებასთან) დაკავშირებული პოლიტიკისა და პროცედურების ეფექტიანობისა და მიუკერძოებლობის ზედამხედველობა. ამასთან, დირექტორის ვალდებულებაა „კომპანიაში“ ნებისმიერ სტრუქტურულ ერთეულში გამოვლენილი მნიშვნელოვანი საკითხების სამეთვალყურეო საბჭოსთვის შეტყობინება. ამავდროულად, ინფორმაციის მიმწოდებლები დაცულნი უნდა იყვნენ ნებისმიერი სახის პოტენციური ზიანისა და დისკრიმინაციისგან.
  - დ) „კომპანიის“ სტრატეგიის ჩამოყალიბება და მენეჯმენტის მიერ სტრატეგიული მიზნების განხორციელების ზედამხედველობა.
  - ე) საზედამხედველო მოთხოვნებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა.
  - ვ) დირექტორთან ერთად „კომპანიის“ რისკის აპეტიტის განსაზღვრა კონკურენტუნარიანი და მარეგულირებელი გარემოს, „კომპანიის“ გრძელვადიანი ინტერესების, რისკის დადგომის საფრთხის, რისკის ეფექტური მართვის, რისკის მართვის ზედამხედველობისა და კონტროლის მექანიზმების გათვალისწინებით და „კომპანიის“ მიერ რისკის აპეტიტის ჩარჩოს, რისკის პოლიტიკისა და რისკის ლიმიტების დაცვით.
  - ზ) ორგანიზაციული სტრუქტურის განხილვა, მათ შორის, დირექტორის და სამეთვალყურეო საბჭოს როლებისა და პასუხისმგებლობების განაწილება მათზე დაკისრებული მოვალეობების შესრულებისა და ეფექტიანი გადაწყვეტილებების მიღების უზრუნველყოფის მიზნით.
  - თ) დირექტორის საქმიანობის ზედამხედველობა და მათ მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების შეფასება. დირექტორის მიერ სამეთვალყურეო საბჭოს წევრების უზრუნველყოფა ყველა საჭირო ინფორმაციით, მათ შორის, განმარტებებითა და დადასტურებით, რომ მათი საქმიანობა სრულად შეესაბამება სამეთვალყურეო საბჭოს მიერ დამტკიცებულ სტრატეგიებს, რისკის აპეტიტსა და „კომპანიის“ შიდა კონტროლის მექანიზმებს.

ი) „კომპანიის“ ანაზღაურების სისტემის მიდგომების ზედამხედველობა, რაც გულისხმობს აღმასრულებელ პოზიციაზე მყოფი პირების ანაზღაურების საკითხების განხილვასა და მონიტორინგს, ასევე „კომპანიის“ რისკის კულტურასა და რისკის აპეტიტთან შესაბამისობის შეფასებას.

კ) კონტროლის ფუნქციებისა და კორპორაციული მდივნის დამოუკიდებლობისა და ეფექტურობის უზრუნველყოფა.

ლ) ეფექტური მართვის პროცესების ჩამოყალიბება და ფუნქციონირების უზრუნველყოფა, რაც გულისხმობს არსებული თანამშრომლების უწყვეტ შეფასება- განვითარებას და ასევე პოტენციური კანდიდატების მოძიებასა და შემოწმებას.

მ) დაკავშირებულ მხარეებთან განსახორციელებელი ტრანზაქციების მონიტორინგი და ამ კუთხით, ეფექტური პროცედურებისა და პოლიტიკის არსებობის უზრუნველყოფა.

5.3 პირველი პუნქტით გათვალისწინებული ფუნქციების შესრულების მიზნით, სამეთვალყურეო საბჭო მინიმუმ კვარტალში ერთხელ უნდა მართავდეს შეხვედრებს, ხოლო აუცილებლობის შემთხვევებში, ზრდიდეს შეხვედრების სიხშირეს.

5.4 სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი არ იღებს მონაწილეობას დისკუსიებსა და გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში, თუ მას აქვს პირდაპირი კავშირში საკითხთან, რამაც შესაძლოა გამოიწვიოს ინტერესთა კონფლიქტი. ამასთან, არაპირდაპირი კავშირის შემთხვევაში, სამეთვალყურეო საბჭომ უნდა შეაფასოს ინტერესთა კონფლიქტთან დაკავშირებული რისკები და გაითვალისწინოს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში.

5.5 სამეთვალყურეო საბჭოს წევრებს არ შეუძლიათ სხვებისათვის თავიანთი უფლებების გადაცემა, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც უფლებები გადაეცემა სამეთვალყურეო საბჭოს კომიტეტებს.

5.6 სამეთვალყურეო საბჭო რეგულარულად უნდა ხვდებოდეს დირექტორისა და შიდა კონტროლის განმახორციელებელ სტრუქტურულ ერთეულებს, მათ შორის, შიდა აუდიტის და შესაბამისობის ფუნქციების განმახორციელებელ პირებს, სხვადასხვა პოლიტიკისა და კონტროლების განსახილველად, მნიშვნელოვანი რისკების, იმ საკითხებისა და სფეროების იდენტიფიცირების მიზნით, რომლებიც გაუმჯობესებას საჭიროებენ. დირექტორისთან კომუნიკაციის ფარგლებში, სამეთვალყურეო საბჭო კრიტიკულად უნდა აფასებდეს დირექტორის მიერ წარმოდგენილ განმარტებებს და შესაბამის ინფორმაციას. ამასთან, საწარმოს ორგანიზაციული მოწყობის გათვალისწინებით, კორპორაციული მდივანი, ხოლო მისი არარსებობის შემთხვევაში – სამეთვალყურეო საბჭოს მიერ განსაზღვრული პირი უნდა ითავსებდეს სამეთვალყურეო საბჭოს სხდომის ოქმების წარმოებას. როგორც სამეთვალყურეო საბჭოს, ასევე სამეთვალყურეო საბჭოსთან შექმნილი კომიტეტების სხდომის ოქმები, მიღებულ გადაწყვეტილებებთან ერთად, უნდა ასახავდეს იმას, თუ როგორ მოხდა შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღება, მათ შორის, საბჭოს/კომიტეტის წევრების იმ მნიშვნელოვან პოზიციებს, რომლებმაც განაპირობა კონკრეტული გადაწყვეტილების მიღება და ასევე საბჭოს იმ წევრების პოზიციებს, რომლებმაც მხარი არ დაუჭირეს მიღებულ გადაწყვეტილებას;

5.7 სამეთვალყურეო საბჭო თავისი კომიტეტების საქმიანობას მინიმუმ ყოველწლიურად უნდა აფასებდეს. გარე კონსულტანტები შეფასების პროცესში ერთვებიან სულ მცირე სამ წელიწადში ერთხელ. პროცედურას ადგენს და ამტკიცებს სამეთვალყურეო საბჭო, როგორც ეს განსაზღვრულია სამეთვალყურეო საბჭოს საქმიანობის

შეფასების შესახებ XV კარში.

5.8 სამეთვალყურეო საბჭო:

- 5.8.1 განიხილავს რისკის სტრატეგიებს როგორც აგრეგირებული, ისე ინდივიდუალური რისკის ჭრილში და აწვდის შესაბამის რეკომენდაციებს დირექტორს;
- 5.8.2 ამზადებს ანგარიშგებას საწარმოში არსებული რისკის კულტურის შესახებ და განიხილავს საწარმოს რისკის პოლიტიკას, სულ მცირე, ყოველწლიურად; მონიტორინგს უწევს დირექტორის მხრიდან საწარმოს საქმიანობის რისკის პოლიტიკასთან შესაბამისობის უზრუნველყოფას;
- 5.8.3 რეკომენდაციას იძლევა რისკის სტრატეგიებისა და სხვადასხვა პოლიტიკის ეფექტურობის თაობაზე, მათ შორის, იდენტიფიცირებული რისკებისთვის საკმარისი კაპიტალის შენარჩუნებასა და განაწილებაზე;
- 5.8.4 მუდმივად უნდა იღებდეს შესაბამის ანგარიშგებას შესაბამისი სტრუქტურული ერთეულებისგან საწარმოს მიმდინარე რისკის პროფილის, რისკის კულტურასთან დაკავშირებით შესაბამისი აქტივობების, საზღვრების, საზღვრების დარღვევებისა და მიტიგაციის გეგმებთან დაკავშირებით;

5.9 სამეთვალყურეო საბჭოს და აუდიტის კომიტეტს შორის უნდა არსებობდეს ეფექტური კომუნიკაცია და კოორდინაცია, რაც, მათ შორის, მოიცავს ინფორმაციის გაცვლას, ყველა სახის რისკის გათვალისწინებას, მათ შორის, ახლად გამოვლენილი რისკებისა და ასევე ნებისმიერი სახის საჭირო შესწორებების შეტანას საწარმოს რისკის მართვის ჩარჩოში.

5.10 ფუნქციების ეფექტურად შესრულების მიზნით, სამეთვალყურეო საბჭოს სრული წვდომა უნდა ჰქონდეს როგორც დირექტორის, რისკებისა და ფინანსური კონტროლის პერსონალთან, ასევე, სხვა შიდა და გარე მხარეებთან;

5.11 სამეთვალყურეო საბჭომ უნდა უზრუნველყოს საწარმოს ანაზღაურების სისტემის შექმნა და გამართულად ფუნქციონირება, ასევე, საწარმოს ანაზღაურების სისტემის შესაბამისობა მის კულტურასთან, გრძელვადიან ბიზნესს და რისკის მართვის ჩარჩოსთან, საწარმოს საქმიანობასთან და კონტროლის გარემოსთან ისევე, როგორც კანონმდებლობისთან/საზედამხედველო მოთხოვნებთან.

5.12 სამეთვალყურეო საბჭომ რეგულარულად უნდა განიხილოს საწარმოს ანაზღაურების პოლიტიკა და შესაბამისი რეკომენდაციები წარუდგინოს საწარმოს დირექტორს, ასევე უნდა უზრუნველყოს საწარმოს ანაზღაურების პოლიტიკის ეფექტურობისა და მისი კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობის შეფასება, მათ შორის ძირითადი საქმიანობის შედეგების ინდიკატორებთან მიმართებით;

5.13 სამეთვალყურეო საბჭომ ყოველწლიურად უნდა მოამზადოს რეკომენდაციები მმართველი ორგანოს ანაზღაურებასთან დაკავშირებით და წარუდგინოს იგი დასამტკიცებლად საერთო კრებას.

5.14 სამეთვალყურეო საბჭო უზრუნველყოფს საწარმოს შიდა მმართველობითი სტრუქტურის შესაბამისობას კორპორაციული მართვის საკითხების მომწესრიგებელ კანონმდებლობის მოთხოვნებთან და ორგანიზაციის შიდა წესებთან/დოკუმენტებთან;

5.15 სამეთვალყურეო საბჭო უზრუნველყოფს ორგანიზაციის შიგნით ისეთი გადაწყვეტილებების მიღების სისტემის არსებობას, რომელიც, თავის მხრივ, უზრუნველყოფს გადაწყვეტილებების მიღებისას ორგანიზაციის რეპუტაციული რისკების შეფასებას და ამასთან, სრულ შესაბამისობას კანონმდებლობასთან და ორგანიზაციის შიდა სტანდარტებთან.

5.16 სამეთვალყურეო საბჭო განიხილავს ახალ კანდიდატურებს და დირექტორის კანდიდატურებს. ამასთან, სამეთვალყურეო საბჭო აქტიურად უნდა იყოს ჩართული სამეთვალყურეო საბჭოს სტრუქტურული დაგეგმარების პროცესში, მათ შორის, საბჭოს წევრთა გადარჩევის საკითხების მიმართულებით, რა დროსაც გათვალისწინებული უნდა იყოს საწარმოსა და მისი ბიზნეს სტრატეგიის მოთხოვნები, საჭიროებები და საბჭოში არსებული უნარები და ექსპერტული ცოდნა;

- 5.17 სამეთვალყურეო საბჭო რეგულარულად განიხილავს სამეთვალყურეო საბჭოს ფუნქციონირების ეფექტურობასა და ეფექტიანობას. რეგულარულად გადახედავს რიგ პოზიციებზე დანიშნულ პირთა კანდიდატურებს, როგორებიცაა აღმასრულებელი დირექტორი და ფინანსური დირექტორი და სხვა პირთა დანიშვნის საფუძვლებს;
- 5.18 სამეთვალყურეო საბჭო უზრუნველყოფს, რომ საწარმოში არსებობდეს ადეკვატური პოლიტიკები და პროცედურები დირექტორის წევრების დანიშვნის, გათავისუფლებისა და გადარჩევის კუთხით. საბჭო აქტიურად უნდა იყოს ჩართული ამ მიმართულებებით საწარმოში მიმდინარე პროცესებში;
- 5.19 სამეთვალყურეო საბჭო ჩართული უნდა იყოს სამეთვალყურეო საბჭოსა და დირექტორის ჩანაცვლებისა და ეფექტურობის შეფასების პროცესში ისევე, როგორც საწარმოს ადამიანური რესურსების პოლიტიკის მონიტორინგის პროცესებში.
- 5.20 სამეთვალყურეო საბჭომ უნდა უზრუნველყოს რისკების მართვის, ანაზღაურების, ნომინაციისა და კორპორაციული მართვის კომიტეტების ფუნქციების შესრულება საჭიროების შემთხვევაში.

კარი VI

სამეთვალყურეო საბჭოს შერჩევის კრიტერიუმებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფისათვის სათანადო პოლიტიკა და პროცედურები

- 6.1 „კომპანიის“ კორპორაციულ მართვაზე პასუხისმგებელია სამეთვალყურეო საბჭო. დირექტორი ვალდებულია უზრუნველყოს სამეთვალყურეო საბჭოს მიერ დამტკიცებული კორპორაციული მართვის სხვადასხვა პოლიტიკის ეფექტიანი შესრულება;
- 6.2 კომპანიას უნდა გააჩნდეს მკაფიოდ განსაზღვრული ორგანიზაციული და მმართველობის სტრუქტურა, სადაც არავინ სარგებლობს შეუზღუდავი უფლებამოსილებებით და რომელიც უზრუნველყოფს პასუხისმგებლობების განსაზღვრის, რისკების ეფექტიანი იდენტიფიცირების, მართვის, მონიტორინგისა და ანგარიშგების პროცესებს, შესაბამის შიდა კონტროლის მექანიზმებს, მათ შორის ჯანსაღი ადმინისტრირებისა და სააღრიცხვო პროცედურებს, რისკების მართვის ეფექტურ საინფორმაციო სისტემებსა და კონტროლებს, ანაზღაურების პოლიტიკასა და პროცედურებს;
- 6.3 კომპანიას უნდა გააჩნდეს სტრატეგია და სათანადო რესურსები, რათა მიღწეულ იქნეს დასახული მიზნები, მათ შორის მდგრადი განვითარების მიზნებიც;
- 6.4 საწარმოს უნდა გააჩნდეს მდგრადი განვითარების მიზნები, მათ შორის გარემოსდაცვითი და სოციალური მმართველობის საკითხები, რომლებიც მინიმუმ უნდა მოიცავდეს ისეთ საკითხებს, როგორიცაა:
- ადამიანური რესურსების პოლიტიკის შემუშავება, რომელიც ეფუძნება როგორც ქართულ კანონმდებლობას, ასევე საერთაშორისოდ აღიარებულ შრომით სტანდარტებს და ადამიანის უფლებების დაცვას;
  - თანამშრომლებისთვის უსაფრთხო და ჯანსაღი სამუშაო გარემოს უზრუნველყოფა;
  - გარემოს დაცვა გარემოსდაცვითი რეგულაციებისა და საერთაშორისო სტანდარტებისა და სახელმძღვანელოების შესაბამისად
- 6.5 კომპანიის მმართველი ორგანოს ნებისმიერი წევრი უფლებამოსილია კომპანიის კორპორაციული მართვის სისტემასთან არსებულ პრობლემურ საკითხებზე მიმართოს სამეთვალყურეო საბჭოს;
- 6.6 კომპანიას უნდა გააჩნდეს სამეთვალყურეო საბჭოსთან შექმნილი კომიტეტთა დებულებები, რომელშიც გაწერილი იქნება კომიტეტის მანდატი, საქმიანობის მიმართულებები და პროცედურები, მათ შორის კომიტეტის სამეთვალყურეო საბჭოსთან ანგარიშგების, კომიტეტის წევრობასთან დაკავშირებული შეზღუდვების, კომიტეტის

წევრთა როლებისა და ფუნქციების შესახებ საკითხები;

- 6.7 კომპანიას უნდა გააჩნდეს ეთიკის კოდექსი, რომელიც დანერგავს თანამშრომლების და მმართველი ორგანოს წევრების ეთიკური ქცევის მაღალ სტანდარტებს;
- 6.8 კომპანიის წესდება, ეთიკის კოდექსი და კომიტეტთა დებულებები პერიოდულად უნდა განახლდეს და იყოს საჯაროდ ხელმისაწვდომი;
- 6.9 კომპანიამ უნდა უზრუნველყოს საკუთარი კორპორაციული მართვის სისტემის საქართველოს კანონმდებლობის, მათ შორის საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2021 წლის 7 დეკემბერის ბრძანება N172/04-ით დამტკიცებულ კორპორაციულ მართვის კოდექსის მოთხოვნებთან შესაბამისობა. კომპანიის მიერ შემუშავებულ სხვადასხვა პოლიტიკასა და პროცედურებში სრულად უნდა იყოს გათვალისწინებული საქართველოს კანონმდებლობის, მათ შორის საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2021 წლის 7 დეკემბერის ბრძანება N172/04-ით დამტკიცებულ კორპორაციულ მართვის კოდექსის მოთხოვნები.

(ამოღებულია 6-9 პუნქტები)

10. სამეთვალყურეო საბჭოს შემადგენლობა

- 10.1. სამეთვალყურეო საბჭოს წევრების კომპეტენცია და უნარები უნდა უზრუნველყოფდეს ფინანსური საქმიანობის სათანადოდ წარმართვასა და რისკების მართვის ეფექტურ ცოდნას.
- 10.2. თუ სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი აღარ აკმაყოფილებს შესაბამისი კანონმდებლობით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს, ან ამის პოტენციური საფრთხე არსებობს, ან წევრი ვეღარ ასრულებს დაკისრებულ ფუნქციებს, სამეთვალყურეო საბჭომ უნდა მიიღოს შესაბამისი ზომები.
- 10.3. სამეთვალყურეო საბჭო უნდა შედგებოდეს წევრთა საკმარისი რაოდენობისგან „კომპანიის“ მასშტაბისა და კომპლექსურობის შესაბამისად.
- 10.4. სამეთვალყურეო საბჭოს წევრთა არანაკლებ ორი წევრი უნდა იყოს დამოუკიდებელი.
- 10.5. სამეთვალყურეო საბჭოს წევრის ან კანდიდატის დამოუკიდებლობა მის დანიშვნამდე უნდა დასტურდებოდეს სამეთვალყურეო საბჭოს მიერ.
- 10.6. სამეთვალყურეო საბჭოს წევრებს უნდა ჰქონდეთ ცოდნა და გამოცდილება შესაბამის სფეროებში და განსხვავებული გამოცდილება, რათა უზრუნველყოფილ იქნას მოსაზრებათა მრავალფეროვნება.
- 10.7. „კომპანიას“ უნდა ჰქონდეს შესაბამისი პროცედურები და პოლიტიკა სამეთვალყურეო საბჭოს წევრების შერჩევისა და შესაბამის კრიტერიუმებთან მათი შესაბამისობის უზრუნველსაყოფად.
- 10.8. სამეთვალყურეო საბჭოს წევრები ერთობლივად არიან პასუხისმგებელნი „კომპანიის“ საერთო ინტერესებზე, მიუხედავად მათი დამნიშნავი აქციონერებისა.
- 10.9. სამეთვალყურეო საბჭოს წევრთა ცოდნისა და უნარების შექმნის, განვითარებისა და გაუმჯობესების და თავიანთი მოვალეობების შესრულების მიზნით, სამეთვალყურეო საბჭომ უნდა უზრუნველყოს თავის წევრთა მონაწილეობა საკვალიფიკაციო პროგრამებში და შესაბამის საკითხებთან დაკავშირებულ ტრენინგებზე ხელმისაწვდომობა.
- 10.10. სამეთვალყურეო საბჭოს მხრიდან ყოველწლიურ შეფასებას უნდა ექვემდებარებოდეს საბჭოს სტრუქტურა, ზომა და შემადგენლობა, ასევე სამეთვალყურეო საბჭოსთან შექმნილი კომიტეტების სტრუქტურა და კოორდინაცია, საბჭოს თითოეული წევრის შესაბამისობა კანონმდებლობისა და საწარმოს შიდა წესების მოთხოვნებთან, ასევე, შეფასებული უნდა იქნეს საბჭოს შიდა მმართველობითი პრაქტიკებისა და პროცედურების ეფექტურობა.
- 10.11. სამეთვალყურეო საბჭოს უნდა გააჩნდეს თვითშეფასების და შეფასების შესაბამისი პროცედურები.

11. სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე

- 11.1. სამეთვალყურეო საბჭო საკუთარი შემადგენლობიდან ირჩევს თავმჯდომარეს, რომელიც პასუხისმგებელია საბჭოს ეფექტიან ფუნქციონირებაზე, მათ შორის, საბჭოს წევრებს შორის ნდობისა და კოლეგიალური ურთიერთობის კოორდინაციასა და ეფექტიან თანამშრომლობაზე;
- 11.2. სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე სასურველია იყოს საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2021 წლის 7 დეკემბერის ბრძანება N172/04-ით დამტკიცებულ კორპორაციულ მართვის კოდექსის მე-16 მუხლით გათვალისწინებული დამოუკიდებელი წევრი, ხოლო თუ სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე არ არის დამოუკიდებელი წევრი, თავმჯდომარისთვის მიკუთვნებულ ყველა იმ გადაწყვეტილებას, რომელმაც შესაძლებელია უარყოფითი გავლენა იქონიოს კომპანიის ინვესტორთა ინტერესებზე, თავმჯდომარე იღებს დამოუკიდებელი წევრის თანხმობით. გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ინტერესთა კონფლიქტის აღმოჩენის შემთხვევაში, სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე პასუხისმგებელია არსებული და პოტენციური ინტერესთა კონფლიქტის არიდებასა და გამორიცხვაზე

კარი VII

სამეთვალყურეო საბჭოს (ორგანიზაციის) კომიტეტები

- 7.1 „კომპანია“ ვალდებულია შექმნას სამეთვალყურეო საბჭოს წევრებისგან დაკომპლექტებული სულ მცირე აუდიტის, ანაზღაურების, მართვისა და ნომინაციის, რისკების მართვისა და საინვესტიციო კომიტეტები.
- 7.2 თითოეულ კომიტეტს უნდა ჰქონდეს საკუთარი დებულება ან შესაბამისი მექანიზმი, რომელიც განსაზღვრავს მის მანდატს, მოქმედების ფარგლებსა და სამუშაო პროცედურებს. აღნიშნული მოიცავს კომიტეტის ანგარიშვალდებულების ფორმას სამეთვალყურეო საბჭოს მიმართ, რა არის მოსალოდნელი კომიტეტის წევრებისგან და კომიტეტში მუშაობის ვადის ნებისმიერ შეზღუდვას. ძალაუფლების არაჯეროვანი კონცენტრაციის თავიდან აცილებისა და ახალი პერსპექტივების ხელშეწყობის მიზნით სამეთვალყურეო საბჭომ უნდა განიხილოს აღნიშნულ კომიტეტთა წევრებისა და თავმჯდომარეების პერიოდული ცვლილება.
- 7.3 კომიტეტები უნდა აწარმოებდნენ გადაწყვეტილებებისა და განხილვების შესაბამის ჩანაწერებს, გარკვეულ შემთხვევებში კორპორაციული მდივნის/ადმინისტრაციული ასისტენტის დახმარებით. ამავდროულად, კომიტეტები რეგულარულად უნდა წარადგენდნენ მიღებული გადაწყვეტილებებისა და რეკომენდაციების შესახებ ანგარიშებს სამეთვალყურეო საბჭოში. მიუხედავად ამისა, კომიტეტის თითოეულ გადაწყვეტილებაზე საბოლოო პასუხისმგებლობა ეკისრება სამეთვალყურეო საბჭოს.
- 7.4 დამოუკიდებელი წევრები კომიტეტებში წამყვან როლს შეასრულებენ. თითოეული კომიტეტი უნდა შედგებოდეს სამეთვალყურეო საბჭოს სულ მცირე სამი წევრისგან და მათი პასუხისმგებლობები უფლებამოსილებას უნდა ანიჭებდეთ მათ, სათანადოდ განახორციელონ მოვალეობები.
- 7.5 სამეთვალყურეო საბჭოს კომიტეტები უნდა შედგებოდეს სპეციალიზებული უნარებისა და გამოცდილების მიხედვით დანიშნული წევრებისგან. ობიექტურობა და ჯეროვანი გადაწყვეტილებების მიღება უზრუნველყოფილი უნდა იყოს.
- 7.6 კომიტეტების დებულებები, განსაკუთრებით უფლებამოსილებებისა და პასუხისმგებლობების ნაწილში, რეგულარულად უნდა გადაიხედოს კომიტეტების მიერ, გარკვეულ შემთხვევებში სამეთვალყურეო საბჭოსთან

ერთად. აღნიშნული გადახედვა უნდა განხორციელდეს სულ მცირე წელიწადში ერთხელ და უნდა იყოს დოკუმენტირებული.

7.7 კომიტეტებს უნდა ჰქონდეთ წვდომა ნებისმიერი სახის ინფორმაციაზე. ამასთან, მათ უნდა შეეძლოთ დირექტორის თანდასწრების გარეშე შეხვდნენ „კომპანიის“ კონტროლის ფუნქციის მქონე სტრუქტურულ ერთეულებს.

8. აუდიტის კომიტეტი

8.1. საწარმო ვალდებულია სამეთვალყურეო საბჭოს წევრებისაგან შექმნას აუდიტის კომიტეტი;

8.2. აუდიტის კომიტეტი თავისი ფუნქციების შესრულებისას ხელმძღვანელობს სამეთვალყურეო საბჭოს მიერ დამტკიცებული კომიტეტის დებულების შესაბამისად;

8.3. სამეთვალყურეო საბჭო გონივრული პერიოდულობით უნდა ცვლიდეს კომიტეტის თავმჯდომარესა და წევრთა შემადგენლობას, რათა უზრუნველყოფილ იქნას კომიტეტის საქმიანობაში ახალი ხედვებისა და მიმართულებების წახალისება;

8.4. კომიტეტის მიერ მიღებულ რეკომენდაციებსა და განხილვების შედეგებზე უნდა იწარმოებოდეს შესაბამისი ჩანაწერები, შესაძლებლობის შემთხვევაში კორპორაციული მდივნის, ხოლო მისი არარსებობის შემთხვევაში – სამეთვალყურეო საბჭოს მიერ განსაზღვრული იმ პირის მიერ, ვინც ითავსებს კორპორაციული მდივნის ფუნქციებს. კომიტეტი გადაწყვეტილებებისა და რეკომენდაციების თაობაზე ანგარიშს რეგულარულად უნდა წარადგენდნენ სამეთვალყურეო საბჭოსთან;

8.5. კომიტეტი მინიმუმ 3 წევრისგან უნდა იყოს დაკომპლექტებული. სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი ერთდროულად არ უნდა იყოს ორზე მეტი კომიტეტის წევრი.

8.6. კომიტეტის შეხვედრები წინ უნდა უძღოდეს სამეთვალყურეო საბჭოს სხდომებს. სხვა შემთხვევაში ის უნდა იკრიბებოდეს წელიწადში მინიმუმ ორჯერ, ასევე, ნებისმიერ დროს აუცილებლობის შემთხვევაში;

8.7. სამეთვალყურეო საბჭო კომიტეტში წევრებს საჭირო სპეციალიზებული უნარებისა და გამოცდილების გათვალისწინებით უნდა ნიშნავდეს. კომიტეტში წახალისებული უნდა იყოს ობიექტურობა და არსებობდეს ჯანსაღი დისკუსიისთვის საჭირო გარემო;

8.8. აუდიტის კომიტეტი იკრიბება წელიწადში ოთხჯერ და წარუდგენს სამეთვალყურეო საბჭოს ანგარიშგებას წლიური და ნახევარწლიური ანგარიშგების დამტკიცების პერიოდის შესაბამისად, საჭიროების შემთხვევაში მას შეუძლია მოითხოვოს დირექტორთა, შიდა და გარე აუდიტორების და სხვა დაქირავებულ პირების შეხვედრაზე დასწრება.

8.9. სამეთვალყურეო საბჭოსთან შექმნილი აუდიტის კომიტეტი სხვა ფუნქციებთან ერთად პასუხისმგებელია:

ა) განსაზღვროს შიდა აუდიტისა და ფინანსური ანგარიშგების პოლიტიკა;

ბ) მონიტორინგი გაუწიოს ფინანსური და არაფინანსური ანგარიშგების შედგენის პროცესებს;

გ) მონიტორინგი გაუწიოს და აქტიურად ითანამშრომლოს საწარმოს შიდა და გარე აუდიტორებთან;

დ) შეაფასოს გარე აუდიტორის ეფექტიანობა, გამოთქვას მოსაზრება გარე აუდიტორთა კანდიდატურებთან დაკავშირებით, წარუდგინოს შესაბამისი რეკომენდაციები სამეთვალყურეო საბჭოს ან აქციონერებს/პარტნიორებს მათ კანდიდატურებთან, დანიშვნასთან, ანაზღაურებასთან ან გათავისუფლებასთან დაკავშირებით;

ე) შეაფასოს შიდა აუდიტის სამსახურის საქმიანობის ეფექტიანობა და დამოუკიდებლობა;

ვ) უზრუნველყოს შიდა და გარე აუდიტორების ფუნქციების ადეკვატურობა, დამოუკიდებლობა და ეფექტური ურთიერთთანამშრომლობა;

ზ) განიხილოს გარე აუდიტორის მიერ მომზადებული სარეკომენდაციო წერილი და მონიტორინგი გაუწიოს დირექტორის მიერ არსებული ნაკლოვანებების გამოსწორების მიზნით შესაბამის ზომების გატარებას;

თ) განიხილოს და სამეთვალყურეო საბჭოს დასამტკიცებლად წარუდგინოს ჩასატარებელი შიდა აუდიტის ფარგლები და ჩატარების სიხშირე;

ი) მიიღოს შიდა აუდიტის ანგარიშგებები და უზრუნველყოს საწარმოს დირექტორატის მხრიდან სათანადო ღონისძიებების დროულად გატარება აუდიტის პროცესში ან კონტროლის სხვა ფუნქციების მიერ იდენტიფიცირებული კონტროლის სისუსტეების, კანონმდებლობასთან შეუსაბამობის ან სხვა ნაკლოვანებათა აღმოსაფხვრელად;

კ) მონიტორინგი გაუწიოს საწარმოს სააღრიცხვო პოლიტიკისა და პრაქტიკის ჩამოყალიბებას;

ლ) განიხილოს საწარმოს რისკების მართვის მთლიანი ჩარჩო და შიდა კონტროლის სისტემების ეფექტურობა და სტრუქტურა, მათ შორის, განიხილოს მესამე პირთა მოსაზრებები აღნიშნულ საკითხებთან დაკავშირებით;

8.10. კომიტეტის თავმჯდომარე უნდა იყოს სამეთვალყურეო საბჭოს დამოუკიდებელი წევრი;

8.11. აუდიტის კომიტეტის წევრებს, მათ შორის კომიტეტის თავმჯდომარეს უნდა ჰქონდეთ ფინანსური ანგარიშგების ანალიზის უნარი და ჰქონდეთ ფინანსური განათლება ან შესაბამისი ფინანსური გამოცდილება;

8.12. აუდიტის კომიტეტის წევრებს მუდმივად უნდა ჰქონდეთ სრული წვდომა დირექტორის, შიდა აუდიტისა და რისკების მართვის ფუნქციებთან. აუდიტის კომიტეტი ყოველწლიურად უნდა განიხილავდეს გარე აუდიტორთა დამოუკიდებლობას და კორპორაციული მართვის ანგარიშში ამჟღავნებდეს შემდეგი სახის ინფორმაციას:

ა) გარე აუდიტორებზე მთლიანი საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში გაცემული ანაზღაურების შესახებ;

ბ) საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში აუდიტორული და სხვა სახის მომსახურებებზე გაცემული ანაზღაურების ელემენტების ან შესაბამის უარყოფით მოსაზრებას საწარმოს წლიურ ანგარიშში. თუ გარე აუდიტორები, გარდა აუდიტორული მომსახურებისა, იმავდროულად უზრუნველყოფენ საწარმოსთვის სხვა სახის მომსახურების გაწევას, აუდიტის კომიტეტი უნდა განიხილავდეს ამ მომსახურებათა შინაარსსა და ფარგლებს და უზრუნველყოფდეს ობიექტურობის შენარჩუნებას და ინტერესთა კონფლიქტის გამორიცხვას.

8.13. საწარმოს მიმდინარე აუდიტის განმახორციელებელი ფირმის/აუდიტორის ყოფილი პარტნიორი ან დირექტორი არ შეიძლება იმავდროულად იყოს საწარმოს აუდიტის კომიტეტის წევრი:

ა) აუდიტორული ფირმის პარტნიორის ან დირექტორის პოზიციის დატოვებიდან 12 თვის განმავლობაში;

ბ) თუ მას აქვს გარკვეული სახის ფინანსური ინტერესი აუდიტორულ ფირმაში მიუხედავად პოზიციის დატოვებისა;

8.14 გარე აუდიტორების დამოუკიდებლობის გაძლიერების მიზნით, სამეთვალყურეო საბჭომ, დროდადრო, კარგი პრაქტიკის სახით, უნდა უზრუნველყოს გარე აუდიტორთა (აუდიტორული ფირმის ან ინდივიდუალურად, ფირმის თანამშრომლების) როტაცია.

9. რისკების მართვის კომიტეტი

9.1 სხვა ფუნქციებთან ერთად რისკების მართვის კომიტეტი:

- განიხილავს რისკის ყველა სტრატეგიას როგორც აგრეგირებული, ისე ინდივიდუალური რისკის სახის მიხედვით და რეკომენდაციებს აწვდის სამეთვალყურეო საბჭოს აღნიშნულის თაობაზე, ისევე როგორც „კომპანიის“ მიმდინარე და სამომავლო რისკის აპეტიტზე;
- სამეთვალყურეო საბჭოს წარუდგენს ანგარიშს „კომპანიის“ რისკის კულტურის შესახებ და განიხილავს მის რისკის პოლიტიკას, სულ მცირე ყოველწლიურად;
- მონიტორინგს უწევს მენეჯმენტს, რამდენად სათანადო პროცესების დაცვით ხდება „კომპანიაში“ დამტკიცებულ რისკების პოლიტიკასთან შესაბამისობა;
- თანამშრომლობს და მონიტორინგს უწევს რისკების აღმასრულებელ კომიტეტს;
- რეკომენდაციას აძლევს სამეთვალყურეო საბჭოს რისკის სტრატეგიებისა და პოლიტიკის ეფექტურობის თაობაზე, მათ შორის, იდენტიფიცირებული რისკებისთვის საკმარისი კაპიტალის განაწილებასა და შენარჩუნებაზე;
- მონიტორინგს უწევს კაპიტალისა და ლიკვიდობის მართვის სტრატეგიებს; ასევე, ყველა სხვა სახის რისკს, მათ შორის საკრედიტო, საბაზრო, საოპერაციო და რეპუტაციულ რისკებს, რათა უზრუნველყოფილ იქნას მათი რისკის აპეტიტთან შესაბამისობა.

9.2 რისკების მართვის კომიტეტი პასუხისმგებელია რეკომენდაციები და მოსაზრებები წარუდგინოს სამეთვალყურეო საბჭოს რისკის არსებულ და სამომავლო აპეტიტთან დაკავშირებით. ამასთან, სულ მცირე წელიწადში ერთხელ, სამეთვალყურეო საბჭოს წარუდგინოს ანგარიში მატერიალურ რისკებსა და სხვა იდენტიფიცირებულ მნიშვნელოვან საკითხებზე, მათ შორის, შიდა კონტროლის სისტემებისა და რისკების მართვის სტრუქტურის, ეფექტური ფუნქციონირების, უწყვეტობისა და ზოგადად, რისკის კულტურის შესახებ.

9.3 რისკების მართვის კომიტეტი რეგულარულად უნდა იღებდეს ინფორმაციას და ანგარიშებს რისკების აღმასრულებელი კომიტეტისა და სხვა შესაბამისი ფუნქციებისგან „კომპანიის“ რისკის მიმდინარე პროფილის, რისკის კულტურის მიმდინარე მდგომარეობის, გაცხადებულ რისკის აპეტიტთან დაკავშირებით შესაბამისი აქტივობებისა და ლიმიტების, ლიმიტების დარღვევისა და შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმებთან დაკავშირებით.

9.4 აუდიტის კომიტეტსა და რისკების მართვის კომიტეტს შორის უნდა არსებობდეს ეფექტური კომუნიკაცია და კოორდინაცია ინფორმაციის გაცვლის ხელშეწყობისა და ყველა რისკის, მათ შორის, პოტენციური რისკების ეფექტურად დაფარვის, ასევე რისკის მართვის ჩარჩოში ნებისმიერი სახის საჭირო ცვლილებების შეტანის მიზნით.

- 9.5 რისკების მართვის კომიტეტს უნდა შეემდოს თავისუფალი და შეუზღუდავი ურთიერთობა დირექტორთან, რისკებისა და ფინანსური კონტროლის პერსონალთან და სხვა (შიდა და გარე) მხარეებთან დაკისრებული მოვალეობების სათანადოდ შესრულების მიზნით.
- 9.6 რისკების მართვის კომიტეტის თავმჯდომარე უნდა იყოს დამოუკიდებელი და არ უნდა იყოს სამეთვალყურეო საბჭოს ან რომელიმე სხვა კომიტეტის თავმჯდომარე. ამასთან, რისკების მართვის კომიტეტი უნდა შედგებოდეს არანაკლებ 3 წევრისგან, რომელთა უმრავლესობა უნდა იყოს სამეთვალყურეო საბჭოს დამოუკიდებელი წევრი.
- 9.7 რისკების მართვის კომიტეტი მუდმივად უნდა თანამშრომლობდეს რისკების აღმასრულებელ კომიტეტთან, რათა უზრუნველყოფილ იქნას „კომპანიაში“ არსებული რისკების ეფექტური მართვის სისტემის განვითარება და მუდმივი შენარჩუნება, რომელიც ბიზნესისთვის დამახასიათებელი რისკების ბუნების, მასშტაბისა და სირთულის ადეკვატური და პროპორციულია.

10. ანაზღაურების კომიტეტი

- 10.1. ანაზღაურების კომიტეტი ხელს უნდა უწყობდეს ორგანიზაციას ანაზღაურების სისტემის შექმნისა და ფუნქციონირების ზედამხედველობის კუთხით, ასევე, უზრუნველყოს, რომ ანაზღაურების სისტემა შესაბამისობაში იყოს რისკის კულტურასთან, ბიზნესის გრძელვადიან სტრატეგიასთან და რისკის აპეტიტთან, კომერციულ საქმიანობასთან და კონტროლთან ისევე, როგორც საკანონმდებლო/საზედამხედველო მოთხოვნებთან.
- 10.2. ანაზღაურების კომიტეტის თავმჯდომარე უნდა იყოს სამეთვალყურეო საბჭოს დამოუკიდებელი წევრი. ამასთან, ანაზღაურების კომიტეტი მინიმუმ სამი წევრისგან უნდა შედგებოდეს, რომელთა უმრავლესობას სამეთვალყურეო საბჭოს დამოუკიდებელი წევრები უნდა შეადგენდნენ.
- 10.3. ანაზღაურების კომიტეტი ვალდებულია:
- ა. რეგულარულად განიხილოს და წარუდგინოს რეკომენდაციები სამეთვალყურეო საბჭოს „კომპანიის“ ანაზღაურების პოლიტიკის შესახებ, რათა უზრუნველყოფილ იქნას „კომპანიის“ ანაზღაურების პოლიტიკის საერთაშორისო სტანდარტებსა და ზემდგომი საზედამხედველო ორგანოების წესებთან შესაბამისობა. აღნიშნული, თავის მხრივ, გულისხმობს ანაზღაურების პოლიტიკის ეფექტურობის შეფასებას და დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობას;
  - ბ. სამეთვალყურეო საბჭოს ყოველწლიურად წარუდგინოს რეკომენდაციები დირექტორის და სხვა წევრების ანაზღაურების შესახებ;
  - გ. სამეთვალყურეო საბჭოს ყოველწლიურად წარუდგინოს რეკომენდაციები იმ პირთა კატეგორიების შესახებ, რომლებსაც ანაზღაურების პოლიტიკა ეხება.
- 10.4. ანაზღაურების კომიტეტი მჭიდროდ უნდა თანამშრომლობდეს რისკების მართვის კომიტეტთან ანაზღაურების სისტემით განსაზღვრული წახალისებების შეფასების მიზნით. რისკების მართვის კომიტეტმა, ანაზღაურების კომიტეტის ამოცანების შეფერხების გარეშე, უნდა შეამოწმოს ითვალისწინებს თუ არა ანაზღაურების სისტემით გათვალისწინებული წახალისება რისკს, კაპიტალს, ლიკვიდობას და შემოსავლების პროგნოზსა და დროში განაწილებას.

11. მართვისა და ნომინაციის კომიტეტი

11.1. მართვისა და ნომინაციის კომიტეტი:

- ა. წარუდგენს რეკომენდაციებს სამეთვალყურეო საბჭოს როგორც დირექტორის, ასევე სამეთვალყურეო საბჭოს წევრების ახალი კანდიდატურების შესახებ. მართვისა და ნომინაციის კომიტეტმა უნდა უზრუნველყოს სამეთვალყურეო საბჭოს წევრების შემცვლელთა მოძიების დაგეგმვა, რა დროსაც გათვალისწინებულ უნდა იქნას ბიზნეს-სტრატეგიის სამომავლო მოთხოვნები და არსებული უნარები და ექსპერტული ცოდნა;
- ბ. რეგულარულად განიხილავს სამეთვალყურეო საბჭოს მუშაობის ეფექტურობასა და ეფექტიანობას. მართვისა და ნომინაციის კომიტეტმა უნდა განიხილოს მაღალი თანამდებობის პირების, როგორებიცაა დირექტორი, მენეჯმენტის წევრები, დირექტორის მოადგილე, ფინანსური მმართველი და შესაბამისად სხვათა კანდიდატურები და გადადგომის მიზეზები;
- გ. უზრუნველყოფს, რომ არსებობდეს სათანადო პოლიტიკა და პროცედურები დირექტორის დანიშვნის, გათავისუფლებისა და გადარჩევის კუთხით და აქტიურად იყოს ჩართული ამგვარ პროცესებში;
- დ. უზრუნველყოფს, რომ სამეთვალყურეო საბჭო არ იქნას დომინირებული ერთი პირის ან პირთა მცირე ჯგუფის მიერ იმგვარად, რომ ეს საზიანო იყოს „კომპანიის“ საერთო ინტერესებისათვის;
- ე. შესაძლოა მონაწილეობდეს სამეთვალყურეო საბჭოს, დირექტორისნეფექტიანობის შეფასებაში, ისევე, როგორც „კომპანიის“ პერსონალისა და ადამიანური რესურსების პოლიტიკის მონიტორინგის პროცესში;
- ვ. უზრუნველყოფს შიდა მმართველობითი სტრუქტურის მოთხოვნებთან და კორპორაციული მართვის შესახებ „კომპანიის“ შიდა წესებთან/დოკუმენტებთან შესაბამისობას;
- ზ. უზრუნველყოფს გადაწყვეტილების მიღების ეფექტური სისტემის არსებობას, რაც ხელს შეუწყობს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში რეპუტაციული რისკების შეფასებას, ისევე, როგორც მათ შესაბამის კანონმდებლობასთან და შიდა სტანდარტებსა და წესებთან შესაბამისობას;
- თ. სხვა მოვალეობებთან ერთად, ასრულებს „კომპანიის“ ეთიკის კოდექსითა და ქცევის პოლიტიკით დაკისრებულ მოვალეობებს.

11.2. მართვისა და ნომინაციის კომიტეტი სამეთვალყურეო საბჭოს მინიმუმ სამი წევრისგან უნდა შედგებოდეს, რომელთაგან ორი უნდა იყოს დამოუკიდებელი.

12. საინვესტიციო კომიტეტი

12.1. საინვესტიციო კომიტეტი უნდა დაეხმაროს სამეთვალყურეო საბჭოს ინფრასტრუქტურულ პროექტებში ინვესტიციების განხორციელებასთან დაკავშირებით გადაწყვეტილების მიღების პროცესში და შეამციროს რისკები, რომლებიც დაკავშირებულია ინფრასტრუქტურულ საინვესტიციო გადაწყვეტილებებთან, თითოეულ შემთხვევაში

იმდენად, რამდენადაც ასეთი ზედამხედველობა სხვაგვარად არ წარმოადგენს სამეთვალყურეო საბჭოს სხვა კომიტეტების მოვალეობას ან პასუხისმგებლობას.

12.2. საინვესტიციო კომიტეტი სამეთვალყურეო საბჭოს მინიმუმ სამი წევრისგან უნდა შედგებოდეს, რომელთაგან ყველა უნდა იყოს დამოუკიდებელი.

12.3. საინვესტიციო კომიტეტს აქვს შემდეგი ძირითადი ფუნქციები და ვალდებულებები:

ა. უზრუნველყოს „კომპანიისთვის“ საინვესტიციო სტრატეგიის შესახებ მაღალი დონის ინფორმაციის მიწოდება;

ბ. განიხილოს და რეკომენდაცია გაუწიოს სამეთვალყურეო საბჭოს საინვესტიციო პოლიტიკისა და სახელმძღვანელო პრინციპების დასამტკიცებლად, საინვესტიციო მიზნებისა და გრძელვადიანი ინფრასტრუქტურული საინვესტიციო მიზნების ჩათვლით;

გ. მოიწვიოს კონსულტანტები და მრჩეველები „კომპანიის“ ინფრასტრუქტურული საინვესტიციო გადაწყვეტილებების შეფასების პროცესში დასახმარებლად;

დ. საინვესტიციო კომიტეტის თითოეული შეხვედრის შემდეგ ანგარიში წარუდგინოს სამეთვალყურეო საბჭოს თავისი საქმიანობის, დასკვნებისა და რეკომენდაციების შესახებ და საჭიროებისამებრ, ოქმებისა და სპეციალური პრეზენტაციების საშუალებით აცნობოს სამეთვალყურეო საბჭოს საინვესტიციო კომიტეტის მოვალეობებისა და პასუხისმგებლობების შესრულების პროცესში მნიშვნელოვანი განვითარებების შესახებ.

კარი VIII

ორგანიზაციის დირექტორი

8.1 დირექტორი წარმოადგენს „კომპანიის“ უმაღლეს ადმასრულებელ პირს, რომელსაც საბოლოო ადმასრულებელი პასუხისმგებლობა ეკისრება „კომპანიის“ ოპერაციებზე, შესაბამისობასა და საქმიანობაზე. დირექტორი წარმოადგენს სამეთვალყურეო საბჭოსა და დირექტორს შორის დამაკავშირებელ მთავარ რგოლს.

8.2 დირექტორს ნიშნავს სამეთვალყურეო საბჭო.

8.3 დირექტორს უნდა ჰქონდეს სათანადო პიროვნული თვისებები, პროფესიონალიზმი და კეთილსინდისიერება თავისი ვალდებულებების შესასრულებლად.

8.4 დირექტორმა უნდა დანერგოს ბიზნეს სტრატეგიები, რისკის მართვის სისტემები, რისკის კულტურა, პროცესები და კონტროლის ფუნქციები როგორც ფინანსური, ისე არაფინანსური ხასიათის რისკების მართვის მიზნით, ასევე უზრუნველყოს სამეთვალყურეო საბჭოსთვის ფუნქციების შესასრულებლად, დირექტორის ზედამხედველობისა და მისი საქმიანობის შესაფასებლად საჭირო ინფორმაციის მიწოდება.

8.5 დირექტორი პასუხისმგებელია „კომპანიის“ თანამშრომელთა შორის ფუნქციებისა და მოვალეობების გადანაწილებაზე და ეფექტური მმართველობის სტრუქტურაზე, რომელიც ანგარიშვალდებულებასა და გამჭვირვალობას უნდა უზრუნველყოფდეს.

8.6 დირექტორის პასუხისმგებლობებს განსაზღვრავს და დოკუმენტურად აღწერს სამეთვალყურეო საბჭო იმგვარად, რომ არცერთ პირს არ ჰქონდეს ბიზნესზე შეუზღუდავი კონტროლი.

8.7 დირექტორს უნდა ჰქონდეს თავისი ფუნქციების ეფექტურად განხორციელებისთვის საჭირო გამოცდილება და

კომპეტენცია. ამასთან, საჭირო მიმართულებებით ცოდნისა კომპეტენციის გაღრმავების მიზნით გადამზადების პროგრამებში მონაწილეობის შესაძლებლობა. სასურველია, დირექტორის შერჩევა მოხდეს სტრუქტურული დაგეგმვისა და რეკომენდაციების საფუძველზე. აღნიშნულ პროცესში უნდა მოხდეს თითოეული კანდიდატის კვალიფიკაციისა და უნარების შეფასება.

კარი IX

სამეთვალყურეო საბჭოს დამოუკიდებელი წევრის დამოუკიდებლობის კრიტერიუმები

დამოუკიდებლობა - ობიექტური განსჯისა და დამოუკიდებელი გადაწყვეტილების მიღების უნარი ნებისმიერი მხარის არასათანადო გავლენის გარეშე.

სამეთვალყურეო საბჭოს დამოუკიდებელი წევრი - წევრი, რომლის დამოუკიდებლობა დასტურდება კოდექსის მე-5 მუხლის მე-5 პუნქტით დადგენილი წესით, ხოლო შესაბამისი კანდიდატების შერჩევის პროცესში გათვალისწინებული უნდა იქნეს ყველა ქვემოთ მოცემული ფაქტორი. ამასთან, აღნიშნული გარემოებ(ებ)ის არსებობა, თავისთავად არ გულისხმობს, რომ წევრი/კანდიდატი არ არის დამოუკიდებელი. ამგვარი გარემოებები უნდა განიხილოს სამეთვალყურეო საბჭომ კანდიდატის დამოუკიდებლობის ხარისხის შეფასებისას და მათი დამოუკიდებლობის შესახებ არგუმენტები წარმოდგენილი უნდა იქნეს, როდესაც კანდიდატს:

- i. უკანასკნელი ორი წლის მანძილზე ჰქონია რაიმე სახის პირადი ურთიერთობა (ნათესაური კავშირი, თანაცხოვრება, ა. შ.), „კომპანიის“ აქციონერ(ებ)თან, ასევე პირ(ებ)თან, რომლებიც ფლობენ „კომპანიის“ მიერ დაფუძნებულ საწარმოებში მნიშვნელოვან წილს;
- ii. უკანასკნელი ორი წლის განმავლობაში აწარმოებს ბიზნესს (პირდაპირ/არაპირდაპირ) ან აქვს რაიმე სხვა სახის მატერიალური საქმიანი ურთიერთობა „კომპანიის“ ან „კომპანიის“ მიერ დაფუძნებული საწარმოების აქციონერ(ებ)თან, ასევე პირ(ებ)თან, რომლებიც (პირდაპირ/არაპირდაპირ) ფლობენ „კომპანიის“ მიერ დაფუძნებულ საწარმოებში მნიშვნელოვან წილს;
- iii. აქვს რაიმე სახის მატერიალური ვალდებულება (მათ შორის, ფინანსური) მნიშვნელოვანი წილის მფლობელი აქციონერ(ებ)ის ან „კომპანიის“ მიერ დაფუძნებული საწარმოების მიმართ;
- iv. უკანასკნელი ხუთი წლის განმავლობაში ჰქონდა პროფესიული ან სხვა სახის საქმიანი ურთიერთობა (მათ შორის, საქმიანი მომსახურების გაწევა) „კომპანიასთან“ ან მისი მნიშვნელოვანი წილის მფლობელ აქციონერ(ებ)თან;
- v. იღებს რაიმე სხვა დამატებით ანაზღაურებას „კომპანიისგან“, გარდა სამეთვალყურეო საბჭოს წევრობასთან დაკავშირებული ფიქსირებული ხელფასისა;

- vi. აქვს სხვა ისეთი სახის ურთიერთობა, რომელმაც შესაძლოა გავლენა მოახდინოს პირის დამოუკიდებლობაზე

კარი X

კორპორაციული მდივნის ფუნქციები

10.1 საწარმომ უნდა დანიშნოს კორპორაციული მდივანი ან განსაზღვროს საწარმოს თანამშრობელი (იურისტი), რომელიც შეასრულებს კორპორაციული მდივნის შემდეგ ძირითად ფუნქციებს:

- ა) ორგანიზაციული და ინფორმაციული მხარდაჭერის გზით, დაეხმარება საერთო კრებას, სამეთვალყურეო საბჭოსა (კომიტეტების ჩათვლით) და დირექტორის თავიანთი საქმიანობის განხორციელებაში;
- ბ) სამეთვალყურეო საბჭოს და დირექტორის მისცემს კორპორაციულ დოკუმენტაციასთან და პროცედურულ საკითხებთან დაკავშირებულ რჩევებს;
- გ) მჭიდროდ ითანამშრომლებს სამეთვალყურეო საბჭოსა და დირექტორთან მათი სხდომის დღის წესრიგის შედგენისა და დაგზავნის, სხდომის ორგანიზებისა და ჩატარების, აგრეთვე, შეტყობინებების დაგზავნის საკითხებში;
- დ) გეგმავს საჭირო ტრენინგებს და მოსამზადებელ საორიენტაციო შეხვედრებს უკვე მომუშავე თუ ახლად დანიშნულ/არჩეულ სამეთვალყურეო საბჭოსა და დირექტორის წევრებისათვის;
- ე) აწარმოებს და/ან ინახავს ყველა კორპორაციულ დოკუმენტს, ოქმს თუ სხვა საჭირო საბუთს და ინფორმაციას მინიმუმ 6 წლის ვადით;
- ვ) ახორციელებს დამაკავშირებელი რგოლის ფუნქციას აქციონერებს/პარტნიორებს, სამეთვალყურეო საბჭოსა და დირექტორის შორის;
- ზ) ორგანიზებას უკეთებს აქციონერთა/პარტნიორთა საერთო კრების ჩატარებას, რიგგარეშე კრების მოწვევას და უზრუნველყოფს ყველა საჭირო ვადებისა და პროცედურების დაცვას კრების ჩასატარებლად. უზრუნველყოფს, რომ კრების ოფიციალური მოწვევის განმახორციელებელ პირს მიეწოდოს სრული ინფორმაცია იმ საკითხების შესახებ, რომელთა დღის წესრიგში შეტანა, კანონმდებლობის და წესდების დაცვით, მოთხოვნილ იქნა აქციონერთა/პარტნიორთა, სამეთვალყურეო საბჭოსა თუ დირექტორის წევრების მიერ;
- თ) უზრუნველყოფს მარეგულირებელი/ზედამხედველი ორგანოების მიერ მიღებულ კორპორაციულ მართვასთან დაკავშირებულ საკანონმდებლო და ასევე, საწარმოს მიერ მიღებული კორპორაციული მართვის კოდექსით გათვალისწინებულ პრინციპებთან შესაბამისობა;
- ი) განახორციელოს სამეთვალყურეო საბჭოსა და დირექტორის სხდომების, აგრეთვე აქციონერთა/პარტნიორთა საერთო კრების მდივნის ფუნქცია და აწარმოოს ოქმები.

10.2 კორპორაციული მდივნის ფუნქციების შემსრულებელი პირი, ამ ფუნქციების შესრულების დროს, წარმოადგენს უშუალოდ სამეთვალყურეო საბჭოს დაქვემდებარებაში მყოფ პირს, რომელიც ახორციელებს საწარმოს მმართველი ორგანოს, აქციონერების/პარტნიორებისა და სხვა დაინტერესებული პირების ინფორმაციულ და ორგანიზაციულ უზრუნველყოფას.

10.3 სამეთვალყურეო საბჭო დეტალურად უნდა განსაზღვრავდეს კორპორაციული მდივნის ფუნქციების შემსრულებელი პირის უფლებამოსილებასა და ვალდებულებებს, ფუნქციების ჩამონათვალს, საჭირო განათლებასა და კვალიფიკაციას, რომელსაც უნდა ფლობდეს კანდიდატი.

10.4 სამეთვალყურეო საბჭო ნიშნავს კორპორაციული მდივნის ფუნქციების შემსრულებელ პირს. კორპორაციული მდივნის ფუნქციების შემსრულებელი პირი ამავე დროს არ უნდა იყოს საწარმოს მმართველი ორგანოს წევრი, მინიჭებული არ უნდა ჰქონდეს გადაწყვეტილებების მიღების უფლებამოსილება, ან სხვაგვარად არ უნდა იყოს დაკავშირებული საწარმოსთან ისეთი ფორმით, რამაც შეიძლება ხელი შეუშალოს მას თავისი მოვალეობების მიუკერძოებლად და დამოუკიდებლად შესრულებაში;

კარი XI

შვილობილი საწარმოს საქმიანობის კონტროლის მექანიზმები

- 11.1 ჯგუფის სტრუქტურაში, „კომპანიის“ სამეთვალყურეო საბჭოს ეკისრება საბოლოო პასუხისმგებლობა „კომპანიის“ შვილობილ კომპანიებზე და უზრუნველყოფს მართვის გამჭვირვალე ჩარჩოს ჩამოყალიბებასა და ფუნქციონირებას, „კომპანიის“ შვილობილი კომპანიების სტრუქტურის საქმიანობისა და რისკების გათვალისწინებით.
- 11.2 „კომპანიის“ სამეთვალყურეო საბჭო უნდა ფლობდეს ინფორმაციას იმ არსებით რისკებსა და საკითხზე, რამაც შესაძლოა გავლენა იქონიოს როგორც „კომპანიაზე“, ასევე მის შვილობილ კომპანიებზე. მან სათანადო ზედამხედველობა უნდა გაუწიოს შვილობილ კომპანიებს ისე, რომ შენარჩუნებული იქნეს სამართლებრივი და მმართველობითი პასუხისმგებლობები, რომლებიც შესაძლოა ჰქონდეთ შვილობილი კომპანიების სამეთვალყურეო საბჭოებს.
- 11.3 შვილობილი კომპანიების სამეთვალყურეო საბჭოები და მათი უფროსი მენეჯმენტი პასუხისმგებელია საკუთარ კომპანიებში რისკის მართვის პროცესების ეფექტურ განხორციელებაზე, რაც ხელს შეუწყობს რისკის მართვის ეფექტურობას ჯგუფის დონეზე.
- 11.4 საწარმოს მმართველი ორგანო უნდა აფასებდეს ჯგუფის ცალკეული პოლიტიკის შესაბამისობას ადგილობრივ კანონმდებლობასა და საზედამხედველო მოთხოვნებთან და საჭიროების შემთხვევაში, შეცვალოს აღნიშნული პოლიტიკები და შეიტანოს მასში გარკვეული შესწორებები, როდესაც ჯგუფის პოლიტიკები ეწინააღმდეგება კანონმდებლობას/საზედამხედველო მოთხოვნებს ან/და აღნიშნული ზიანის მომტანი იქნება შვილობილი საწარმოს ჯანსაღი და პრუდენციული მართვის მიზნებისათვის.
- 11.5 საწარმოს სამეთვალყურეო საბჭო ეფექტურობის გაზრდის მიზნით უნდა ითხოვდეს პერიოდულ დამოუკიდებელ მიმოხილვას შვილობილი საწარმოების სტრუქტურის, მათი კონტროლებისა და საქმიანობის შესახებ ისევე, როგორც ინფორმაციას მათ მიერ დამტკიცებულ სტრატეგიასთან შესაფერისობის თაობაზე.
- 11.6 სამეთვალყურეო საბჭო მუდმივად უნდა ინარჩუნებდეს მზადყოფნას, განახორციელოს შესაბამისი ანგარიშგება ზედამხედველ ორგანოსთან საწარმოში არსებული პოლიტიკისა და სტრატეგიების თაობაზე.

კარი XII

შიდა კონტროლის და აუდიტის სისტემა

12.1 რისკების მართვის სისტემის არსებობას უნდა უზრუნველყოფდეს გამართული შიდა კონტროლის სისტემა, მათ

შორის, ეფექტური და მოსახერხებელი შიდა აუდიტის ფუნქცია, რომელიც დამოუკიდებელი გარანტიით უზრუნველყოფს „კომპანიის“ შიდა კონტროლის, რისკის მართვის, მართვის სისტემებისა და პროცესების ხარისხსა და ეფექტურობას სამეთვალყურეო საბჭოსთვის, დირექტორისა და დირექტორისთვის.

12.2 სამეთვალყურეო საბჭომ, დირექტორმა უნდა უზრუნველყონ შიდა აუდიტის ფუნქციის დამოუკიდებლობა და ეფექტურობა, რაც გულისხმობს შემდეგს:

ა. უზრუნველყონ შიდა აუდიტის კონტროლის სრული წვდომა „კომპანიის“ ინფორმაციაზე, ჩანაწერებსა და მონაცემებზე, რაც ასევე მოიცავს წვდომას თითოეული გადაწყვეტილების მიმღები ერთეულის ინფორმაციულ სისტემებსა და ჩანაწერებზე;

ბ. სრულად უზრუნველყონ შიდა აუდიტის ფუნქციის დამოუკიდებლობა, მათ შორის სტრუქტურული დამოუკიდებლობა, რისკების მართვის და მართვის სისტემებისა და პროცესების ეფექტურობისა და ეფექტიანობის შეფასებისას;

გ. მოითხოვონ შიდა აუდიტორებისგან ეროვნული და საერთაშორისო პროფესიული სტანდარტების დაცვა;

დ. უზრუნველყოფილ იქნას, რომ შიდა აუდიტს ჰქონდეს ისეთი დამოუკიდებელი საკადრო პოლიტიკა და ანაზღაურების სისტემა, რომელიც საშუალებას იძლევა მოიზიდოს სათანადო უნარების მქონე რესურსები, რაც მიესადაგება „კომპანიის“ მასშტაბებსა და კომპლექსურობას;

ე. დირექტორის მიერ უზრუნველყოფილი იყოს აუდიტთან დაკავშირებული უსწორობების დროული და ეფექტური აღმოფხვრა;

ვ. მოითხოვონ შიდა აუდიტის ფუნქციისგან „კომპანიის“ რისკების მართვის ერთიანი ჩარჩოს შეაფასება, რაც მოიცავს, მაგრამ არ შემოიფარგლება შემდეგის შეფასებით:

i. რისკების მართვის ფუნქციისა და შესაბამისობის სამსახურის ეფექტიანობა;

ii. სამეთვალყურეო საბჭოსთან, დირექტორთან რისკების შესახებ წარდგენილი ანგარიშგების ხარისხი;

iii. „კომპანიის“ შიდა კონტროლის სისტემის ეფექტიანობა.

12.3 შიდა აუდიტის ფუნქცია ანგარიშვალდებულია სამეთვალყურეო საბჭოსა და მისი აუდიტის კომიტეტის წინაშე, რომელიც იღებს გადაწყვეტილებებს შიდა აუდიტის ფუნქციის ხელმძღვანელის დაქირავების, დათხოვნის, შეფასებისა და ანაზღაურების შესახებ. დაუშვებელია შიდა აუდიტის ანაზღაურების განსაზღვრის პროცესში „კომპანიის“ დირექტორის ან სხვა აღმასრულებელი სტრუქტურული ერთეულების მონაწილეობა.

12.4 შიდა აუდიტის ფუნქციამ დამოუკიდებლად უნდა შეაფასოს:

ა. შიდა კონტროლის, რისკების მართვისა და მართვის სისტემებისა და პროცესების ეფექტურობა როგორც

მიმდინარე, ასევე პოტენციური რისკების კონტექსტში;

ბ. მართვის ინფორმაციული სისტემებისა და პროცესების (მათ შორის, მონაცემების შესაბამისობა, სიზუსტე, სისრულე, ხელმისაწვდომობა, კონფიდენციალობა და ყოვლისმომცველობა) სანდოობა, ეფექტურობა და მთლიანობა;

გ. კანონმდებლობასთან და რეგულაციებთან, მათ შორის, ზედამხედველების მიერ დაწესებულ ნებისმიერ მოთხოვნასთან (დამატებითი დეტალებისთვის იხილეთ მომდევნო ქვეპუნქტი) შესაბამისობის მონიტორინგი;

დ. აქტივების დაცულობა.

12.5 შიდა აუდიტის ხელმძღვანელი პასუხისმგებელია შეიმუშაოს შიდა აუდიტის ყოველწლიური გეგმა, რომელიც შეიძლება იყოს მრავალწლიანი გეგმის ნაწილი. გეგმა უნდა ეფუძნებოდეს რისკების ჯეროვან შეფასებას (მათ შორის დირექტორისგან და სამეთვალყურეო საბჭოსგან მიღებული ინფორმაციის გათვალისწინებით) და უნდა განახლდეს სულ მცირე წელიწადში ერთხელ (ან უფრო ხშირად, რათა შესაძლებელი იყოს მნიშვნელოვანი რისკების რეალურ დროში მუდმივად შეფასება). სამეთვალყურეო საბჭოს მიერ აუდიტის გეგმის დამტკიცება გულისხმობს, რომ შიდა აუდიტის ფუნქციის აქტივობების განსახორციელებლად ხელმისაწვდომი იქნება სათანადო ბიუჯეტი. ბიუჯეტი უნდა იყოს საკმარისად მოქნილი, რათა შიდა აუდიტის გეგმას მიესადაგოს „კომპანიის“ რისკის პროფილში მომხდარი ცვლილებების საპასუხოდ.

12.6 შიდა აუდიტი თავის ფარგლებში უნდა მოიცავდეს რისკის მართვის შემდეგ ასპექტებს:

ა. რისკის მართვის ფუნქციის ორგანიზება და მანდატები, მათ შორის, კომერციული, ფინანსური, საოპერაციო, რეპუტაციული, ერთიანობის, მდგრადობის, მარეგულირებელი და სამართლებრივი რისკები;

ბ. რისკის აპეტიტის შეფასება, რისკის მართვის ფუნქციის მიერ მიღებული საკითხების და გადაწყვეტილებების ესკალაცია და ანგარიშგება;

გ. „კომპანიის“ საქმიანობასთან დაკავშირებული ყველა რისკის იდენტიფიცირების, გაზომვის, შეფასების, კონტროლის, საპასუხო ქმედებების განხორციელებისა და ანგარიშგების მიზნით დანერგილი რისკის მართვის სისტემებისა და პროცესებისადეკვატურობა;

დ. რისკის მართვის საინფორმაციო სისტემების ერთიანობა, მათ შორის, გამოყენებული მონაცემების სიზუსტე, სანდოობა და სისრულე; და

ე. რისკის მოდელების მიღება და შენარჩუნება, რაც მოიცავს აღნიშნულ მოდელებში გამოყენებული მონაცემთა წყაროების სანდოობის, დამოუკიდებლობის, დროულობისა და თანმიმდევრულობის შემოწმებას;

12.7 შიდა აუდიტორები რეგულარულად უნდა აფასებდნენ რისკებსა და ანგარიშგების ფუნქციების კომუნიკაციის პროცესის ეფექტურობას, რათა შესაძლებელი იყოს დროული, ზუსტი, სანდო და სათანადო ანგარიშგებების მომზადება როგორც შიდა მენეჯმენტის, ასევე ზედამხედველისათვის.

12.8 გარდა სამეთვალყურეო საბჭოს წინაშე ანგარიშვალდებულებისა, იმის გათვალისწინებით, რომ ადეკვატური და ეფექტური შიდა აუდიტის ფუნქციის უზრუნველყოფა დირექტორისა და დირექტორს ვალდებულებაა, შიდა აუდიტის ფუნქციის მიერ ანგარიშგება უნდა ხდებოდეს დირექტორთან იდენტიფიცირებულ არსებით საკითხებსა და შეფასების შედეგებზე, დროული გადაწყვეტილებებისა და შესაბამისი რეაგირების შესახებ, რაც ასევე განხილულ უნდა იქნას დირექტორთან. შესაბამისი სტატუსი მიღებული ზომების, შედეგებისა და დაგეგმილი ღონისძიებების

თაობაზე უნდა წარედგინოს სამეთვალყურეო საბჭოს.

12.9 შიდა აუდიტის ფუნქციის ეფექტურობისა და ეფექტიანობის უზრუნველყოფის მიზნით, რეგულარული კომუნიკაცია უნდა იყოს შიდა აუდიტის ფუნქციასა და სამეთვალყურეო საბჭოს შორის. აღნიშნულის უზრუნველსაყოფად, შიდა აუდიტის ფუნქციამ სამეთვალყურეო საბჭოს უნდა მიაწოდოს ინფორმაცია იდენტიფიცირებული რისკებისა და ხარვეზების შესახებ, მათ შორის, ინფორმაცია „კომპანიის“ დირექტორის მიერ მიღებული მაკორექტირებელი და რისკის შემცირების ზომების შესახებ, ისევე როგორც, ზოგიერთ შემთხვევაში, შესაბამის ანგარიშებზე დაყრდნობით, მიღებული შედეგების შესახებ ინფორმაცია.

12.10 აუდიტის კომიტეტი ვალდებულია, სულ მცირე, ყოველწლიურად შეაფასოს შიდა აუდიტის ფუნქციის საქმიანობა.

კარი XIII

აქციონერთა/პარტნიორთა/ დაინტერესებულ მხარეთა უფლებები

13.1 სამეთვალყურეო საბჭომ და დირექტორმა უნდა უზრუნველყოს:

- ა) უზრუნველყოს თანაბარი მოპყრობა ფასიანი ქაღალდების ყველა მფლობელის მიმართ, რომლებიც თანაბარ პირობებში იმყოფებიან;
- ბ) გაასაჯაროოს ინფორმაცია ფასიანი ქაღალდის მფლობელთა უფლებებისა და ფასიანი ქაღალდების პირობების ცვლილებების შესახებ;
- გ) ფასიანი ქაღალდების მფლობელთა უფლებების სათანადოდ განსახორციელებლად საჭირო ინფორმაციისა და საშუალებების ხელმისაწვდომობა;

13.2 საწარმომ უნდა უზრუნველყოს, რომ აქციონერები/პარტნიორები კარგად აცნობიერებდნენ კორპორაციული მართვის პრინციპებს და უნდა მისცეს მათ შესაბამისი განმარტებები კოდექსიდან გადახვევის შემთხვევაში, ასევე, მისცეს მათ საშუალება გამოთქვან თავიანთი დასაბუთებული მოსაზრებები აღნიშნულთან დაკავშირებით. სამეთვალყურეო საბჭომ უნდა გამართოს დიალოგი აქციონერებთან/პარტნიორებთან, თუ ისინი არ ეთანხმებიან საწარმოს პოზიციას საწარმოს ზომითი კატეგორიის კომპლექსურობის, მის წინაშე არსებული რისკებისა და გამოწვევების გათვალისწინებით.

13.3 აქციონერებს/პარტნიორებს უნდა შეეძლოთ საკუთარი უფლებების დაცვა და კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, მათთვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა.

13.4 საწარმომ უნდა უზრუნველყოს აქციონერებთან/პარტნიორებთან და პოტენციურ აქციონერებთან/პარტნიორებთან კომუნიკაციისა და ინფორმაციის გამჟღავნების პოლიტიკის დანერგვა. აქციონერებს/პარტნიორებს უნდა შეეძლოთ სამეთვალყურეო საბჭოსა და დირექტორის წევრებისგან მათთვის საჭირო ინფორმაციის მიღება, ასევე რიგგარეშე აქციონერთა/პარტნიორთა საერთო კრების მოწვევა მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

13.5 სამეთვალყურეო საბჭომ და დირექტორმა, აქციონერთა/პარტნიორთა საერთო კრების მეშვეობით, უნდა უზრუნველყონ ეფექტური და სამართლიანი ურთიერთობა აქციონერებთან/პარტნიორებთან და ხელი შეუწყონ აქციონერების/პარტნიორების აქტიურ მონაწილეობას საერთო კრების მუშაობაში.

13.6 საერთო კრების მუშაობას ხელმძღვანელობს სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე, მისი არყოფნისას - მოადგილე,

მოადგილის არყოფნისას კი - ერთ-ერთი დირექტორი. მათი არყოფნისას კრების თავჯდომარეს ხმათა უმრავლესობით ირჩევს საერთო კრება. მმართველი ორგანოს ყველა წევრი, შიდა აუდიტის და სხვა კომიტეტების თავჯდომარეები, ასევე გარე აუდიტორები უნდა ესწრებოდნენ საერთო კრებას. საერთო კრების ხელმძღვანელმა უნდა უზრუნველყოს, რომ აქციონერთა/პარტნიორთა კითხვებს გაეცეს პასუხი. დირექტორმა უნდა უპასუხოს აქციონერთა/პარტნიორთა კითხვებს, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც პასუხი მატერიალურ ზიანს მიაყენებს საწარმოს, მის აქციონერებს/პარტნიორებსა და დასაქმებულებს, ან დაარღვევს კანონმდებლობის მოთხოვნებს.

13.7 საწარმომ უნდა გაასაჯაროს 6 პუნქტში აღნიშნული ინფორმაცია და საერთო კრების ოქმი.

კარი XIV

ინფორმაციის გამჟღავნება და გამჭვირვალობა

- 14.1 „კომპანია“ ვალდებულია დაინტერესებულ მხარეებთან გაამჟღავნოს ინფორმაცია თავის საქმიანობაზე, ისევე როგორც, კორპორაციული მართვის საკითხებზე, მათ შორის, საკუთარ ვებგვერდზე შესაბამისი ინფორმაციის განთავსების გზით;
- 14.2 საწარმოს უნდა გაჩნდეს შესაბამისი პოლიტიკა, რომელიც ითვალისწინებს დაინტერესებულ მხარეთა ინტერესებს და უზრუნველყოფს ინფორმაციის გამჟღავნების ადეკვატურ დონეს.
- 14.3 საწარმოს ვებ-გვერდი გამართულად უნდა ფუნქციონირებდეს, რათა ინვესტორებსა და დაინტერესებულ პირებს ჰქონდეთ წვდომა საწარმოს ფინანსურ და სხვა სახის ინფორმაციაზე, მათ შორის კორპორაციულ მართვასთან და გარემოსდაცვით, სოციალურ მმართველობასთან დაკავშირებულ ინფორმაციაზე
- 14.4 მმართველმა ორგანომ უნდა უზრუნველყოს, რომ დაინტერესებულ პირებს შეეძლოთ თავისუფლად გამოთქვან თავიანთი მოსაზრება საწარმოში არსებულ არაკანონიერ ან არაეთიკურ პრაქტიკასთან დაკავშირებით და ეს არ უნდა გახდეს მათი უფლებების შელახვის მიზეზი.
- 14.5 სამეთვალყურეო საბჭოსა და დირექტორის გააზრებული უნდა ჰქონდეთ დაინტერესებულ მხარეთა უფლებები და ინტერესები და უზრუნველყონ მათთან ეფექტური ურთიერთობა.

უკანონო/შეუსაბამო/არაეთიკური ფაქტების შესახებ შეტყობინებისთვის ელექტრონული მისამართი: information.center@igdevelopment.ge

კარი XV

ანაზღაურების პოლიტიკა, სამეთვალყურეო საბჭოს საქმიანობის შეფასება

15.1 ანაზღაურების პოლიტიკა

- 15.1.1 მმართველი ორგანოს ანაზღაურების ოდენობისა და სტრუქტურის დამტკიცებაზე პასუხისმგებელია საერთო კრება.
- 15.1.2 საწარმოს დოკუმენტურად უნდა ჰქონდეს განსაზღვრული ანაზღაურების პოლიტიკა, რაც სხვა საკითხებთან ერთად უნდა მოიცავდეს საქმიანობის შესაბამის ზომებს, ანაზღაურების ფორმებსა და მათ კომბინაციებს, მათ შორის, ფიქსირებული და ცვალებადი ანაზღაურების ფორმებს, ბონუსური სისტემის ელემენტებს და ასევე გადახდების გრაფიკებისა და პერიოდულობის საკითხებს.
- 15.1.3 ანაზღაურების თაობაზე კორპორაციული მართვის ანგარიშში გამჟღავნების მიზნით უნდა მომზადდეს ანგარიში, სადაც გამჟღავნებული უნდა იყოს მმართველი ორგანოს ანაზღაურების პოლიტიკა, ანაზღაურების ოდენობა და ნებისმიერი სარგებელი. ასევე, ნებისმიერი ცვლილება, რაც განხორციელდება ანაზღაურების პოლიტიკაში საანგარიშგებო პერიოდის დასრულების შემდეგ ნათლად უნდა იყოს ასახული ანაზღაურების ანგარიშში.
- 15.1.4 დირექტორის მიერ ანაზღაურების სისტემის ეფექტური ფუნქციონირების მონიტორინგზე პასუხისმგებელია სამეთვალყურეო საბჭო, რომელიც სულ მცირე, ყოველწლიურად გადახედავს ანაზღაურების გეგმებს, პროცესებსა და შედეგებს.
- 15.1.5 სამეთვალყურეო საბჭომტკიცებს, შიდა აუდიტის, კორპორაციული მდივნისა (არსებობის შემთხვევაში) და არსებობის შემთხვევაში, სხვა კომიტეტების ანაზღაურების პოლიტიკას, ოდენობას და ამასთან, მონიტორინგს უწევს ანაზღაურების პოლიტიკების, სისტემისა და დაკავშირებული კონტროლის პროცესების ეფექტურ ფუნქციონირებას.
- 15.1.6 სამეთვალყურეო საბჭო, ანაზღაურების კომიტეტის რეკომენდაციით, ამტკიცებს დირექტორის ანაზღაურების პოლიტიკას და კონტროლის ფუნქციებს, და მონიტორინგს უწევს ანაზღაურების პოლიტიკის, სისტემებისა და შესაბამისი კონტროლის ფუნქციების ეფექტურ ფუნქციონირებას.
- 15.1.7 „კომპანია“ უნდა შეიმუშაოს ანაზღაურების პოლიტიკა მთელი პერსონალისთვის.
- 15.1.8 ანაზღაურების პოლიტიკა სულ მცირე უნდა შეიცავდეს შემდეგ ელემენტებს:
- ა) ანაზღაურების ფიქსირებული და ცვალებადი კომპონენტების განსაზღვრებებს;
  - ბ) ანაზღაურების თითოეული კომპონენტისთვის დაწესებულ მაქსიმალურ ზღვარს;
  - გ) მმართველი ორგანოს წევრების საქმიანობის ეფექტურობის განმსაზღვრელ კრიტერიუმებს;
  - დ) კავშირს ანაზღაურებასა და საქმიანობის ეფექტურობას შორის;
  - ე) პრემიების სქემის პირობებს და პარამეტრებს;
  - ვ) სხვა არაფულად ანაზღაურებას (საწარმოს აქციები, ოფციონები საწარმოს შეძენაზე, დაზღვევა, საპენსიო სქემა და ა.შ.).
- 15.1.9 ანაზღაურება უნდა ასახავდეს რისკის აღებასა და რისკის შედეგებს. თუ ანაზღაურება ეფუძნება პოტენციურ სამომავლო შემოსავლებს, „კომპანია“ უნდა დაადგინოს ხარისხობრივი და რაოდენობრივი ინდიკატორები შესრულების გასაზომად.
- 15.1.10 სამეთვალყურეო საბჭოს წევრთა ანაზღაურება უნდა შეესაბამებოდეს მათ ჩართულობას, ისეთი ფაქტორების გათვალისწინებით, როგორცაა გაწეული ძალისხმევა, დროის რესურსი და სამეთვალყურეო საბჭოს წევრთა პასუხისმგებლობები. მათი ანაზღაურება რისკის ქვეშ არ უნდა აყენებდეს მათ მიუკერძოებლობას.

სამეთვალყურეო საბჭოს წევრთა ანაზღაურება შეიძლება მოიცავდეს ფიქსირებულ და ცვალებად ანაზღაურებას. სამეთვალყურეო საბჭოს წევრობის გარდა, სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი დამატებით ანაზღაურებას შეიძლება იღებდეს იმ შემთხვევაში, თუ წევრი არის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე/თავმჯდომარის მოადგილე, სამეთვალყურეო საბჭოს კომიტეტების წევრი ან თავმჯდომარე.

15.1.11 დირექტორის ანაზღაურების სისტემა უნდა მოიცავდეს მინიმუმ შემდეგ ელემენტებს:

ა. ფიქსირებული ანაზღაურება, რაც პირველ რიგში უნდა ასახავდეს შესაბამის პროფესიულ გამოცდილებასა და ორგანიზაციულ პასუხისმგებლობას, როგორც ეს გათვალისწინებულია დირექტორის სამუშაო აღწერილობაში, რომელიც წარმოადგენს სამუშაო პირობების ნაწილს;

ბ. ცვალებადი ანაზღაურება, რომელიც უნდა ასახავდეს საქმიანობის შედეგებს რისკების გათვალისწინებით.

15.2 სამეთვალყურეო საბჭოს საქმიანობის შეფასება

15.2.1 სამეთვალყურეო საბჭომ უნდა შეიმუშაოს წევრთა უნარების ოფიციალური ჩამონათვალი, რაც უზრუნველყოფს სამეთვალყურეო საბჭოს წევრთა შორის შესაბამისი უნარების ფართო სპექტრის არსებობას, ხოლო პოტენციური ახალი წევრები შერჩევის პროცესში აღნიშნული ჩამონათვალის მიხედვით უნდა შეფასდნენ.

15.2.2 სამეთვალყურეო საბჭომ პერიოდულად უნდა გადახედოს საკუთარ სტრუქტურას, ზომასა და შემადგენლობას, ისევე, როგორც კომიტეტების სტრუქტურებსა და კოორდინაციას, სამეთვალყურეო საბჭოს თითოეული წევრის დაკავებულ თანამდებობასთან შესაბამისობას, საკუთარი მმართველობითი პრაქტიკისა და პროცედურების ეფექტურობას.

15.2.3 სამეთვალყურეო საბჭოს უნდა გააჩნდეს საკუთარი საქმიანობის, სულ მცირე ყოველწლიურად, შეფასების პროცედურები. მან ასევე უნდა უზრუნველყოს პროცედურების არსებობა სამეთვალყურეო საბჭოს ცალკეული წევრების საქმიანობის თავადვე ან გარე ექსპერტების დახმარებით, სულ მცირე ყოველწლიურად, შესაფასებლად.

15.2.4 ყოველ სამ წელიწადში ერთხელ შეფასება უნდა მოხდეს მოწვეული შემფასებლების მიერ.

15.2.5 სამეთვალყურეო საბჭოს საქმიანობის შიდა და გარე შეფასებების მიზანია ისეთი საკითხების გამოვლენა, რაც საჭიროებს გაუმჯობესებას. შეფასებებზე დაყრდნობით სამეთვალყურეო საბჭომ უნდა დაგეგმოს როგორ გააუმჯობესოს საკითხები, რომლებიც დახვეწას საჭიროებენ. აღნიშნული შესაძლოა მოიცავდეს სამეთვალყურეო საბჭოს წევრების ტრენინგებსაც

კარი XVI

ადამიანური რესურსების მართვის პოლიტიკა

16.1 დოკუმენტის შექმნის მიზანი და რეგულირების სფერო

- ადამიანური რესურსების მართვის პოლიტიკის (შემდგომში „პოლიტიკა“) მიზანია შეთანხმებული, სამართლიანი და თანმიმდევრული პროცესების უზრუნველყოფა თანამშრომლებთან დაკავშირებით;
- პოლიტიკის წარმოადგენს თანმიმდევრულ სახელმძღვანელოს ადამიანური რესურსების მართვის ძირითად ასპექტებთან დაკავშირებით;
- პოლიტიკის მიზანია, უზრუნველყოს ორგანიზაციის ადამიანური რესურსების მართვის პროცესების წარმართვა ეფექტიანად და კანონთან, ორგანიზაციის მისიასთან, ხედვასა და ღირებულებებთან შესაბამისობით, ასევე, შექმნას გარემო, რომელიც უზრუნველყოფს დასაქმებული პირების შესაძლებლობების მაქსიმალურ წარმოჩენასა და რეალიზებას.

16.2 პოლიტიკის ამოცანები

- ორგანიზაცია სტრატეგიული მიზნებისა და ამოცანების მიღწევის ხელშეწყობა;
- დასაქმებული პირების შესაძლებლობების მაქსიმალური წარმოჩენა და რეალიზება;
- დასაქმებული პირების პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა.

16.3 პოლიტიკის ღირებულებები

16.3.1 ადამიანური რესურსების მართვის პოლიტიკა ეფუძნება შემდეგ ღირებულებებს:

- სამართლიანობა - ნებისმიერი გადაწყვეტილების მიღმა არსებობს სამართლიანი არგუმენტი და გადაწყვეტილების მიღების ობიექტური კრიტერიუმი;
- თანასწორობა - ყველა თანამშრომლის მიმართ ვლინდება ერთგვაროვანი მიდგომა. დაუშვებელია გენდერული, ეთნიკური, რელიგიური თუ სხვა ნებისმიერი ნიშნით თანამშრომლების განსხვავება;
- თანაბარი შესაძლებლობები - ორგანიზაციის პერსონალს აქვს თანაბარი შესაძლებლობა საკუთარი მიზნებისა და ამოცანების განსახორციელებლად. ორგანიზაციაში მოქმედი მიდგომები/სისტემები არის სამართლიანი, გამჭვირვალე, ამავდროულად, დაცულია პირთა კონფიდენციალურობა და მათი ცხოვრების ხელშეუხებლობის პრინციპი;
- გამჭვირვალობა - ადამიანური რესურსების მართვის ყველა ასპექტში ორგანიზაცია იყენებს ღია და საჯარო მიდგომებს, ხოლო მართვის პროცედურები და რეგულაციები თანამშრომლებისთვის ხელმისაწვდომია;
- პროფესიული განვითარება - ინდივიდუალური მოთხოვნების გათვალისწინებით ორგანიზაცია მუდმივად ზრუნავს პერსონალის პროფესიულ განვითარებაზე.

16.4 დისკრიმინაცია

- ორგანიზაცია იღებს ვალდებულებას, შექმნას სამუშაო გარემო, სადაც ყველა თანამშრომელი სარგებლობს თანაბარი მოპყრობით და შესაძლებლობებით, განურჩევლად რასის, კანის ფერის, ეთნიკური წარმომავლობის, რელიგიის, ასაკის, სქესის, გენდერული იდენტობის, სექსუალური ორიენტაციის, შეზღუდული შესაძლებლობების, ოჯახური მდგომარეობის ან სხვა კანონით დაცული მახასიათებლებისა.
- დისკრიმინაციის აკრძალვა ვრცელდება სადაქმების ყველა ასპექტზე, მათ შორის და არამარტო: შერჩევა დაწინაურება და კარიერული განვითარება ანაზღაურება და სარგებელი სწავლება და განვითარება

18. სამსახურიდან გათავისუფლება

16.5 იკრძალება ნებისმიერი სახის შევიწროვება და ვიქტიმიზაცია, მათ შორის სექსუალური შევიწროვება;

16.6 ორგანიზაცია ვალდებულია იღებს, სწრაფად და ეფექტურად გამოიძიოს ყველა შესაბამისი საჩივარი.

17 ადამიანური რესურსების მართვის ციკლი:

17.1 ადამიანური რესურსების მართვის უწყვეტი ციკლი მოიცავს ერთმანეთთან მონაცვლე მიმართულებებს:

- 17.1.1 ორგანიზება/დაგეგმვა - გულისხმობს ორგანიზაციული განვითარების, ადამიანური რესურსების პოლიტიკების შემუშავებასა და თანამშრომელთათვის სამუშაო აღწერილობების შემუშავების/განახლების პროცესებს;
- 17.1.2 ორგანიზაციაში შემოსვლა - გულისხმობს თანამშრომლების მოზიდვის, შერჩევის და ორგანიზაციაში სოციალიზაციის (On Boarding) პროცესებს;
- 17.1.3 სამუშაოს მართვა - გულისხმობს შეფასების, დისციპლინარული სასჯელისა და წახალისების პროცესებს;
- 17.1.4 ორგანიზაციიდან გასვლა - გულისხმობს ხელშეკრულების შეწყვეტის პროცესებს.

18 სამუშაო აღწერილობა

- 18.1 ორგანიზაცია უზრუნველყოფს სტრუქტურის და თითოეული პოზიციაზე დასაქმებული თანამშრომლის მიერ შესასრულებელი ფუნქციების მაკაფიობას. ამ მიზნით შემუშავებულია სამუშაო აღწერილობა ორგანიზაციაში დასაქმებული თითოეული პოზიციისთვის;
- 18.2 სამუშაო აღწერილობები ეფუძნება პოზიციის ანალიზს, მასში ჩანს, თუ რა წვლილი შეაქვს ამ პოზიციას ორგანიზაციის წინაშე არსებული მიზნების მიღწევაში. სამუშაო აღწერილობები არეგულირებს თანამშრომელთა მოქმედების არეალს, ფუნქციურ დატვირთვას, ანგარიშვალდებულებას და მოიცავს შემდეგ საკვანძო ინფორმაციას:
  - 18.2.1 თანამდებობის/პოზიციის დასახელება;
  - 18.2.2 სტრუქტურული ერთეული (არსებობის შემთხვევაში);
  - 18.2.3 სამუშაო აღწერილობა, ფუნქციები და პასუხისმგებლობები;
  - 18.2.4 ანგარიშვალდებული პოზიციის დასახელება;
- 18.3 სამუშაო აღწერილობა წარმოადგენს შრომითი ხელშეკრულების დანართს, შესაბამისად ხელმისაწვდომია ყველა თანამშრომლისთვის. მათთვის ნათელია შესასრულებელი ამოცანები და როლები ორგანიზაციის მიზნების შესრულების პროცესში.

19 ადამიანური რესურსის შერჩევის პროცესი

- 19.1 შერჩევის პოლიტიკა ეფუძნება ორგანიზაციის ძირითად კორპორატიულ ფასეულობებს: პროფესიონალიზმი, გუნდურობა, განვითარებისკენ სწრაფვა;
- 19.2 შერჩევის პოლიტიკა და პროცესები უზრუნველყოფს ისეთი კანდიდატების შერჩევას და დაქირავებას, რომლებიც არიან:
  - 19.2.1 შრომის ბაზარზე საუკეთესო პროფესიონალები ან/და გააჩნიათ ზრდის პოტენციალი;
  - 19.2.2 გუნდურ მუშაობაზე ორიენტირებულნი, გააჩნიათ გუნდში მუშაობის უნარები და შეძლებენ კომპანიის კორპორატიული ღირებულებების გაზიარებას და შენარჩუნებას;
- 19.3 ორგანიზაციაში შერჩევის პროცესზე უშუალო პასუხისმგებლობა ეკისრება ადამიანური რესურსების მართვის მენეჯერს და ყველა იმ თანამშრომელს, რომლებიც მონაწილეობას იღებენ შერჩევის პროცესში;
- 19.4 ადამიანური რესურსების მართვის მენეჯერს ეკისრება პასუხისმგებლობა, თვალყური ადევნოს და გააკონტროლოს შერჩევის ყველა ეტაპი, სრულად მართოს და გონივრულ ვადებში განახორციელოს პერსონალის შერჩევა;
- 19.5 შერჩევის პროცედურები განსხვავდება პოზიციის მიხედვით და მოიცავს შემდეგ თანმიმდევრულ ეტაპებს:
  - 19.5.1 აპლიკაციების / კანდიდატების მოძიება
  - 19.5.2 აპლიკაციების განხილვა და გადარჩევა
  - 19.5.3 გასაუბრება HR მენეჯერთან
  - 19.5.4 გასაუბრება დამკვეთი განყოფილების ხელმძღვანელთან
  - 19.5.5 გასაუბრება კომპანიის დირექტორთან (პოზიციის შესაბამისად)
- 19.6 გასაუბრებაზე მოწვეულნი არიან ის კანდიდატები, რომელთა აპლიკაცია აკმაყოფილებს ძირითად მოთხოვნებს და კრიტერიუმებს. გამოიყენება ინტერვიუს რამდენიმე ფორმატი / ეტაპი:

- 19.6.1 ინდივიდუალური გასაუბრება HR მენეჯერთან - ზოგადი ტიპის გასაუბრება, რომლის ხანგრძლივობა 20 – 30 წუთია. ინტერვიუს საჭიროება განისაზღვრება პოზიციიდან გამომდინარე;
- 19.6.2 ინდივიდუალური გასაუბრება პოტენციურ ხელმძღვანელთან და HR მენეჯერთან - კანდიდატები, რომლებიც წარმატებით გადიან გასაუბრების პირველ ეტაპს, ენიშნებათ გასაუბრება მომავალ უშუალო ხელმძღვანელთან. შესაძლებელია, უშუალო ხელმძღვანელი პირველივე ეტაპის გასაუბრებას დაესწროს და HR მენეჯერთან ერთად ჩაატაროს ინტერვიუ;
- 19.6.3 ინდივიდუალური გასაუბრება კომპანიის დირექტორთან - პოზიციის საჭიროებიდან გამომდინარე, ბოლო ეტაპის გასაუბრება ტარდება კომპანიის გენერალურ დირექტორთან. შესაბამისად, ამ შემთხვევაში, უშუალო ხელმძღვანელთან ერთად საბოლოო გადაწყვეტილებას იღებს გენერალური დირექტორი.
- 19.7 შერჩეულ კანდიდატს HR მენეჯერი ელექტრონულად უგზავნის სამუშაო შეთავაზებას. შეთავაზების საშუალებით კანდიდატის მიეწოდება ინფორმაცია პოზიციის, ფუნქციების, კონტრაქტის ტიპის, სამუშაო პირობების, ბენეფიტების შესახებ და ეძლევა განსაზღვრული პერიოდი გადაწყვეტილების მისაღებად.

20 ადაპტაცია (On Boarding)

- 20.1 ადამიანური რესურსების მართვის პროცესი უზრუნველყოფს ახალი დასაქმებულის სწრაფ ადაპტაციას ახალ სამუშაო გარემოში. ადაპტაციის მიზანია, ახალმა თანამშრომელმა სრულფასოვნად მოახდინოს გუნდთან, უშუალო ხელმძღვანელთან და სხვა დასაქმებულებთან სოციალიზაცია და ინტეგრაცია. ამ მიზით ტარდება შემდეგი ღონისძიებები:
  - 20.1.1 ახალი თანამშრომლისთვის სამუშაო სივრცის გაცნობა;
  - 20.1.2 ახალი თანამშრომლის გაცნობა გუნდის წევრებთან;
  - 20.1.3 ახალი თანამშრომლის დამატება ორგანიზაციაში მოქმედ HR პლატფორმაზე;
  - 20.1.4 შინაგანაწესის და სხვა შიდამარეგულირებელი დოკუმენტაციის გაცნობა;
  - 20.1.5 საჭირო ინვენტარით უზრუნველყოფა;
  - 20.1.6 კორპორატიული დაზღვევის პაკეტისა და ტელეფონის ნომრის შეთავაზება;
  - 20.1.7 საჭიროების მიხედვით გაცნობითი ხასიათის შეხვედრების დაორგანიზება დაკავშირებული დეპარტამენტის წარმომადგენლებთან.

21 თანამშრომელთა მოტივაცია

- 21.1 თანამშრომელთა მოტივაცია გულისხმობს მატერიალურ და არამატერიალურ სტიმულირებას, რომელიც მიმართულია კვალიფიციური პერსონალის მოზიდვისა და შენარჩუნებისკენ:
  - 21.2 მოტივაციის ამდლების მიზნით, ორგანიზაციამ შესაძლოა გამოიყენოს წახალისების შემდეგი ფორმები:
    - 21.2.1 მაღლობის გამოცხადება
    - 21.2.2 ფასიანი საჩუქრით (სასაჩუქრე ბარათით) დაჯილდოვება;
    - 21.2.3 ერთჯერადი ფულადი პრემიის გადაცემა;
    - 21.2.4 ფულადი დახმარება;
    - 21.2.5 დაწინაურება

22 სწავლება და განვითარება

- 22.1 ორგანიზაციის HR გუნდი უზრუნველყოფს სხვადასხვა ფუნქციონალური თუ უნარების განვითარების ტრენინგების საჭიროებების ანალიზს, ბაზარზე შესაბამისი კომპანიების მოძიების, შერჩევის და ტრენინგების ჩატარების ადმინისტრაციულ პროცესს.
- 22.2 ორგანიზაციის HR გუნდი ასევე პასუხისმგებელია, საჭიროების შემთხვევაში თანამშრომლებისთვის სავალდებულო ტრენინგების ორგანიზებაზე. პოზიციის გათვალისწინებით, თანამშრომელი ვალდებულია, გაიაროს სავალდებულო ტრენინგი სხვადასხვა მიმართულებით (როგორცაა შრომის უსაფრთხოება, ქცევის კოდექსი და ა.შ), ასევე ტრენინგი სპეციალობაში, თუ ამას მოითხოვს მათი პოზიცია.

23 შრომითი ურთიერთობის შეწყვეტა

23.1 დასაქმებულთან შრომითი ურთიერთობის შეწყვეტის საკითხები რეგულირდება საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობით;

23.2 იმ შემთხვევაში, თუ ხელშეკრულება წყდება დამსაქმებლის ინიციატივით, ხელშეკრულების შეწყვეტა ფორმდება ბრძანებით, რომელშიც მიეთითება შრომითი ხელშეკრულების შეწყვეტის საფუძველი;

23.3 დასაქმებულთან შრომითი ხელშეკრულების შეწყვეტის დღედ იტვლება შესაბამის ბრძანებაში მითითებული დღე.